

Skattesystemets utveckling 2006-2015

Del II

**Fördjupad analys av rot- och rutavdrag, investeringssparkonto
och delägare i fåmansbolag ur ett jämställdhetsperspektiv**

Förord

Skatteverket har av regeringen genom regleringsbrevet för 2017 fått uppdraget att analysera skattesystemets utveckling 2006-2015.

Uppdragstexten lyder:

Regeringens jämställdhetspolitik bygger på det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma sambället och sina egna liv. Det är främst delmålet om ekonomisk jämställdhet och till viss del delmålet jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet som är aktuella för skatteområdet. Regeringen gav 2006 Skatteverket i uppdrag att utreda förhållandet mellan beskattningen och de jämställdhetspolitiska målen. Uppdraget redovisades i rapporten Beskattningen av de jämställdhetspolitiska målen (IJ2007/00931/J.ÄM). I rapporten beskrevs bl.a. olikheter i mäns och kvinnors inkomstförhållanden och skatteredovisning.

Skatteverket har tillgång till statistik som kan bidra till att synliggöra skillnader mellan kvinnor och män vad gäller olika skatteslag och hur dessa har utvecklats över tid. Regeringen ger därför Skatteverket i uppdrag att med könsuppdelad statistik övergripande kartlägga utvecklingen av skattesystemet sedan ovan nämnd rapport som lämnades 2007. Kartläggningen ska inkludera relevant könsuppdelad statistik för olika skatter 2006-2015 och behysa hur skatterna har påverkat inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män. Utifrån kartläggningen ska Skatteverket fördjupa analysen av 3-5 områden inom skattesystemet som anses särskilt relevanta ur ett jämställdhetsperspektiv. Det kan t.ex. vara relevant att analysera stora skillnader i statistiken mellan könen som uppkommit eller minskat efter en regeländring, eller en utveckling i statistiken över tid trots att reglerna varit oförändrade.

Den övergripande kartläggningen av skattesystemets utveckling 2006-2015 ska redovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 1 augusti 2017 och den fördjupade analysen ur ett jämställdhetsperspektiv ska redovisas senast den 28 april 2018.

Del II av uppdraget har förlängts till den 21 juni 2018.

Den här rapporten, som har tagits fram vid Skatteverkets analysstab av Ida Björklund, Lars Lindvall, Sara Lövgren och Ylva Moberg, utgör slutredovisningen av uppdragets del II.

Ett stort tack för synpunkter på tidigare utkast riktas till Skatteverkets vetenskapliga råd. Rapportens analys och slutsatser svarar dock Skatteverket för.

Solna den 21 juni 2018

Eva Samakovlis

Chef för analysstaben

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
1 Inledning	6
1.1 Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del I	6
1.2 Sveriges jämställdhetspolitiska mål och strategi.....	6
1.3 Avgränsningar.....	7
2 Rot- och rutavdrag	8
2.1 Sammanfattning Del I	8
2.2 Bakgrund	8
2.3 Vilka regler gäller för rot- och rutavdrag?.....	10
2.4 Syfte, frågeställning och avgränsningar.....	12
2.5 Ett populärt avdrag.....	12
2.6 Fler kvinnor använder rut – Fler män använder rot.....	13
2.7 Likartade nivåer på avdragen bland kvinnor och män.....	15
2.8 Städning och bygg populäraste rut- och rottjänsterna	16
2.9 Rot vanligast i åldern 40-70, rut vanligast bland äldre	18
2.10 De som gör rot- eller rutavdrag har högre inkomster.....	19
2.11 Att få barn påverkar användning av rot- och rutavdrag.....	24
2.12 Avslutande kommentarer.....	27
3 Investeringsparkonto	29
3.1 Sammanfattning Del I	29
3.2 Syfte, frågeställning och avgränsningar.....	29
3.3 Bakgrund	30
3.4 Investeringsparkontot 2012 till 2016	33
3.5 Vad påverkar benägenheten att starta och inneha ISK?.....	39
3.6 Nytt, flyttat eller pensionskapital?.....	46
3.7 ISK, inkomstmått och analysen av ekonomisk jämställdhet.....	50
3.8 Avslutande kommentarer.....	53
4 Delägare i fåmansbolag.....	54
4.1 Sammanfattning Del I	54
4.2 Syfte, frågeställningar och avgränsningar	54
4.3 Bakgrund till regelverket	55
4.4 Resultat, tidstrender, branschindelning med mera	57
4.5 Delägare i fåmansföretag i relation till övrig befolkning.....	72
4.6 Avslutande kommentar.....	77
Referenser	80
Bilaga 1 Investeringsparkonto.....	82
Bilaga 2 Delägare i fåmansbolag	85

Sammanfattning

Föreliggande rapport utgör del II av regleringsbrevsuppdraget Skattesystemets utveckling 2006-2015. I del I presenterades en övergripande kartläggning av skattesystemets utveckling med könsuppdelad statistik. I denna del fördjupas kartläggningen och analysen av tre utvalda områden: rot- och rutavdraget, investeringssparkonto samt delägare i fåmansbolag. Nedan följer korta sammanfattningar av rapporten för vardera område.

Rot- och rutavdraget

Användningen av rot- och rutavdraget har ökade varje år under perioden 2007-2015, speciellt i samband med införandet av fakturamodellen 2009. Sedan införandet har fler, både kvinnor och män, använt sig av rot- än av rutavdrag. Statens utgifter var 2015 cirka 20 miljarder kronor för rot- och drygt 3 miljarder kronor för rutavdraget. Fler kvinnor använder rut- medan fler män använder rotavdrag. 2015 nyttjade knappt 10 procent av kvinnorna och 6 procent av männen rutavdrag. 12 procent av kvinnorna och 18 procent av männen gjorde rotavdrag. Skillnaden mellan könen är större bland de som är samboende och har barn, men mindre då ensamstående kvinnor och män med barn jämförs. Bland de kvinnor och män som använder avdragen är mönstren mycket lika både vad gäller vilken typ av tjänster som köps och totala avdragsbelopp. Det genomsnittliga avdraget var för åren fram till 2015 cirka 5 000 kronor per år för rutarbeten och 15 000 kronor per år för rotarbeten för både kvinnor och män. Endast en liten andel av de som gör avdragen kommer upp i maxbeloppet på 50 000 kronor per år, men av dessa är något fler män. Rutavdraget används mest av kvinnor över 70 år och bland kvinnor med barn och höga inkomster. Rotavdraget används mest av män mellan 65 och 70 år. De som nyttjar avdragen, speciellt rotavdraget, har i allmänhet högre inkomster än befolkningen i stort. Få personer bland de med lägst inkomster använder avdragen. Bland de 10 procent som har de högsta inkomsterna använde 33 procent av kvinnorna och 38 procent av männen rotavdrag, och 28 procent av kvinnorna och 14 procent av männen rutavdraget 2015. Fler använder rot- och rutavdragen efter att de fått barn, förutom under året efter att första barnet föds då en lägre andel nyttjar dem. Detta skulle kunna bero på en mer ansträngd ekonomi under föräldraledigheten eller att mer tid spenderas i hemmet.

Investeringsparkonto

Sedan införandet har antalet personer som har investeringssparkonto (ISK) ökat kraftigt från drygt 210 000 personer 2012 till 1,8 miljoner personer 2016. Könsfördelningen bland de som har ISK är relativt jämn. År 2016 var 48 procent av innehavarna kvinnor. Fördelningen varierar emellertid med ålder. I åldersgrupperna 45-54 år och 55-64 år är det vanligare att kvinnor innehar ISK. Kapitalunderlaget är ojämnt fördelat både med avseende på kön och på kapitalunderlagets storlek. En tredjedel av kapitalunderlaget 2016 tillhörde kvinnor och nästan 60 procent av kapitalunderlaget tillhörde de 5 procent av innehavarna med störst kapitalunderlag.

Skillnaden mellan kvinnor och män när det gäller benägenheten att starta och inneha ISK verkar inte kunna förklaras av skillnader i disponibel inkomst, tidigare innehav av noterade instrument eller avdragsgillt pensionssparande. Den försämrade och sedermera avskaffade möjligheten till avdrag för pensionssparande kan ha haft stor betydelse för antalet personer som har ISK. En femtedel av de som hade ISK 2016 uppskattas primärt använda det till pensionssparande.

Införandet av ISK har inneburit att information om en del kapitalinkomster inte längre framgår av beskattningsdata vilket påverkar inkomststatistiken. Sett till kvinnors och mäns genomsnittliga disponibla inkomster är effekten emellertid liten. Detta beror på att schablonavkastningen utgör

en marginell del av genomsnittlig disponibel inkomst. Om den ökar i betydelse framöver riskerar avsaknaden av information om de faktiska kapitalinkomsterna att ge en felaktig bild av den ekonomiska jämställdheten.

Delägare i fåmansbolag

Under den undersökta tidsperioden har antalet delägare i fåmansbolag ökat med drygt 50 procent men andelen delägare som är kvinnor har varit relativt konstant runt 25 procent. Likaså har andelen kvinnor av det totala antalet delägare som tar utdelning från bolagen varit konstant. Totala utdelningar har emellertid ökat kraftigt och kvinnor har konsekvent lägre medianutdelningar. De genomförda regelförändringarna har inneburit att det sparade utdelningsutrymmet har utvidgats och ökat. Även andelen av delägarna som redovisar sparade utdelningsutrymme har ökat. Medianen för sparade utdelningsutrymme är, liksom för utdelningar, högre för män än för kvinnor. Vid framräkandet av utdelningsutrymmet använder en högre andel kvinnor än män förenklingsregeln.

Generellt har män som är delägare i fåmansbolag, jämfört med kvinnor, högre median för: lön från fåmansbolag, sammanlagd förvärvsinkomst, disponibel inkomst samt lön från fåmansbolag plus utdelningar. Männerna har även en tydligare ansamling kring taket för pensionsgrundande inkomst samt vid gränsen för löneuttagskravet. Vidare har delägare i fåmansbolag, både kvinnor och män, högre förvärvsinkomst och högre disponibel inkomst jämfört med övrig befolkning i arbetsför ålder. I genomsnitt har de även högre utbildning samt är gifta och har hemmavarande barn i högre utsträckning.

Sammanfattningsvis är män överrepresenterade som delägare i fåmansbolag som omfattas av ett komplext men ganska förmånligt regelverk. De justeringar som har gjorts i regelverket har inte bidragit till att andelen delägare som är kvinnor har ökat. Inte heller har kvinnors utdelning, omsättning eller överskott förbättrats i relation till män över tidsperioden.

1 Inledning

1.1 Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del I

En generell bild som kartläggningen av statistiken i del I av uppdraget ger är att män har högre inkomster än kvinnor. Skillnaderna mellan män och kvinnor minskar något under perioden, då kvinnors andel av männens median ökar för flera av inkomsterna. För statlig inkomstskatt, som har varit föremål för regelförändringar under perioden, har antalet män som betalar statlig inkomstskatt minskat med 13 procent medan antalet kvinnor har ökat med 0,2 procent. Skattereduktioner för rot- och rutarbete har utnyttjats av fler män än kvinnor. Beloppen och antalet har varierat över tid. För perioden 2009-2015 har skillnaden mellan män och kvinnor ökat, från att cirka 60 000 till att 100 000 fler män än kvinnor begär avdrag.

Statistiken för kapitalbeskattningen visar att det är fler män än kvinnor som redovisar såväl inkomster som avdrag inom kapital. Män redovisar också högre belopp. Det gäller även för utländska försäkringar samt fastighetsavgift och fastighetsskatt.

Det är fler män än kvinnor som är delägare i fåmansaktiebolag och handelsbolag samt är enskilda näringsidkare. Det är 75 procent av delägarna i fåmansbolag som är män. Medianen för utdelningar, kapitalvinster, sparat gränobelopp och lättnadsutrymme är högre för män i relation till kvinnor. Vidare är det 39 procent av enskilda näringsidkare som är kvinnor respektive 35 procent av delägarna i handelsbolag som är kvinnor. Män gör både större över- och underskott samt större resultatutjämnande åtgärder än kvinnor.

1.2 Sveriges jämställdhetspolitiska mål och strategi

Sverige har sedan 2006 ett övergripande jämställdhetspolitiskt mål om att ”kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv”¹. Detta mål är nedbrutet i sex olika delmål:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Skälet till att just dessa mål valts ut är att detta är områden där det fortfarande finns stora skillnader mellan kvinnors och mäns resurser, förutsättningar och levnadsmönster.

¹ Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken (prop. 2005/06:155)

Det är tillgången till, och analysen av, könsuppdelad statistik som är anledningen till att vi kan veta att de områden som jämställdhetspolitiken sätter fokus på är präglade av snedfördelning mellan kvinnor och män. Könsuppdelad statistik är en förutsättning för att kunna säga något om hur det står till med jämställdheten i Sverige idag.

Statistiken är också ett viktigt verktyg i arbetet med jämställdhetsintegrering, som är den strategi som riksdagen beslutat ska användas för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Jämställdhetsintegrering innebär att alla offentliga aktörer ska anlägga ett jämställdhetsperspektiv på sin ordinarie verksamhet, eftersom det är summan av alla ordinarie verksamheter som tillsammans bidrar till att upprätthålla eller motverka ojämställdhet. Jämställdhet är alltså inget som kan hanteras vid sidan om den vanliga verksamheten, utan det handlar om att säkra att den verksamhet som bedrivs kommer människor till godo på ett likvärdigt sätt, oavsett kön. För att kunna göra det måste vi alltså veta hur det ser ut för gruppen kvinnor och gruppen män inom en rad olika områden.

I uppdragets del II fördjupas analysen på tre områden, rot- och rutavdraget, investeringssparkontot och delägare i fåmansbolag, som anses särskilt relevanta ur ett jämställdhetsperspektiv. Regeringen anger att det främst är delmålet om ekonomisk jämställdhet och till viss del delmålet jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet som är aktuella för skatteområdet. Eftersom ekonomiska förutsättningar är viktiga i möjligheten att påverka, såväl sitt eget liv som samhället, har dessa också tydliga kopplingar till det övergripande jämställdhetspolitiska målet.

1.3 Avgränsningar

I del I av uppdraget användes statistik från SCB för åren 2006-2009 och statistik från Skatteverkets informationslager för efterföljande år. I del II används mestadels registerdata från SCB och kompletterande statistik från Skatteverkets informationslager. Det innebär att siffrorna i del II kan skilja sig från siffrorna i del I då datakällorna inte har varit de samma. Underlaget från SCB är hämtade ur Longitudinell integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier (LISA), Inkomst och taxeringsregistret (IoT), Flergenerationsregistret och Företagsregister och individdatabas (FRIDA).

Med kön avses i rapporten det juridiska könet, det vill säga det som finns registrerat i folkbokföringen. I dagsläget finns det bara två juridiska kön i Sverige. Statistiken innehåller endast personer då det endast är de som kan uppdelas per kön, dödsbon och andra juridiska former ingår därför inte. Med jämställdhet avses i rapporten hur jämn fördelningen är mellan kvinnor och män gällande företeelser och utfall.

När det gäller avsnittet kring rot- eller rutavdrag har mestadels data från LISA och IoT använts. Uppgifter om antalet utförda/köpta timmar av olika typer av rot- och ruttjänster har tagits fram från Skatteverkets informationslager.

Statistiken och analysen i avsnittet om investeringssparkontot bygger främst på IoT, men även viss information från Skatteverkets informationslager.

I avsnittet om delägare i fåmansbolag används uteslutande statistik från FRIDA, LISA, IoT och Flergenerationsregistret. Kvaliteten på statistiken i detta avsnitt är varierande. År 2010 innehöll mycket felaktigheter vilket innebar att 2010 har uteslutits från analysen och siffror kommer inte att redovisas för detta år. Statistiken visas på delägarnivå när inget annat anges.

För mer specifika avgränsningar se respektive område.

2 Rot- och rutavdrag

2.1 Sammanfattning Del I

I *Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del I* framkom att rot- och rutavdrag (skattereduktion för hushållsarbete) används av fler män än kvinnor. För perioden 2009-2015 ökade skillnaden från 60 000 fler män som begärde avdraget 2009, till 100 000 fler män 2015. Detta, samt att rutavdraget från början motiverades delvis som en jämställdhetsreform, gör att de finns anledning att göra en fördjupad analys av rot- och rutavdragen utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

2.2 Bakgrund

Rutavdraget infördes 1 juli 2007 och utvidgades till att omfatta även rottjänster den 1 juli 2009. Förändringen gällde dock retroaktivt från den 8 december 2008. Rotavdraget, där rot står för reparation, ombyggnad, tillbyggnad, har funnits även tidigare men då som en tillfällig konjunkturåtgärd. Under hela analysperioden, 2007-2015, gällde att avdraget täckte halva arbetskostnaden för en tjänst som en privatperson köper och som utförs i eller i nära anslutning till köparens eller köparens föräldrars bostad.² Avdraget görs mot köparens inkomst- eller fastighetsskatt/avgift under året. Sedan införandet har de tjänster som täcks av rotavdraget inte ändrats. Tjänsterna som ingår i rutavdraget, där rut står för rengöring, underhåll och tvätt, har däremot varierat över tid. Under perioden 1 januari 2013 och 1 augusti 2015 fick till exempel avdrag göras för läxläsning, städning, tvätt, matlagning, trädgårdsskötsel och barnpassning har hela tiden ingått. Vilka regler som gäller för att få göra avdraget beskrivs närmare i avsnitt 2.3.

Rutavdraget infördes efter ett vallöfte från Alliansen (Moderaterna, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet) och motiverades då delvis som en jämställdhetsreform. I sin proposition skriver dåvarande regeringen att avsikten är att det ska bli lättare för kvinnor och män att kombinera familjeliv och arbetsliv på lika villkor samt att både kvinnor och män ska kunna öka sin tid på arbetsmarknaden. Andra motiv var att motverka svartarbete och att underlätta för personer med kort utbildning att komma in på arbetsmarknaden (prop. 2006/07:94). Rotavdraget motiverades, vid sitt införande, främst som en jobbskapande åtgärd för att motverka effekten av finanskrisen. Man hoppades också att motverka svartarbete (prop. 2008/09:178).

Förhoppningarna vad gäller rot- och rutavdragets effekter på sysselsättningen var vid införandet stora, speciellt vad gäller rutavdraget. I en analys, gjord av Finansdepartementet 2011, antas att rutavdraget på sikt är självfinansierande till följd av förväntat ökad efterfrågan på köp av ruttjänster, ökat arbetsutbud bland köparna samt genom att svarta jobb blir vita (prop. 2011/12:100, bilaga 5). I en annan rapport från 2011 bedömde Finansdepartementet att rot- och rutavdragen tillsammans på sikt skulle öka sysselsättningen med 0,4 procent, samt minska jämviktsarbetslösheten med 0,2 procent (Finansdepartementet, 2011:1, s. 219 ff). Sysselsättnings-effekterna antas främst komma av ökad efterfrågan på ruttjänster samt ett ökat arbetsutbud bland de som köper tjänsterna. Beräkningarna gjordes dock utifrån antagandet att efterfrågan på rottjänster skulle minska eller stagnera efter 2010, ett antagande som inte stämmer överens med hur utvecklingen faktiskt blev. En del av den beräknade effekten kommer också av att tjänster, som tidigare utförts svart, flyttas till den vita delen av ekonomin och då blir synlig i statistiken. Till exempel antas att 10 procent av de rotarbeten som tidigare utförts av köparen eller utförts svart omvandlas till vita arbetstillfällen. Konjunkturinstitutet uppskattade i en studie från 2005, det vill säga innan avdragen infördes, att rutavdraget skulle ha en positiv sysselsättningseffekt på

² Från den 1 januari 2016 så ges avdraget för 30 procent av arbetskostnaden för rottjänster. Avdraget täcker fortfarande 50 procent av kostnaden för rutarbeten.

0,07-0,45 procent (Öberg, 2005). Slutsatserna dras utifrån en teoretisk modell för hur efterfrågan, arbetsutbud samt övergången från svarta till vita arbetstillfällen skulle kunna påverkas av avdraget. Modellen bygger på en utvärdering av den finska motsvarigheten vilken beräknats ha en positiv sysselsättningseffekt på 0,02-0,03 procent.

År 2011 genomförde Skatteverket en analys av hur rot- och rutavdragen påverkat omfattningen av svartarbete inom berörda branscher (Skatteverkets rapport 2011:1). Rapporten bygger på en intervjustudie med slumpmässigt utvalda köpare av rot- och ruttjänster. Respondenterna fick bland annat svara på frågor om deras attityder till svartarbete, i vilken omfattning de köpt hushållsnära tjänster före och efter rot- och rutavdragets införande, samt hur de betalade för dessa. Utifrån detta, samt baserat på annan data vid Skatteverket, beräknas rutavdraget ha lett till en minskning av antalet svarta arbetstimmar med 8 - 12 procent och rotavdraget till en minskning med omkring 14 procent.

Två sammanställningar gjorda av SCB, 2012 och 2016, visar att stora förändringar skett inom rut- respektive rotbranscherna sedan avdragen infördes. SCB konstaterar att sysselsättningen ökat i lokalvårdsbranschen efter att rutavdraget infördes, men att ökningen påbörjades redan innan införandet (Välfärd 2012-1, SCB). Antalet nya företag inom branschen ökade också efter införandet, av vilka många drevs av utrikes födda kvinnor. Av 10 200 aktiva företag inom rutbranschen 2013 hade 82 procent startat efter att rutavdraget infördes 2007. Cirka 50 procent av verksamma rotföretag 2013 hade startats efter att rotavdraget infördes (Välfärd 2016-1, SCB). År 2013 var 95 procent av rotföretagarna och knappt 50 procent av rutföretagarna män. Detta kan jämföras med att 69 procent av alla företagare i Sverige var män. Utrikes födda var underrepresenterade inom rot-, men överrepresenterade bland rutföretagare. Bland anställda var cirka två tredjedelar kvinnor i rutföretagen och cirka 15 procent inom rotföretagen. Högst andel utrikes födda fanns i rutföretag som drevs av utrikes födda kvinnor: där var knappt 75 procent av de anställda utrikes födda.

I en forskningsstudie från 2015 har Karin Halldén och Anders Stenberg skattat effekten av rutavdragets införande på kvinnors arbetsutbud. Deras hypotes är att ett reducerat pris ökar möjligheten att köpa tjänsterna vilket frigör tid då mindre tid behöver läggas på hushållsarbete, tid som istället kan spenderas på lönearbete. Eftersom kvinnor utför merparten av obetalt hushållsarbete och omsorg av barn kan man förmoda att de påverkas mer. Halldén och Stenberg studerar arbetsinkomsterna bland gifta kvinnor i åldern 25-55 år som tjänade minst 100 000 kronor per år och som gjorde rutavdrag första gången 2008. Deras arbetsinkomster jämförs med samma typ av kvinnor som inte gjorde avdraget något år innan och efter rutavdragets införande. Eftersom de flesta som gjorde rutavdrag 2007 troligen köpte hushållsnära tjänster redan innan lämnas dessa utanför analysen. För att kontrollera för att man kan välja att göra avdraget eller inte användes en så kallad matchningsmetod för att välja ut personer som är så lika som möjligt när det gäller en stor mängd bakgrundsvariabler. Studien finner att införandet av rutavdraget ledde till ett ökat arbetsutbud bland gifta kvinnor motsvarande 40-80 arbetade timmar per år. Ökningen var proportionerlig mot hur stort avdrag hushållet gjorde (Halldén et al. 2015).

Bland kommande studier om rot- och rutavdraget kan nämnas flera. Myndigheten Tillväxtanalys arbetar med en deskriptiv analys av rutavdraget avseende vilka som driver företag och som är anställda inom branschen. Rapporten kommer att innehålla en jämställdhetsanalys. Johanna Rickne vid Stockholms Universitet arbetar med en studie om rutavdraget eventuella integrationseffekter. Forskare vid det finska institutet VATT arbetar på en studie om effekten av det svenska rot- och rutavdraget på svartarbete och tillväxt inom berörda branscher, bland annat utifrån data från Skatteverket.

2.3 Vilka regler gäller för rot- och rutavdrag?

Rot- och rutavdraget är egentligen en skattereduktion men kallas oftast för ett avdrag, så även i denna rapport. För att få göra rot- eller rutavdrag måste köparen fylla (minst) 18 år under året som avdraget görs och vara bosatt eller betala skatt i Sverige för minst 90 procent av sina totala inkomster. Rot- och rutavdrag gavs, under analysperioden, på sammanlagt max 50 000 kronor per person och år för 50 procent av arbetskostnaden vid köp av hushållsnära tjänster och byggtjänster i nära anslutning till bostaden.³ Avdraget ges enbart för den del av priset som avser arbetskostnaden: material och resekostnader ingår exempelvis inte. Avdraget får enbart göras mot kommunal och statlig inkomstskatt samt fastighetsavgift och fastighetsskatt. Det innebär att slutlig skattereduktion för rot- och rutarbete aldrig kan bli större än summan av kommunal och statlig inkomstskatt, fastighetsskatt och fastighetsavgift. Dessutom gäller att andra avdrag, såsom skattereduktioner för kommunal fastighetsskatt, sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag) och underskott av kapital dras av från slutgiltig skatt innan rot- eller rutavdrag. Rot- och rutavdrag kan enbart göras mot den summa skatt som blir kvar därefter. Om det slutliga skattebeloppet är lägre än den preliminära skattereduktionen för rot- och rutarbeten måste överskjutande del betalas tillbaka som kvarskatt. Giftna makar kan dock skriva över överskjutande del på make/maka om denna person skulle haft rätt att göra avdraget om hen betalat för tjänsten. Vilka tjänster man får göra avdrag för har varit konsistent för rotavdraget, men varierat över tid för rutavdraget. Från början omfattade rutavdraget städning, vård av textilier, matlagning, samt trädgårdsskötsel och barnpassning. Mellan 1 januari 2013 och 1 augusti 2015 omfattades även läxläsning. Den 1 januari 2016 begränsades avdragsrätten för städarbete till enklare städtjänster och flyttstädning, och matlagning slopades från listan med avdragsberättigade arbeten. Från 1 augusti 2016 inkluderas flyttjänster, fler trädgårdstjänster och reparation och underhåll av IT-utrustning. Från den 1 januari 2017 ingår reparation och underhåll av vitvaror. Faktarutan *Regelförändringar - rot- och rutavdrag* beskriver hur reglerna har förändrats sedan införandet.

När rot- och rutavdragen infördes gjordes de av köparen genom ansökan till Skatteverket. Den 1 juli 2009 infördes fakturamodellen som innebär att köparen av tjänsten får skattelättnaden direkt vid köpet genom att avdraget görs på fakturan. Det nya förfarandet förenklade avsevärt för köparen att använda avdraget. Fakturamodellen innebär dock att köparen kan bli återbetalningsskyldig ifall större avdrag görs än den inbetalda skatten under året. Utföraren av rot- och ruttjänsten får inte vara anhörig till köparen (ingå i närstående kretsen). Rot- och rutavdrag kan användas även för utländska utförare registrerade i EU/EES-området både när tjänsten utförs utomlands och i Sverige. För att få göra rot- eller rutavdrag måste tjänsten utföras i, eller i nära anslutning till, köparens eller köparens föräldrars bostad. Avdrag får inte göras för tjänster som utförs i vuxna barns bostad, även om man som köpare äger bostaden. Köparen (eller köparens föräldrar) måste bo, helt eller delvis, i bostaden där tjänsten utförs. Även fritidshus, andelslägenheter och andra boenden som hyrs eller ägs kortvarigt, inom EU/EES-området, räknas som bostad. För rotavdrag gäller dessutom att köparen måste äga bostaden där tjänsten utförs och att bostaden måste vara ett småhus, en ägarlägenhet eller en bostadsrätt. I de fall bostaden är ett småhus måste det vara minst fem år gammal för att köparen ska få använda avdraget vid om- och tillbyggnadsarbeten (ej reparationer). Även då man köper rottjänster till sina föräldrar gäller att köparen, helt eller delvis, måste äga bostaden där arbetet utförs. På grund av att taket för rotavdrag är 50 000 kronor per person och år finns vid större om-/tillbyggnader eller reparationer incitament att dela ägandet av en fastighet mellan makar eller mellan barn och föräldrar. Detta kan ske genom att ägaren av fastigheten genom gåvobrev ger bort delar av den till sin make, förälder eller barn. Det räcker alltså inte att maken/barnet har rätt till halva fastigheten vid skilsmässa eller dödsfall utan personen måste stå som ägare av fastigheten för att

³ Den 1 januari 2016 begränsades avdragsrätten för rottjänster till 30 procent av arbetskostnaden, och avdragsrätten för rutavdraget till max 25 000 kronor per år för den som inte fyllt 65. Den här analysen studerar dock perioden före förändringen, 2006-2015.

få göra rotavdrag. Varje ägare, som uppfyller övriga villkor, kan då göra avdrag på 50 000 kronor per år. Redan gjorda avdrag kan skrivas över på en annan person som uppfyller villkoren för att få göra avdrag, det vill säga som bor i bostaden (rutavdrag) eller som äger och bor i bostaden (rotavdrag). Makar och sambos som äger bostaden gemensamt kan använda möjligheten för att omfördela redan gjorda avdrag mellan sig i samband med deklarationen, om det visar sig att en av dem fått en större preliminär skattereduktion än vad hen visar sig ha rätt till vid slutlig beskattning. Rot- och rutavdragen ges därmed i praktiken på hushållsnivå för par som bor tillsammans och äger sin bostad gemensamt.

Datum	Regelförändring – rot- och rutavdrag
Från 1 juli 2007 SFS 2007:346	Rutavdraget införs. Skattereduktion ges med 50 procent av arbetskostnaden. Den totala skattereduktionen är dock begränsad till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår och person. Det hushållsarbete som omfattas av skattereduktionen kan avse städarbete eller annat rengöringsarbete, vård av kläder och hemtextilier och matlagning. Hushållsarbetet kan även avse omsorg och tillsyn samt barnpassning till exempel lämning och hämtning av barn till och från förskola med mera. Även snöskottning, häck- och gräsklippning, krattning och ogräsrensning omfattas. Hushållsarbetet skall vanligtvis vara utfört i eller i nära anslutning till bostaden.
Från 1 januari 2008 SFS 2007:1123	Skattereduktion ges även när en arbetstagare får tjänsten som en förmån från en arbetsgivare.
Från 1 juli 2009 SFS 2009:194 SFS 2009:197 SFS 2009:536 SFS 2009:542	Fakturamodellen införs. Innebörden är att en privatperson, som köper arbeten av den som har F-skattsedel, för att få skattereduktion ska komma överens med utföraren om att betalning endast ska göras med hälften av den angivna arbetskostnaden. Rotavdraget införs. Möjlighet till skattereduktion utvidgas till att också omfatta rotarbeten, det vill säga reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder. Möjligheten till rotavdrag gäller retroaktivt för arbeten utförda från och med den 8 december 2008.
Från 1 januari 2013 SFS 2012:829	Möjligheten till skattereduktion för hushållsarbete utvidgas till att även omfatta hjälp med läxor och annat skolarbete till barn och unga elever i grundskolan, gymnasieskolan och motsvarande skolformer.
Från 1 augusti 2015 SFS 2015:473	Möjligheten till skattereduktion för hjälp med läxläsning slopas.
Från 1 januari 2016 SFS 2015:775 SFS 2015:777	Rutavdraget begränsas till 25 000 kronor för den som är under 65 år vid årets ingång. Rutavdrag begränsas till att endast innefatta enklare städning eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning. Möjligheten till skattereduktion för matlagningshjälp slopas. Subventionsgraden för rottjänster sänks från 50 procent till 30 procent.
Från 1 augusti 2016 SFS 2016:792	Rutavdraget utvidgas till att omfatta fler typer av trädgårdsarbete. Även flytt- och enklare IT-tjänster ger nu rätt till rutavdrag.
Från 1 januari 2017 SFS 2016:1055	Rutavdraget utvidgas till att omfatta reparation och underhåll av vitvaror.

2.4 Syfte, frågeställning och avgränsningar

I *Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del I* presenterades deskriptiv statistik över antalet kvinnor och män som gör rot- och rutavdrag, statens utgifter samt median för avdraget från införandet till och med 2015. Nedan presenteras en deskriptiv analys av användningen av rot- och rutavdragen utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Liksom i *Del I* avgränsas analysen till att enbart beröra köparna av tjänsterna, det vill säga skattebetalare som gjorde rot- och rutavdrag, under perioden 2007-2015. För att ta fram statistiken har registerdata från SCB använts, främst IoT och LISA vilka beskrivits närmare i inledningskapitlet. Från dataregistren har alla individer från 18 års ålder valts ut som gjorde rot- och rutavdrag någon gång mellan 2007-2015. Dessa jämförs med hela populationen över 18 år under samma tidsperiod. Uppgifter om antalet utförda/köpta timmar av olika typer av rot- och rut-tjänster har hämtats från Skatteverkets informationslager. Som beskrivs i avsnitt 2.2 har flera analyser av rot- och rutavdraget gjorts, de flesta under åren närmast efter att avdragen infördes. Analysen inleds med en presentation av övergripande statistik om användningen av avdragen och hur denna utvecklats. Här redovisas antal och andel som gör avdrag, genomsnittliga avdragsbelopp samt utvecklingen av statens totala utgifter. Könsupplad statistik presenteras som visar hur utvecklingen sett ut för kvinnor respektive män. Därefter presenteras statistik över hur många timmar av olika typer av tjänster som kvinnor respektive män köper. Vidare redogörs ålders- samt inkomstfördelningen bland de som använder avdragen. Andelen användare inom olika inkomstdecilgrupper redovisas för hela populationen, bland personer över 70 år samt för ensamstående respektive samboende kvinnor och män med barn.

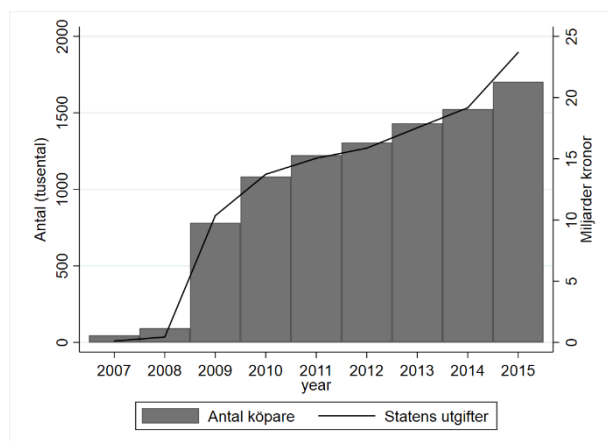
Vid rutavdragets införande var en motivering att underlätta för kvinnor och män att kombinera familjeliv och arbetsliv på lika villkor samt att både kvinnor och män ska kunna öka sin tid på arbetsmarknaden (prop. 2006/07:94). I en avslutande del analyseras hur användningen av rot- respektive rutavdraget påverkas av att bli förälder och av antalet barn i hushållet. Avsnittet undersöker också hur möjligheten att göra rutavdrag för läxläsning kan ha påverkat barnfamiljers användning av rutavdrag under perioden det var tillåtet; januari 2013 – augusti 2015. I analysen jämförs kvinnor och män som har barn i skolåldern med personer som har enbart yngre barn.

2.5 Ett populärt avdrag

Figur 1 visar utvecklingen av antalet personer som gjort rot- och/eller rutavdrag sedan införandet 2007. Användningen ökade kraftigt 2009 då fakturamodellen samt rotavdraget infördes⁴. Fakturamodellen förenklade avsevärt för köparen då den innebar att avdraget görs direkt på fakturan och administreras av utföraren. Antalet som använder avdragen har därefter ökat successivt. Även statens utgifter för avdragen ökade kraftigt 2009 och har sedan fortsatt att stiga. År 2007 använde drygt 46 000 personer rutavdraget och de totala utgifterna för staten var 120 miljoner kronor. År 2015 använde knappt 1,7 miljoner personer mellan 18-74 år rot- och/eller rutavdraget och statens totala utgifter var 23,6 miljarder kronor vilket motsvarar drygt 3 000 kronor per person över 18 år. Tabell 1 visar antalet kvinnor och män, samt totalt antal personer, som gjorde rot- eller rutavdrag samt statens totala utgifter för avdraget mellan 2007 och 2015. År 2015 hade 42 procent av befolkningen över 18 år använt rot- och/eller rutavdraget någon gång sedan 2007. År 2015 var antalet som nyttjade rot- eller rutavdraget och statens utgifter som högst. I grafen syns tydligt att ökningen 2015 jämfört med året innan var högre än ökningstakten under de föregående åren. En förklaring skulle kunna vara att subventionsgraden för rotarbete minskades från 50 till 30 procent av arbetskostnaden från och med den 1 januari 2016 vilket kan ha gjort att planerade arbeten tidigare lagts på grund av den kommande regelförändringen.

⁴ Rotavdraget infördes 1 juli 2009 men gällde retroaktivt från och med den 8 december 2008. Fakturamodellen infördes den 1 juli 2009.

Figur 1. Antalet personer som använde rot- och/eller rutavdrag samt statens totala utgifter för avdragen under åren 2007-2015.



Tabell 1 Antalet personer som gjorde rot- och/eller rutavdrag samt den totala summan avdrag (angett i miljoner kronor), uppdelat på kvinnor och män, under åren 2007-2015.

	<i>Alla</i>		<i>Kvinnor</i>		<i>Män</i>	
	<i>Antal</i>	<i>Summa</i>	<i>Antal</i>	<i>Summa</i>	<i>Antal</i>	<i>Summa</i>
2007	46 389	120	26 314	65	20 075	55
2008	92 468	442	52 949	236	39 519	207
2009	781 378	10 353	346 305	4 246	435 073	6 107
2010	1 083 686	13 733	488 801	5 703	594 885	8 029
2011	1 222 573	15 043	562 796	6 341	659 777	8 702
2012	1 305 932	15 871	608 171	6 790	697 761	9 081
2013	1 432 051	17 532	670 889	7 576	761 162	9 955
2014	1 523 924	19 167	716 967	8 378	806 957	10 789
2015	1 703 156	23 694	801 455	10 445	901 701	13 248

2.6 Fler kvinnor använder rut – Fler män använder rot

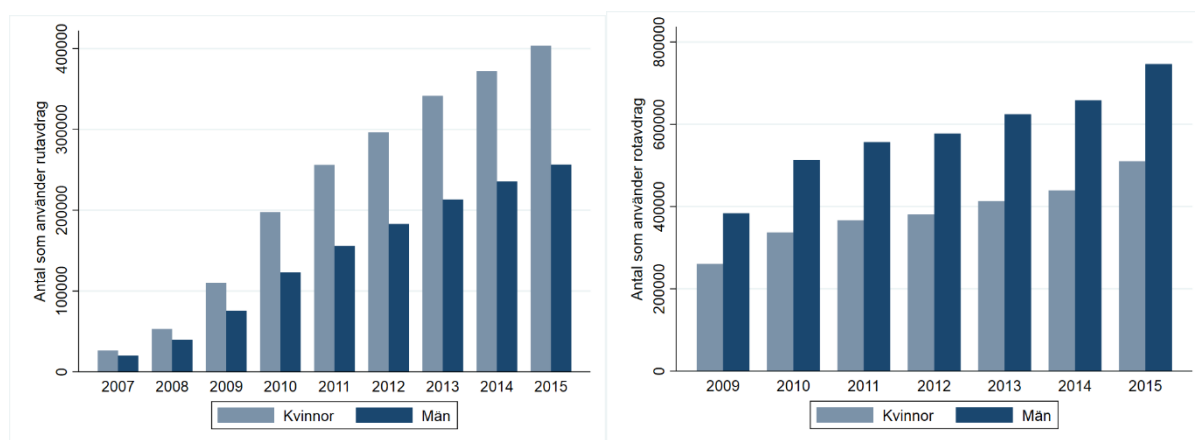
Figur 2-3 visar antalet kvinnor och män som använt sig av rot- respektive rutavdraget under åren sedan införandet. Fler kvinnor använder rutavdraget, medan fler män använder rotavdrag. Sammantaget har fler personer gjort rotavdrag än rutavdrag under alla år sedan rotavdragets införande. Antalet personer som gjorde rutavdrag har ökat kraftigt under perioden, speciellt under de första åren. Mellan 2007-2008 fördubblades antalet kvinnor och män som gjorde rutavdrag och mellan 2008-2009 fördubblades antalet kvinnor igen. Rotavdraget blev redan vid införandet populärt; mer än tre gånger så många gjorde rotavdrag 2009 jämfört med antalet som gjorde rutavdrag. Tabell 2 beskriver antal kvinnor och män som gjorde rot- respektive rutavdrag under åren 2007-2015 samt det totala avdragsbeloppet summerat för varje grupp och år.

Även mätt som andel av befolkningen har användningen ökat stadigt under perioden.

Figur 4 och tabell 3 visar andelen kvinnor respektive män som använder rot- och rutavdragen, samt som använder något av avdragen. Andelen män som gör rotavdrag är högre än andelen kvinnor, medan andelen kvinnor som gör rutavdrag är högre än andelen män. Inom gruppen kvinnor är dock andelen som gör rotavdrag högre än andelen som gör rutavdrag under alla år sedan rotavdraget infördes. År 2015 gjorde 18 procent av männen och 12 procent av kvinnorna över 18 år rotavdrag, 6 procent av männen och 9,5 procent av kvinnorna gjorde rutavdrag.

Sammantaget gjorde 21,5 procent av männen och 19 procent av kvinnorna båda eller något av avdragen.

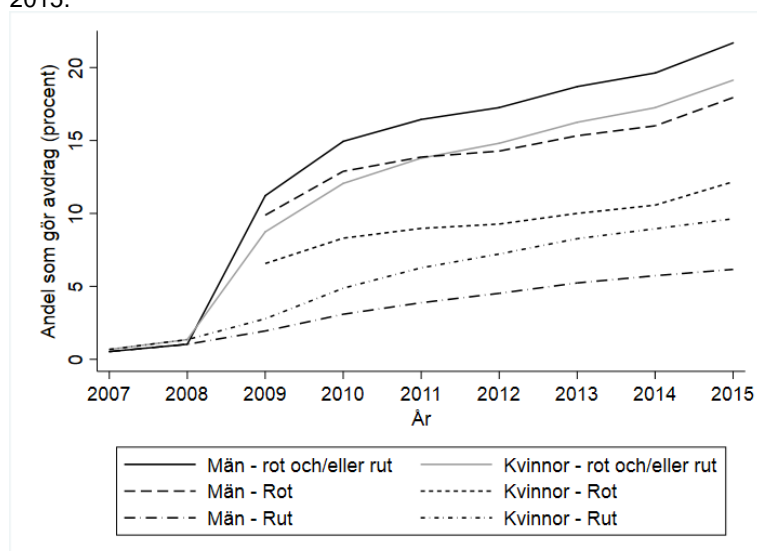
Figur 2 - 3. Antal kvinnor och män som gjorde rot- respektive rutavdrag under åren 2007-2015. Observera skillnaden i skala i figurerna.



Tabell 2 Antalet kvinnor och män som gjorde rot- respektive rutavdrag, samt den totala summan avdrag (angett i miljoner kronor), för åren 2007-2015.

	<i>Kvinnor - RUT</i>		<i>Män - RUT</i>		<i>Kvinnor - ROT</i>		<i>Män - ROT</i>	
	Antal	Summa	Antal	Summa	Antal	Summa	Antal	Summa
2007	26 314	65	20 075	55	-	-	-	-
2008	52 949	236	39 519	207	-	-	-	-
2009	110 216	408	75 377	345	260 177	3 838	383 371	5 763
2010	197 602	768	123 049	549	336 647	4 936	513 094	7 480
2011	255 993	1 044	155 761	718	366 222	5 297	556 409	7 984
2012	296 447	1 279	182 913	877	380 791	5 511	577 086	8 204
2013	341 365	1 541	213 217	1 048	412 914	6 035	624 018	8 907
2014	372 026	1 782	235 638	1 218	439 336	6 596	657 992	9 571
2015	403 571	1 969	256 375	1 328	509 876	8 476	746 093	11 920

Figur 4 Andelen (procent) kvinnor respektive män som använder rot- och/eller rutavdraget under perioden 2007-2015.



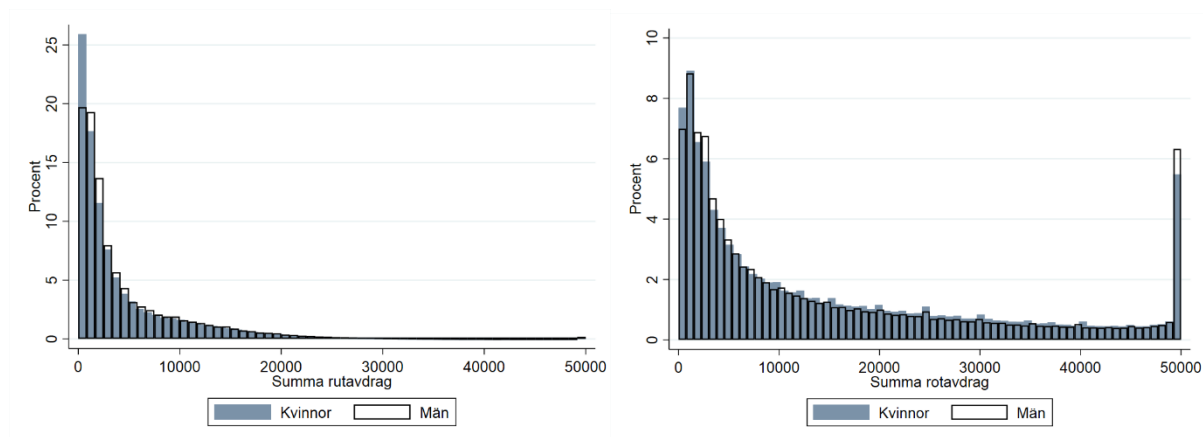
Tabell 3 Andelen (procent) kvinnor och män som gjorde rot- respektive rutavdrag åren 2007-2015.

	Rot- och/eller rutavdrag			Rutavdrag		Rotavdrag	
	Alla	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2007	0,6	0,7	0,5	0,7	0,5	-	-
2008	1,2	1,4	1,0	1,4	1,0	-	-
2009	10,0	8,7	11,2	2,8	1,9	6,6	9,9
2010	13,5	12,1	15,0	4,9	3,1	8,3	12,9
2011	15,1	13,8	16,5	6,3	3,9	9,0	13,9
2012	16,0	14,8	17,3	7,2	4,5	9,3	14,3
2013	17,5	16,3	18,7	8,3	5,2	10,0	15,3
2014	18,4	17,3	19,6	9,0	5,7	10,6	16,0
2015	20,4	19,1	21,7	9,6	6,2	12,2	18,0

2.7 Likartade nivåer på avdragen bland kvinnor och män

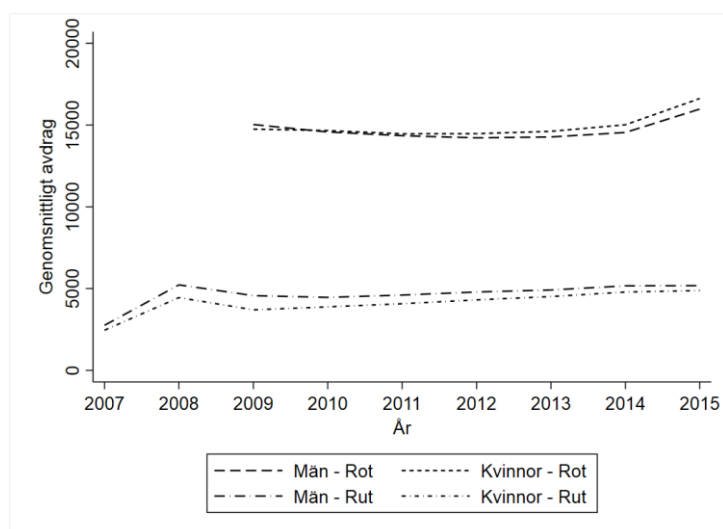
Figur 5 och 6 visar fördelningen av rot- och rutavdragets storlek (totalbelopp) för kvinnor och män under perioden 2009-2015. Fördelningen är påtagligt lika för kvinnor och män, förutom i toppen och botten av fördelningen. Något fler män når upp till maxbeloppet för rotavdrag. Något högre andel kvinnor gör små avdrag. I genomsnitt under åren 2009-2015 gjorde 3,7 procent av kvinnorna och 5,1 procent av männen som använde rot- och/eller rutavdrag avdrag för hela maxbeloppet. Detta motsvarar att 0,54 procent av alla kvinnor och 0,88 procent av alla män i den vuxna befolkningen gjorde maximalt avdrag. Av de som gjorde maximalt avdrag gjorde 80 procent enbart rotavdrag. Endast en procent av de som gjorde maximalt avdrag gjorde enbart rutavdrag. År 2015 gjorde knappt 95 000 personer maximalt avdrag varav nästan 73 000 personer gjorde enbart rotavdrag. Endast 687 personer gjorde rutavdrag för maxbeloppet 50 000, varav knappt hälften var kvinnor. Detta visar återigen att rotavdraget är betydligt mer använt och att den främsta könsskillnaden ligger i att fler män använder rotavdrag och fler kvinnor använder rutavdrag. Mönstren vad gäller avdragsbelopp är däremot lika för kvinnor och män. Det genomsnittliga avdraget i hela befolkningen var knappt 2 600 kronor 2007 (då enbart rutavdrag ingick). År 2009, då rotavdraget infördes, ökade det genomsnittliga avdraget till knappt 13 300 kronor. Åren därefter sjönk det något för att sedan öka till strax under 14 000 kronor 2015.

Figur 5 - 6 Fördelningen av rut- respektive rotavdragets storlek (totalt under ett år) bland kvinnor och män som använde avdragen under perioden 2009-2015.



Figur 7 beskriver utvecklingen av det genomsnittliga beloppet för rot- respektive rutavdrag som gjorts bland kvinnor och män sedan införandet 2007 fram till 2015. Grafen visar att kvinnor och män gör ungefär lika stora avdrag och att storleken på både rot- och rutavdragen har varit ganska stabila under perioden. Det genomsnittliga rotavdraget har sedan införandet varit ungefär tre gånger så högt som det genomsnittliga rutavdraget för både kvinnor och män; ca 15 000 för rot- och 5 000 för rutavdraget. Den enda könsskillnaden är att män i början av perioden gjorde något högre rutavdrag och att kvinnor i slutet av perioden gjorde något högre rotavdrag.

Figur 7 Kvinnors respektive mäns genomsnittliga avdrag under perioden 2007-2015.



Not: Under perioden var det maximala beloppet för rot- och/eller rutavdrag sammanlagt 50 000 kronor.

2.8 Städning och bygg populäraste rut- och rottjänsterna

Tabell 4 och 5 visar kvinnors och mäns antal köpta arbetstimmar av olika typer av rot- och ruttjänster. Informationen finns enbart för 2015. Av tabellen framgår att endast 10 procent av alla utförda timmar kan hänföras till ruttjänster; 90 procent av de utförda arbetstimmarna är rottjänster. Uppdelat på kön är 86,5 procent av de timmarna kvinnor köper, och 93 procent av de timmar män köper, rottimmar. Både bland kvinnor och bland män är ca 95 procent av alla köpta ruttimmar städtjänster. Bland rottjänster är drygt 60 procent byggarbeten för båda könen. Bland övriga tjänster är målning och tapetsering samt VVS-arbeten vanligast. Kvinnors och mäns konsumtionsmönster, vad gäller typ av tjänster, är alltså mycket lika.

Statistiken visar också att efterfrågan på ruttjänster ibland överskattats, till exempel i en rapport från Finansdepartementet 2011 där man antog att befolkningen i åldern 20-64 år på sikt skulle köpa i genomsnitt 4 timmar ruttjänster per år, vilket motsvarar att 10 procent köper tjänster 45 minuter per vecka (Finansdepartementet 2011:1, s. 219 ff.). Utifrån siffrorna i tabell 5 kan utläsas att befolkningen över 18 år (7,8 miljoner personer) i genomsnitt köpte 2 timmar och 12 minuter ruttimmar under 2015, vilket motsvarar att 10 procent av befolkningen köper 25 minuter ruttjänster per vecka.

Sammanfattningsvis domineras konsumtionen av hushållsnära tjänster av rottjänster, för både kvinnor och män. Kvinnor och män som använder avdragen köper i allmänhet samma typ av rot- och ruttjänster.

Tabell 4 Antal utförda arbetstimmar 2015 – Rot- och ruttjänster.

	<i>Antal timmar</i>	<i>Procent</i>
RUT - Totalt	17 321 228	100,0
Varav kvinnor	10 524 557	60,8
Varav män	6 796 671	39,2
ROT - Totalt	153 052 903	100,0
Varav kvinnor	67 079 723	43,8
Varav män	85 973 180	56,2
Totalt (RUT & ROT)	170 374 131	100,0
Varav RUT	17 321 228	10,2
Varav ROT	153 052 903	89,8

Tabell 5 Antal utförda arbetstimmar 2015 – Uppdelat på kön och typ av tjänst.

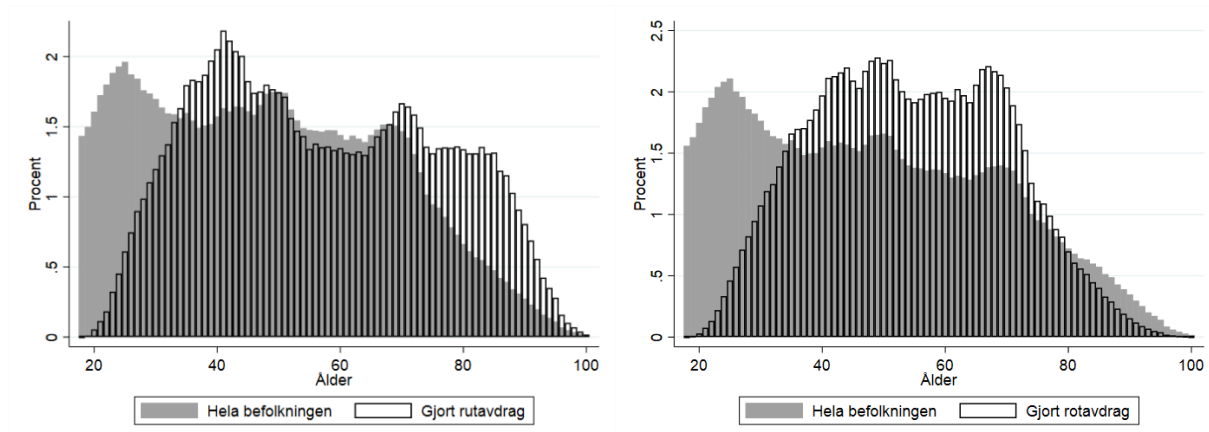
	<i>Totalt</i>		<i>Kvinnor</i>		<i>Män</i>	
	<i>Antal timmar</i>	<i>Procent</i>	<i>Antal timmar</i>	<i>Procent</i>	<i>Antal timmar</i>	<i>Procent</i>
<i>RUT - Städning</i>	16 530 384	95,4	10 076 249	95,7	6 454 135	95,0
<i>RUT - Barnpassning</i>	371 352	2,1	190 234	1,8	181 118	2,7
<i>RUT - Läxhjälp</i>	142 339	0,8	89 196	0,8	53 143	0,8
<i>RUT - Matlagning</i>	32 486	0,2	25 400	0,2	7 086	0,1
<i>RUT - Klädvård</i>	20 921	0,1	11 228	0,1	9 693	0,1
<i>RUT - Annan omsorg</i>	139 734	0,8	93 791	0,9	45 943	0,7
<i>RUT - Snöskottning</i>	84 012	0,5	38 459	0,4	45 553	0,7
RUT - Totalt	17 321 228	100,0	10 524 557	100,0	6 796 671	100,0
<i>ROT - Bygg</i>	94 896 564	62,0	42 933 528	64,0	51 963 036	60,4
<i>ROT - EI</i>	9 694 543	6,3	4 083 873	6,1	5 610 670	6,5
<i>ROT - Målning/Tapetsering</i>	27 106 116	17,7	11 941 021	17,8	15 165 095	17,6
<i>ROT - Markarbete</i>	7 952 943	5,2	3 013 998	4,5	4 938 945	5,7
<i>ROT - VVS</i>	13 402 737	8,8	5 107 303	7,6	8 295 434	9,6
ROT - Totalt	153 052 903	100,0	67 079 723	100,0	85 973 180	100,0
RUT - Totalt	17 321 228	10,2	10 524 557	13,6	6 796 671	7,3
ROT - Totalt	153 052 903	89,8	67 079 723	86,4	85 973 180	92,7
Totalt (RUT & ROT)	170 374 131	100,0	77 604 280	100,0	92 769 851	100,0

Not: Tabellen är gjort utifrån data från Skatteverkets informationslager.

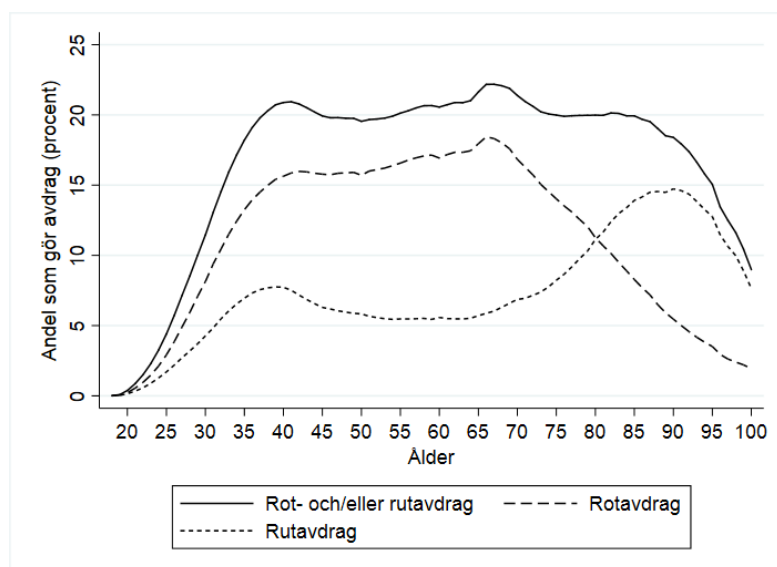
2.9 Rot vanligast i åldern 40-70, rut vanligast bland äldre

Det här avsnittet redogör för hur åldersfördelningen ser ut bland kvinnor och män som använder rot- och rutavdrag jämfört med hela befolkningen. Figur 8 och 9 visar åldersfördelningen bland de som gjorde rot- respektive rutavdrag 2015 jämfört med hela befolkningen. Åldersfördelningen i hela befolkningen är en spegling av historiska fertilitetstal. Det föddes till exempel många barn i Sverige i slutet av 1980- och början av 1990-talen. Dessa personer var 2015 mellan 18 och 30 år och utgjorde därmed en stor andel av befolkningen. I histogrammen är även de höga fertilitetstalen under 40-talet samt slutet av 60- och början av 70-talet synliga genom en högre massa runt 50 respektive 70-75 år. Den mest påtagliga skillnaden mellan åldersfördelningen i hela befolkningen och bland de som gör rut- respektive rotavdrag, är att få unga personer gör avdragen. Äldre är överrepresenterade bland de som gör rutavdrag, medan rotavdrag används mest av de som är i medelåldern fram till ungefär 70-års ålder. Figur 10 och 11 visar andelen (i procent) som gör rot- respektive rutavdrag i olika åldrar samt uppdelat på kön. Figureerna visar genomsnittet för perioden 2009-2015. Åren 2007 och 2008 tas inte med då dessa år avviker genom att enbart rutavdraget fanns då och att utnyttjandet var mer begränsat eftersom fakturamodellen inte hade införts. Figur 10 visar att ungefär 20 procent av alla i åldern från 35 till 85 år använder rot- och/eller rutavdraget varje år. En betydligt större andel använder rotavdraget i medelåldern, medan rutavdraget är populärast bland äldre. Rotanvändandet är som högst åren efter pensionsåldern, men användandet faller sedan stadigt. Under ungefär samma ålder, mellan 65-90 år, stiger användningen av rutavdraget kraftigt. Den åldersgrupp där störst andel använder rutavdraget är 85-90-åringar, där cirka 15 procent gör rutavdrag. Bland personer över 95 år faller användandet, troligen då en stor andel inte längre bor kvar hemma utan på äldreboende. För rutavdraget finns en mindre puckel i ökat användande i ålder 35-40 då många arbetar samtidigt som de har barn boende hemma. Som konstaterats ovan är det få unga personer, under 25 år, som använder något av avdragen. Andelen användare stiger fram till ungefär 35 år när en allt större andel går ut på arbetsmarknaden samt äger en bostad, vilket möjliggör rotavdrag. Figur 11 visar att mönstren skiljer sig mellan kvinnor och män. En större andel av männen använder rotavdraget i alla åldersintervall. Rotavdraget är som mest populärt bland män i åldern 65-70 år, det vill säga åren efter att många gått i pension. Även bland kvinnor är det en större andel som gör rot- än rutavdrag fram till ungefär 75 års ålder då rutavdrag blir vanligare bland kvinnorna. Ungefär 15 procent av kvinnorna mellan 80-90 år använder rutavdrag. En mindre andel av männen än kvinnorna använder rutavdraget i alla åldrar. För männen dröjer det till 87 års ålder innan andelen som använder rut- överstiger andelen som använder rotavdraget. Totalt sett gör en större andel män än kvinnor något av avdragen i alla åldersgrupper.

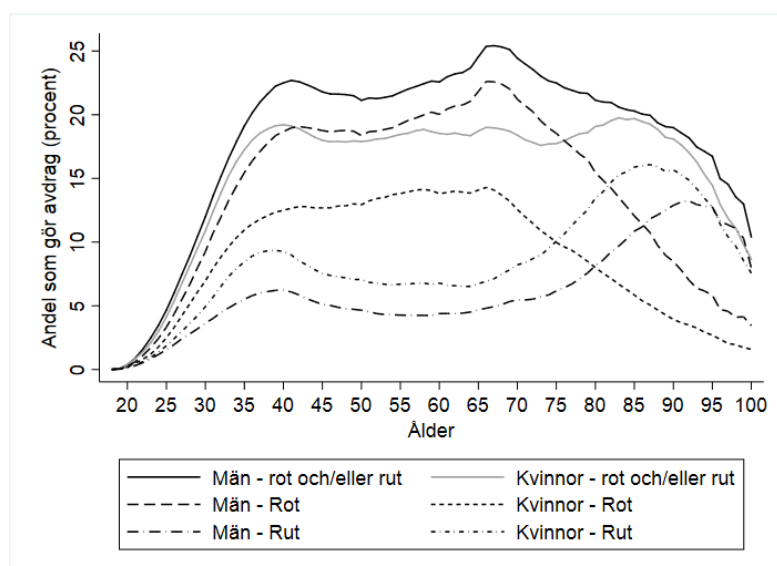
Figur 8 och 9 Åldersfördelningen hos de som gjorde rut- (vänster) respektive rotavdrag (höger) år 2015 jämfört med hela befolkningen.



Figur 10 Andel som använder rot- respektive rutavdrag över ålder under perioden 2009-2015.



Figur 11 Andel kvinnor och män som gör rot- respektive rutavdrag över ålder under perioden 2009-2015.



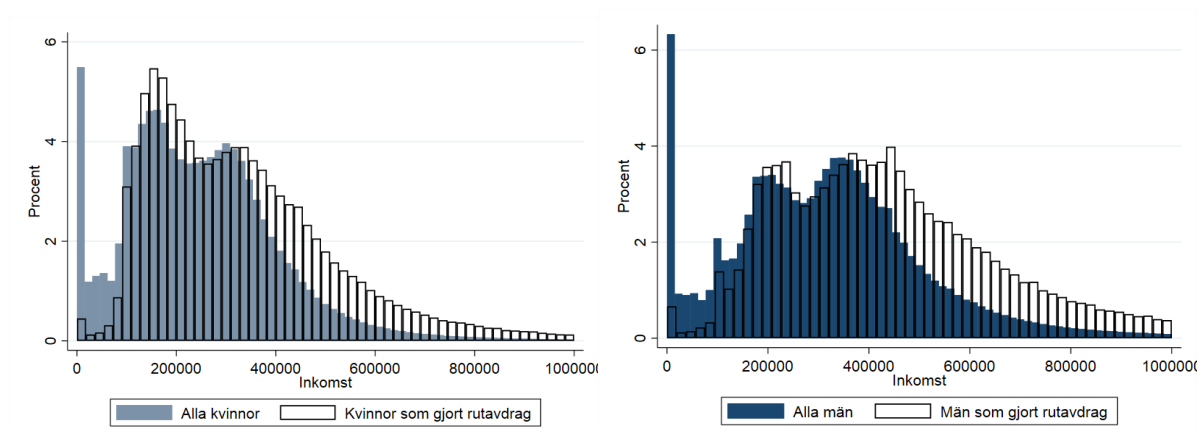
2.10 De som gör rot- eller rutavdrag har högre inkomster

Detta avsnitt visar inkomstfördelningen bland de som använder rot- eller rutavdrag jämfört med hela befolkningen, samt andelen kvinnor och män som använder rot- respektive rutavdrag inom olika inkomstgrupper. Statistiken avser befolkningen över 18 år, ej kvarboende hos sina föräldrar, som har en inkomst under en miljon kronor per år. Löneinkomst, inkomst från näringsverksamhet, ersättning från socialförsäkringar, arbetslöshetsersättning samt pension är inkluderade i inkomstbegreppet. Samtliga figurer avser fördelningen för 2015. Figur 12-13 och 14-15 visar att kvinnor och män som gör rot- eller rutavdrag befinner sig i mitten av eller i den övre delen av inkomstfördelningen. Den del av befolkningen som använder rutavdraget är överrepresenterad bland de med höga inkomster. Inkomstfördelningen bland de som gör rotavdrag är ännu mer snedvriden mot höga inkomster, jämfört med hela befolkningen. Gemensamt för båda populationerna, de som använder rut- och de som använder rotavdrag, är att få av dem återfinns i den del av befolkningen som har de lägsta inkomsterna. Trots att

avdragen bara får göras mot skattebetalningar återfinns en del av rot- och rutpopulationerna längst till vänster i diagrammen, vid noll inkomster. Detta kan förklaras av att avdraget får göras mot fastighetsskatt och fastighetsavgift. Mönstren ser relativt lika ut för kvinnor och män, med den skillnaden att män generellt har högre inkomster, både i befolkningen och bland de som använder rot- eller rutavdrag.

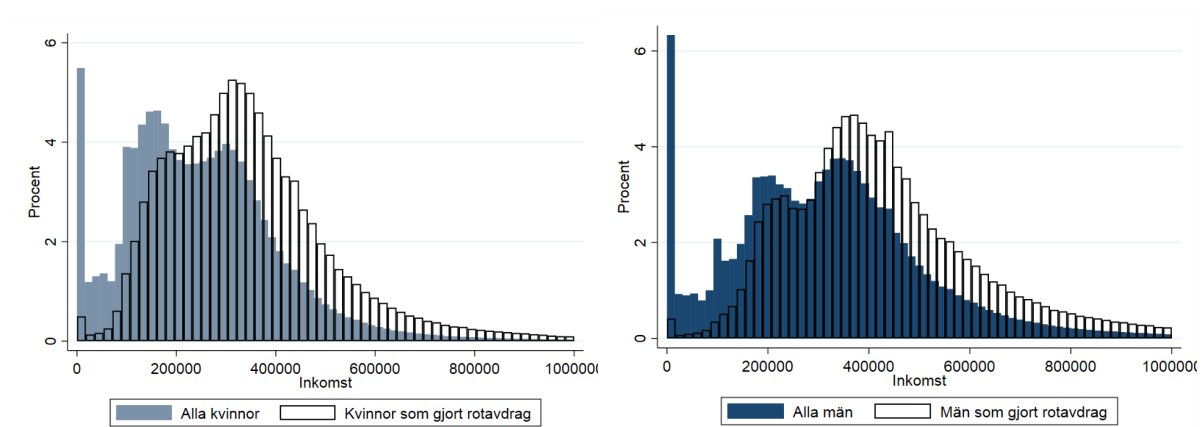
Tabell 6 visar andelen kvinnor och män i befolkningen som befann sig inom olika inkomst-decilgrupper 2015 samt andelen inom varje inkomstgrupp som använde rut- respektive rotavdrag. Decilerna är framtagna för 2015 utifrån hela befolkningens inkomster, ej uppdelat på kön, så att 10 procent av befolkningen befinner sig i varje inkomstgrupp. Populationen har avgränsats på samma sätt som beskrivs i föregående stycke.

Figur 12 - 13 Inkomstfördelningen 2015 bland kvinnor (vänster) och män (höger) som gjorde rutavdrag jämfört med alla kvinnor och män.



Not: Som inkomst räknas löneinkomst, inkomst från näringsverksamhet, socialförsäkringar, arbetslöshetsersättning samt pension.

Figur 14 - 15 Inkomstfördelningen 2015 bland kvinnor (vänster) och män (höger) som gjorde rotavdrag jämfört med alla kvinnor och män.



Not: Som inkomst räknas löneinkomst, inkomst från näringsverksamhet, socialförsäkringar, arbetslöshetsersättning samt pension.

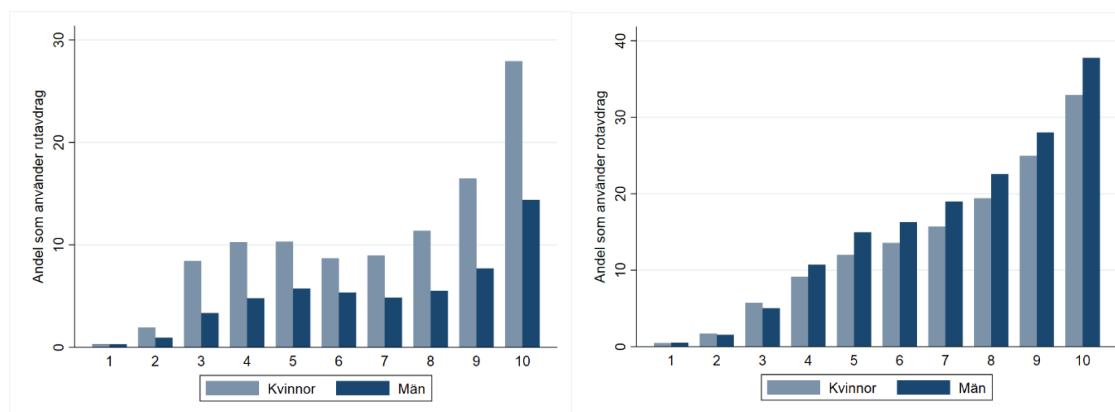
Tabell 6 Andel (procent) kvinnor och män i befolkningen som befann sig i olika inkomstdecilgrupper 2015 samt andelen inom varje inkomstgrupp som använde rut- respektive rotavdrag.

Inkomst- decilgrupp	Årsinkomst	Andel i befolkningen		Andel som använder rutavdrag		Andel som använder rotavdrag	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1	0	9,2	11,0	0,4	0,3	0,5	0,5
2	1 – 93 085	11,0	8,8	1,9	0,9	1,7	1,6
3	93 086 – 144 604	13,4	6,6	8,4	3,3	5,8	5,0
4	144 605 – 189 638	12,1	7,8	10,3	4,8	9,2	10,7
5	189 639 – 237 992	10,5	9,5	10,3	5,7	12,0	15,0
6	237 993 – 289 289	11,1	8,9	8,7	5,3	13,6	16,3
7	289 290 – 336 372	10,5	9,5	9,0	4,9	15,7	19,0
8	336 373 – 391 027	8,8	11,3	11,4	5,5	19,4	22,6
9	391 028 – 479 560	7,4	12,7	16,5	7,7	25,0	28,0
10	479 561 – 1 000 000	6,0	14,1	27,9	14,4	32,9	37,8

Not: Inkomstdecilgrupperna är framtagna för 2015 utifrån hela befolkningens inkomster, ej uppdelat på kön. Löneinkomst, inkomst från näringsverksamhet, ersättning från socialförsäkringar, arbetslöshetsersättning samt pension är inkluderade i inkomstbegreppet.

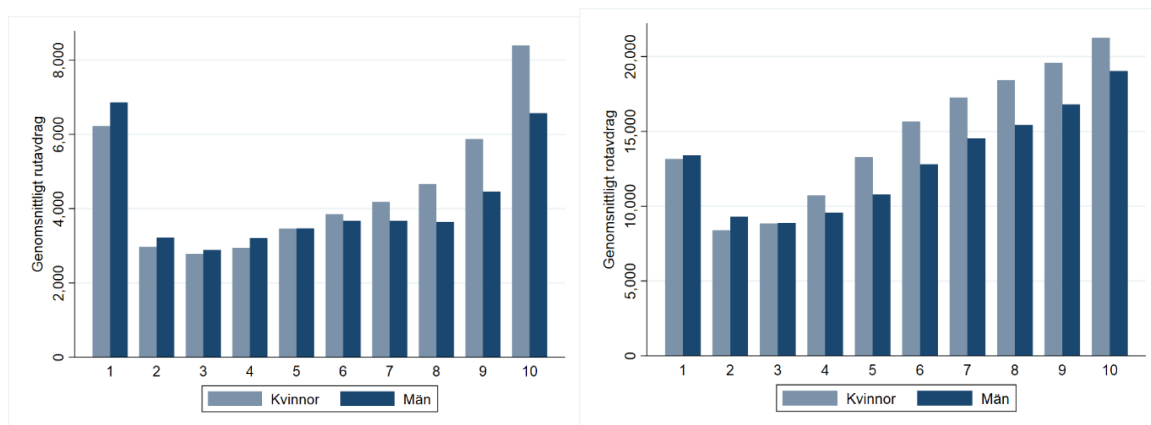
Figur 16-17 samt 20-25 illustrerar andelen som använder rut- respektive rotavdraget inom olika inkomstdecilgrupper för hela befolkningen, för äldre (över 70 år) samt för samboende respektive ensamstående med barn. Figur 18 och 19 visar det genomsnittliga rut- respektive rotavdraget bland dem som avvände avdraget inom respektive inkomstdecilgrupp. Uppdelat på decilgrupper blir det än mer tydligt att framförallt de som gör rotavdrag främst befinner sig i den övre delen av inkomstfördelningen. Andelen som gjort rotavdrag stiger gradvis och är ungefär lika stor bland kvinnor och bland män inom samma inkomstspann. De som gör rutavdrag är mer jämnt fördelade över mitten av inkomst-fördelningen, där cirka 10 procent av kvinnorna och 5 procent av männen använde rutavdrag. Endast en liten andel i den femtedel med lägst inkomster använder rutavdrag, men 28 procent av kvinnorna och 14 procent av männen inom den tiondel som hade högst inkomster använde avdraget 2015. Figur 18 och 19 visar att bland män och kvinnor med höga inkomster gör kvinnor högre genomsnittliga avdrag för både rot- och rutarbeten. Kvinnor med de högsta inkomsterna, där en stor andel använder sig av rutavdraget, köper också tjänster för större belopp per år.

Figur 16 - 17 Hela befolkningen: Andelen (procent) kvinnor och män som gör rutavdrag (vänster) respektive rotavdrag (höger) inom olika inkomstdecilgrupper 2015.



Not: Notera skillnaden i skala på y-axeln i figurerna.

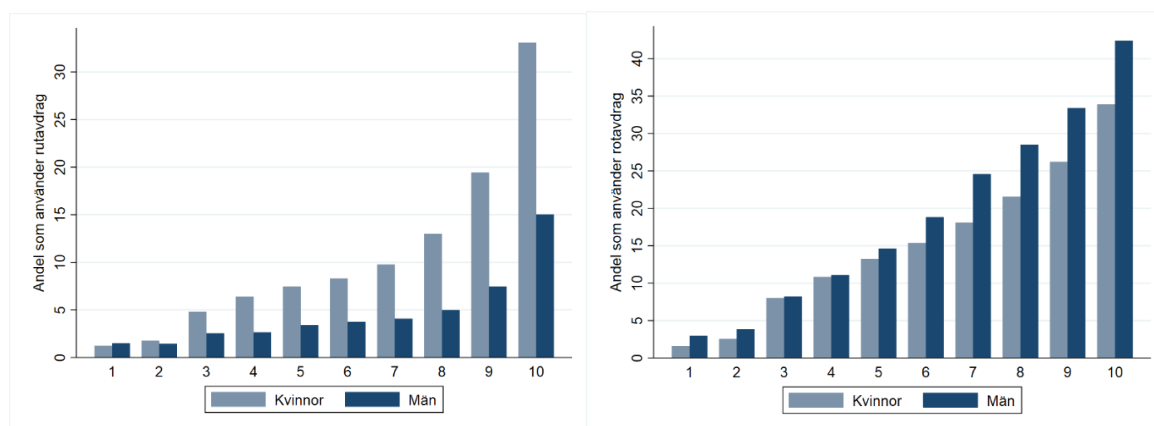
Figur 18 - 19 Hela befolkningen: Genomsnittligt rut- respektive rotavdrag inom olika inkomstdecilgrupper bland kvinnor och män som använde avdraget 2015.



Not: Notera skillnaden i skala på y-axeln i figurerna.

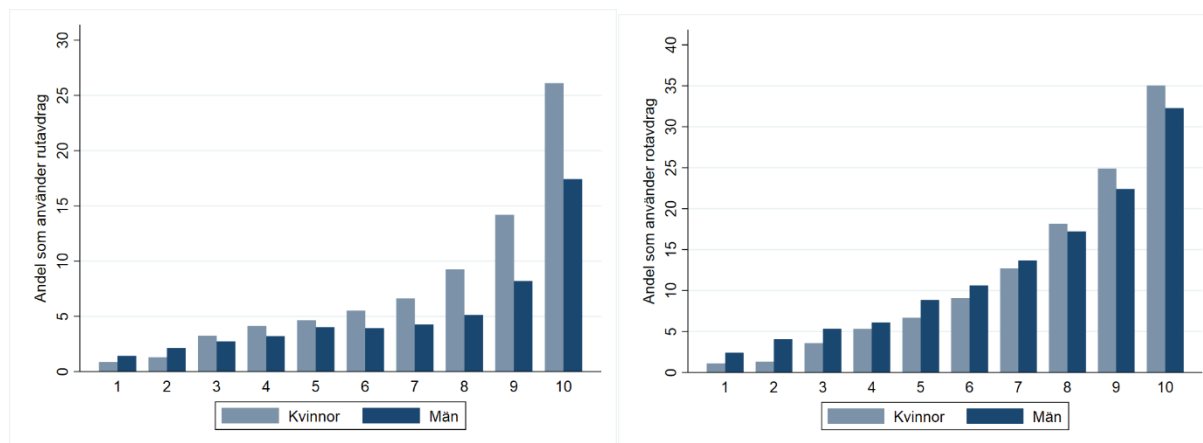
Att en högre andel kvinnor använder rut- och en högre andel män använder rotavdrag, skulle kunna bero på olika upplevda behov/preferenser mellan könen eller på en traditionell könsfördelning av vem som ansvarar för att respektive typ av arbete blir gjort i hemmet. Traditionella könsroller är ofta mer befästa i par som har barn tillsammans (SCB, 2016). För att analysera detta närmare jämförs andelen kvinnor och män som använder avdragen bland samboende respektive ensamstående med barn i hushållet. I enlighet med definitionen i SCB:s dataregister räknas samboende par som inte har gemensamma barn som ensamstående. Figur 20 och 22 visar att andelen kvinnor som använder rutavdrag är lägre bland ensamstående kvinnor med barn jämfört med de som är samboende med barn i hushållet. Detta gör att könsskillnaderna är större bland samboende med barn än bland ensamstående. Figur 21 och 23 visar att andelen män som använder rotavdrag är lägre bland ensamstående män med barn än bland samboende. Detta gör att en större andel ensamstående kvinnor med barn, än ensamstående män med barn, använder rotavdrag. Detta skulle kunna tolkas som att samboende kvinnor och män med barn i viss mån fördelar inköp av rot- respektive ruttjänster enligt traditionella könsroller om man antar att behoven av tjänsterna är lika stora för ensamstående som för samboende. Man måste dock ta hänsyn till att samboende par ofta bor större och oftare bor i villa/småhus där behovet att rot- och ruttjänster kan vara större, samt att de har en bättre ekonomisk situation då de vanligen har två inkomster i hushållet.

Figur 20 - 21 Samboende med barn: Andelen (procent) kvinnor och män som är samboende med barn och som gör rut- (vänster) respektive rotavdrag (höger) i olika inkomstdecilgrupper 2015.



Not: Populationen är begränsad till de som är under 65 år och som inte är vuxna barn som bor hos sina föräldrar. Notera skillnaden i skala på y-axeln i figurerna.

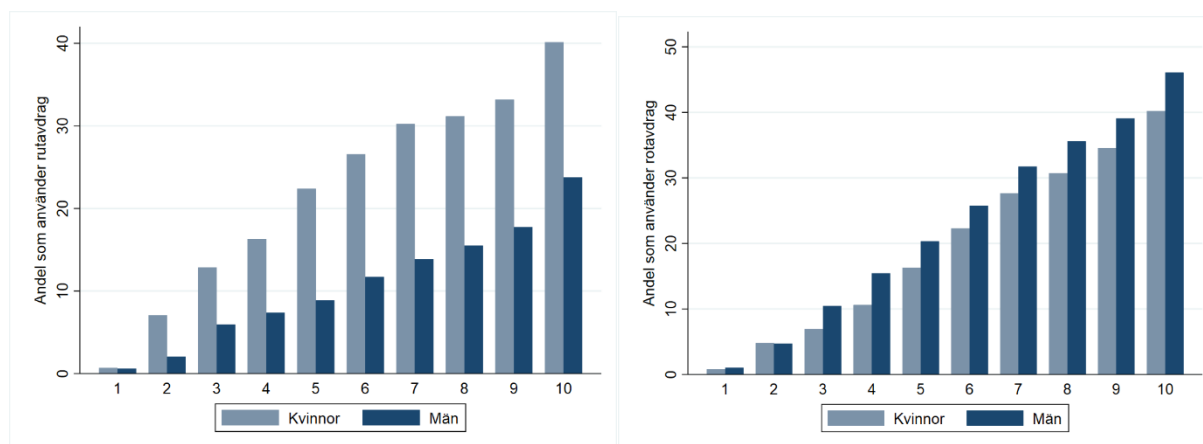
Figur 22 - 23 Ensamstående med barn: Andelen (procent) bland kvinnor och män som är ensamstående (eller sambor utan gemensamma barn) som gör rut- (vänster) respektive rotavdrag (höger) i olika inkomstgrupper 2015.



Not: Populationen är begränsad till de som är under 65 år och som inte är vuxna barn som bor hos sina föräldrar. Notera skillnaden i skala på y-axeln i figurerna.

Figur 24 - 25 visar andelen kvinnor och män över 70 år inom olika inkomstgrupper som använder avdragen. Bland äldre är det generellt en större andel som använder rutavdraget, speciellt bland kvinnor. Ungefär dubbelt så hög andel kvinnor som män använder rutavdraget när kvinnor och män inom samma inkomstgrupp jämförs. För äldre syns även större skillnader över inkomstfördelningen bland de som använder rutavdrag. Mindre än en procent bland äldre med de lägsta inkomsterna använder rutavdraget, men cirka 30 procent av äldre kvinnor och knappt 20 procent av äldre män med inkomster över medianen använde rutavdraget 2015. Bland äldre i den högsta inkomstgruppen använde 40 procent av kvinnorna och cirka 23 procent av männen rutavdrag.

Figur 24 - 25 Äldre: Andelen (procent) kvinnor och män över 70 år som gör rut- (vänster) respektive rotavdrag (höger) i olika inkomstdecilgrupper 2015.



Not: Notera skillnaden i skala på y-axeln i figurerna.

Sammanfattningsvis använder en större andel av kvinnorna rutavdrag och en större andel av männen rotavdrag inom nästan alla inkomstdecilgrupper, både sett till hela befolkningen, bland äldre samt bland samboende med barn. Undantaget är ensamstående med barn där en större andel kvinnor använder rotavdrag. Kvinnor och män gör nästan lika stora rot- och rutavdrag bland de som har lägsta till medelinkomster. Bland kvinnor och män med högre inkomster som använder avdragen är kvinnornas avdragsbelopp i genomsnitt högre. Andelen som använder rotavdrag stiger ganska jämnt över inkomstfördelningen både bland kvinnor och bland män. Användningen av rutavdraget är mer jämnt fördelat bland personer i mitten av inkomstfördelningen men de med lägst och högst inkomster sticker ut. En stor andel av de med de allra högsta inkomsterna använder sig av rutavdraget. Mycket få av de med lägst inkomster använder rot- eller rutavdrag.

2.11 Att få barn påverkar användning av rot- och rutavdrag

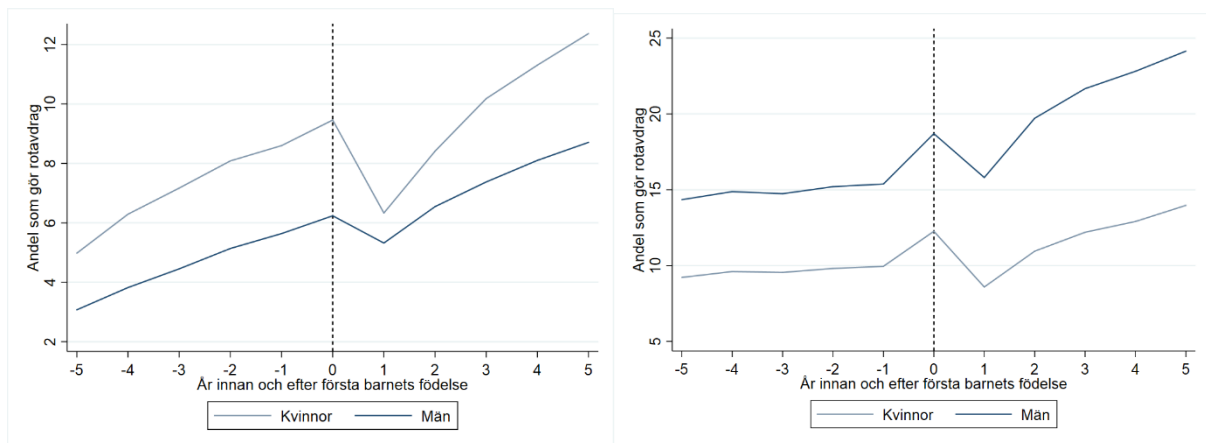
Ett motiv för att införa rutavdraget var att underlätta för kvinnor och män att kombinera familjeliv och arbetsliv (prop. 2006/07:94). I tidigare avsnitt konstaterades att andelen som använder rutavdraget är något förhöjt i åldern 35–40 då många arbetar samtidigt som de har barn boende hemma. I det här avsnittet undersöks närmare hur föräldraskap påverkar användningen av rut- och rotavdraget.

Figur 26 och 27 visar andelen kvinnor och män som gör rut- respektive rotavdrag åren innan och efter att de fått sitt första barn (vilket sker under år ”noll” i figuren). Andelen som använder rutavdraget ökar gradvis till och med första barnets födelseår, för att sedan minska, främst för kvinnor men också för män, och därefter åter öka. Skillnaden mellan andelen kvinnor och män som gör avdraget tycks inte påverkas långsiktigt av att bli förälder: Skillnaden är ungefär lika stor några år efter att man blivit förälder som det var innan. Att andelen som använder avdraget ökar succesivt över tid både innan och efter första barnets födelse kan till viss del förklaras av att statistiken sammanställts för en period, 2007–2015, då andelen som använde rutavdraget ökade kraftigt. På grund av denna underliggande trend kan ingen slutsats dras utifrån denna figur om hur sannolikheten att göra rutavdrag påverkas långsiktigt av att få barn. Minskningen i andelen som gör rutavdrag efter att första barnet fötts kan ha ett samband med att många kvinnor är föräldralediga i omkring ett år efter att de fått barn och sedan arbetar deltid i högre utsträckning än tidigare (SCB, 2016). Föräldraledighet och deltidsarbete kan leda till minskad efterfrågan på ruttjänster av minst två anledningar. För det första spenderar personen mer tid hemma och

kanske därför inte ser ett behov av att köpa till exempel städtjänster. För det andra minskar inkomsterna vid föräldraledighet då ersättningsnivån för de flesta är lägre än inkomsterna om man arbetar.

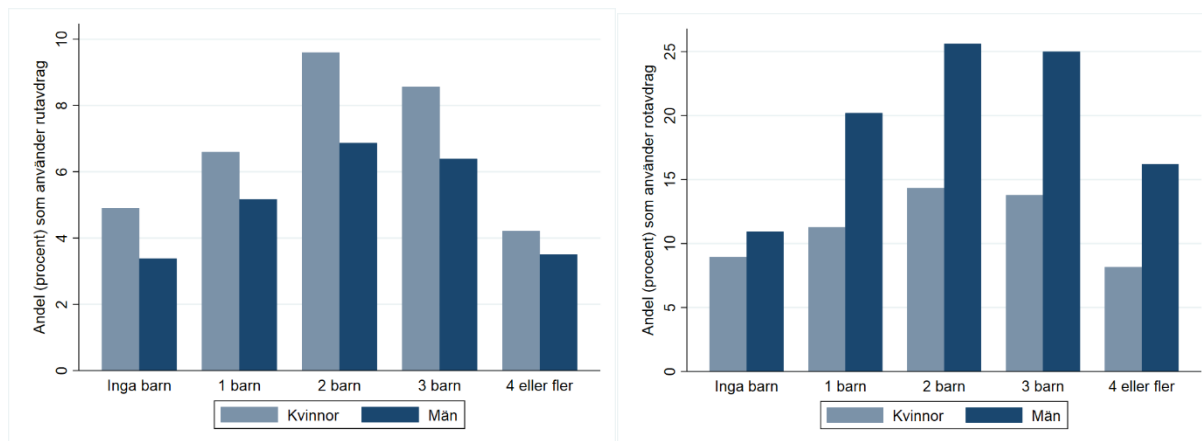
Andelen som gör rotavdrag är på en stabil nivå åren innan första barnet föds men är högre under barnets födelseår. Detta skulle kunna bero på att många flyttar till ett nytt boende då de ska få barn, vilket kan skapa ett behov av att köpa rottjänster. Året efter att barnet fötts minskar användningen av rotavdrag. Detta skulle kunna bero på en försämrad ekonomi under föräldraledigheten, att behovet av rotarbeten redan uppfyllts under föregående år och att man spenderar mer tid hemma och då utför arbetet själv. Andelen som använder rotavdrag ökar sedan succesivt och skillnaden mellan andelen män och kvinnor som gör avdraget blir större än det var innan föräldraskap. Ökningen kan bero på att man flyttar till större boenden och i högre utsträckning äger sitt boende. Att andelen män som använder avdraget ökar mer kan bero på att de har en starkare inkomstutveckling än kvinnor efter att de fått barn eller att hushållen i högre utsträckning ser det som mannens uppgift att köpa sådana tjänster.

Figur 26 - 27 Andelen (procent) som gör rut- (vänster) respektive rotavdraget (höger) åren innan och efter föräldraskap.



Ett annat sätt att undersöka hur användandet av rutavdraget påverkas av familjebildande är att jämföra andelen som använder avdraget inom familjer med olika många barn. Figur 28 - 29 visar andelen män och kvinnor som använder rut- respektive rotavdrag i hushåll med olika många barn. Andelen som använder rutavdraget är störst bland kvinnor som har två barn. Andelen som använder rotavdraget är störst bland män med två barn. Behovet av rut- och rottjänster verkar öka med antal barn upp till två till tre barn. Intressant nog använder en lägre andel avdragen i familjer med minst fyra barn. Det skulle kunna bero på att familjer med många barn har en mer ansträngd ekonomi till följd av högre basala omkostnader. En annan förklaring kan vara att andelen kvinnor som arbetar deltid ökar med antal barn vilket kan minska efterfrågan på ruttjänster (SCB, 2016).

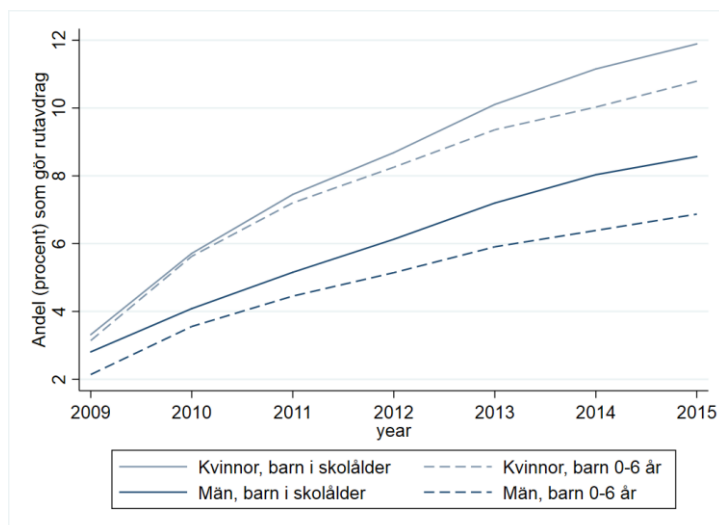
Figur 28 - 29 Andelen (procent) som gör rut- (vänster) respektive rotavdraget (höger) bland kvinnor och män uppdelat på antal barn i hushållet.



Mellan 1 januari 2013 och 1 augusti 2015 tilläts rutavdrag för läxläsning. Detta var en regelförändring som var tänkt att ge större tillgång till hjälp med barns läxläsning och därmed underlätta för föräldrar att arbeta fler timmar på arbetsmarknaden. För att undersöka om regelförändringen påverkade barnfamiljers användning av rutavdraget jämförs i figur 30 andelen kvinnor och män som gör rutavdrag inom hushåll med enbart små barn (0-6 år) respektive hushåll med minst ett barn i skolåldern (7-17 år). Figuren visar att de med barn i skolåldern använde rutavdraget i större utsträckning även innan regelförändringen. Skillnaden mellan föräldrar med och utan barn i skolåldern ökade över tid och var som störst under åren då avdrag för läxhjälp tilläts. Skillnaden mellan grupperna började dock öka redan under 2012, vilket gör att det inte går att dra några slutsatser om den fortsatta ökningen i gapet beror på regelförändringen.

Sammanfattningsvis verkar föräldraskap påverka användningen av rut- och rotavdraget genom att först öka användningen inför barnets födelse och under det år då barnet föds. Sedan minskar andelen som gör avdragen då föräldrarna spenderar med tid hemma och har en försämrad ekonomi på grund av föräldraledighet och deltidsarbete. Användningen av avdraget ökar sedan då familjen skaffar fler barn samt när barnen blir något äldre och de flesta föräldrar åter arbetar mer på arbetsmarknaden.

Figur 30 Andelen (procent) som gör rutavdrag i hushåll med små barn respektive minst ett barn i skolåldern.



2.12 Avslutande kommentarer

När rutavdraget infördes den 1 juli 2007 fanns stora förhoppningar om positiva effekter. Från den dåvarande regeringens sida hoppades man att avdraget skulle leda till positiva sysselsättnings-effekter bland personer som stod långt från arbetsmarknaden och att svarta jobb skulle bli vita. Avdraget motiverades även som en jämställdhetsreform. Genom att sänka priset på ruttjänster hoppades man hjälpa kvinnor och män att få en bättre balans mellan familje- och arbetsliv och kunna öka sitt arbetsutbud på arbetsmarknaden. Rotavdraget, som funnits sedan 2009, motiverades däremot främst som en konjunkturåtgärd.

Det här avsnittet har visat att nyttjandet av rot- och rutavdraget har ökat kraftigt sedan införandet, speciellt i samband med att fakturamodellen började gälla den 1 juli 2009. Även statens utlägg har ökat kraftigt under perioden: Från en total utgiftspost på cirka 120 miljarder kronor 2007, till drygt 23 miljarder kronor 2015. Av dessa står rotavdraget för cirka 20 miljarder kronor och rutavdraget för cirka 3 miljarder kronor. Nästan 90 procent av alla utförda rot- och rutarbetsstimmar 2015 var rotarbeten. En större andel kvinnor än män använder rutavdrag, medan en större andel män än kvinnor använder rotavdrag. Rotavdraget har dock under hela perioden totalt sett varit mer använt än rutavdraget, även bland kvinnor. År 2015 gjorde 18 procent av männen och 12 procent av kvinnorna från 18 år och uppåt rotavdrag. Samma år använde 6 procent av männen och 9,5 procent av kvinnorna rutavdraget. Den enda åldersgrupp där rut-används mer än rotavdraget är bland äldre; bland kvinnor över 75 år och män över 87 år. Ungefär 15 procent av alla kvinnor mellan 80-90 år använde rutavdraget i genomsnitt under analysperioden (2007-2015), vilket är den högsta andelen i någon åldersgrupp inom något av könen. Rotavdraget är som mest populärt bland personer mellan 40-70, speciellt bland män i åldern 65-70.

Det kan således konstateras att det finns könsskillnader i användningen av avdragen i och med att rutavdraget används mer av kvinnor och rotavdraget mer av män. Bland de som använder avdragen är dock konsumtionsmönstren väldigt lika för kvinnor och män. Ungefär 95 procent av alla ruttimmar som köptes 2015 av båda könen var städtjänster. När det gäller köpta rottimmar var bygg, målning och tapetsering samt VVS vanligast inom båda könen. De genomsnittliga avdragsbeloppen bland de som gör avdragen har varit stabila och mycket lika för kvinnor och män under analysperioden: cirka 5 000 kronor per år bland de som gör rutavdrag och omkring 15 000 kronor per år bland de som gör rotavdrag. Få personer kommer upp i maxbeloppet för rot- och rutavdrag på 50 000 kronor per år, men av dessa är något fler män.

Kvinnor och män som gör rot- och rutavdrag har i allmänhet högre inkomster än genomsnittet i befolkningen, speciellt de som använder rotavdrag. Få personer bland de 20 procent som har de lägsta inkomsterna i befolkningen använder rot- eller rutavdrag. Bland de 10 procent av befolkningen som har de högsta inkomsterna använde däremot 33 procent av kvinnorna och 38 procent av männen rotavdrag och 28 procent av kvinnorna och 14 procent av männen rutavdraget år 2015. Bland personer i mitten av inkomstfördelningen var andelen som använde rutavdraget 2015 ungefär samma över inkomster; omkring 10 procent av kvinnorna och 5 procent av männen. Andelen som gör rotavdrag ökar mer gradvis över inkomstfördelningen.

När kvinnor och män jämförs inom samma inkomstspann så kvarstår mönstret att ungefär en dubbelt så hög andel kvinnor som män använder rutavdrag. Däremot så är andelen kvinnor och män inom samma inkomstspann som använder rotavdrag ganska lika. Inom hushåll med barn är mönstret att de med höst inkomster använder mest rutavdrag mer utpräglat, speciellt för kvinnor. Bland kvinnor och män som är samboende med barn är skillnaden mellan könen större än bland ensamstående med barn inom samma inkomstspann. Detta beror främst på att en lägre andel ensamstående kvinnor med barn gör rutavdrag och en lägre andel ensamstående män med barn

gör rotavdrag, jämfört med samboende inom samma inkomstspann. En högre andel ensamstående kvinnor med barn använder rotavdrag än bland ensamstående män med barn.

Till sist undersöks hur användningen av rut- och rotavdraget påverkas av att bli förälder samt av antal barn. Att bli förälder minskar kortsiktigt sannolikheten att använda rot- och rutavdrag under året efter att barnet fötts. Minskningen är speciellt stor när det gäller andelen kvinnor som använder rutavdrag. Användningen av både rot- och rutavdraget ökar sedan succesivt. Skillnaden i andelen män och kvinnor som använder rutavdraget tycks inte förändras av att bli förälder, medan däremot könsgapet i användningen av rotavdraget ökar då en allt större andel män använder avdraget efter att de fått barn. Andelen som använder rot- och rutavdraget är som störst bland de som har två barn. Att ha många barn (fyra eller fler) minskar sannolikheten att använda avdragen, kanske som en följd av en mer ansträngd ekonomi på grund av större omkostnader. Sammanfattningsvis använder kvinnor och män som har barn rut- och rotavdraget i större omfattning än de som inte har barn.

Sedan rot- och rutavdragets införande har långt fler, både kvinnor och män, använt sig av rot- än av rutavdrag. Fler kvinnor än män använder rut- medan fler män använder rotavdrag. Bland de kvinnor och män som använder avdragen är mönstren däremot mycket lika vad gäller typ av tjänster som köps och totala avdragsbelopp. Rutavdraget används som mest bland kvinnor över 70 och bland kvinnor med barn och höga inkomster. Rotavdraget används som mest av män mellan 65 och 70 år. En större andel bland kvinnor och män i de övre delarna av inkomstfördelningen använder avdragen, speciellt rotavdraget. Få personer bland de med de lägsta inkomsterna använder avdragen.

3 Investeringsparkonto

3.1 Sammanfattning Del I

I *Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del I* konstaterades att investeringsparkonto (ISK) har ökat i användning sedan införandeåret 2012 och att män har ISK i något större omfattning än kvinnor. Vidare visades att medianinkomsten från ISK är högre för män än för kvinnor. Statistiken visade också att andelen kvinnor respektive män som har ISK skiljer sig från hur många kvinnor relativt män som deklarerar vinster eller förluster vid försäljning av fonder, aktier med mera. Andelen män som redovisar förlust vid försäljning av både noterade och onoterade fonder, aktier med mera, är betydligt högre än andelen män som redovisar ISK. Det gäller även för andelen män som redovisar vinst vid försäljning av onoterade fonder, aktier med mera. Det omvända gäller för kvinnor. Bland annat mot bakgrund av detta föreslog Skatteverket att en fördjupad analys av ISK bör göras. I detta avsnitt analyseras ISK vidare.

3.2 Syfte, frågeställning och avgränsningar

När det gäller ISK generellt, eller specifikt ur ett jämställdhetsperspektiv, finns det flera intressanta och relevanta frågor. Till exempel om ISK är skattemässigt gynnat jämfört med andra former för kapitalägande och om så är fallet hur det påverkar den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Likaså kan det vara intressant att undersöka om ISK påverkat sparandet i stort och skillnader mellan kvinnor och män. Av nödvändighet måste analysen begränsas på något sätt. Analysen här är främst inriktad på skillnader mellan kvinnor och män vad gäller innehav av ISK och olika förhållanden relaterade till att en person startar ISK.

Analysen täcker åren 2012 till 2016. Även om det inte ingår i uppdraget är 2016 inkluderat. Anledningen till detta är att det, som visas i nästa avsnitt, 2015 var en kraftig ökning av antalet personer som innehade ISK. Det kan därför vara av intresse att inkludera året därpå för att följa utvecklingen.

De data som ligger till grund för analysen i avsnittet kommer i huvudsak från SCB:s Inkomst- och taxeringsregister (IoT), men även i viss utsträckning från Skatteverkets informationslager. Data är begränsade till att omfatta de personer som kan uppdelas per kön. Som nämnt i inledningen av rapporten avser kön det juridiska könet, det vill säga det som finns registrerat i folkbokföringen. Det förekommer andra begränsningar, men dessa är inte genomgående. Till exempel närhelst andra inkomster än inkomster från ISK är del av analysen begränsas data till de som är 18 år eller äldre. Vidare används uteslutande, när det gäller disponibel inkomst, individuell disponibel inkomst enligt 2004 års definition.⁵

Resten av avsnittet är indelat i sex avsnitt. I nästa avsnitt beskrivs kortfattat bakgrunden till ISK. Avsnittet innehåller också en kort genomgång av reglerna för beskattningen av ISK samt hur dessa regler förhåller sig till reglerna för andra kapitalinkomster.

Därpå följer ett avsnitt med deskriptiv statistik som beskriver utvecklingen av ISK 2012 till 2016. Statistiken är uppdelad efter kön, men även efter ålder och inkomst. Det framkommer bland annat i detta avsnitt att kvinnor har ISK i lägre utsträckning än män, men att skillnaden har minskat över tiden. Skillnaden mellan andelen kvinnor som har ISK och andelen män som har ISK varierar emellertid med ålder.

För att undersöka närmare vem som har ISK och eventuella förklaringar till skillnaden mellan kvinnor och män skattas i avsnittet därefter två linjära sannolikhetsmodeller – en för

⁵ Se t.ex. SCB(2016), Longitudinell integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier (LISA) 1990–2013, Bakgrundsfakta arbetsmarknad- och utbildning, 2016:1.

sannolikheten att starta ISK och en för sannolikheten att inneha ISK. Resultaten från modellskattningarna pekar bland annat på att tidigare erfarenheter med finansiella instrument har en positiv inverkan på benägenheten att starta ISK och att när väl ISK startats att den finansiella aktiviteten flyttas dit. Vidare framkommer att de försämrade möjligheterna till avdrag för pensionssparandet 2015 hade en kraftig inverkan på benägenheten att starta ISK.

Modellerna är bakåtsyftande i den meningen att de inkluderar tidigare eller samtida finansiella aktiviteter. I avsnittet därpå görs ett försök till en mer framåtsyftande analys av kapitalet på ISK. Detta görs utifrån vad som händer med den finansiella aktiviteten utanför ISK efter att ISK har startats. Bland de som startar ett ISK ett visst år visar analysen att andelen som deklarerar inkomster som pekar mot finansiella aktiviteter utanför ISK sjunker åren efter starten. Vilket tyder på att kapital flyttas till ISK. Eventuellt kapital som flyttas över till ISK verkar emellertid omfördelas till andra tillgångar då bara en liten andel av kontrolluppgifterna som rör avyttrande av fonder och aktier gäller flytt till ISK. Slutligen uppskattas i avsnittet att knappt en femtedel av de som hade ISK 2016 använde det primärt för pensionssparande.

I det näst sista avsnittet diskuteras kort att införandet av ISK påverkar inkomststatistiken och inkomstmått samt hur detta kan påverka analysen av ekonomisk jämställdhet. Införandet har inneburit att beskattningsdata inte längre innehåller uppgifter om en del kapitalinkomster. Detta riskerar att ge en felaktig bild av personers inkomster vilket kan påverka analyser av ekonomisk jämställdhet.

I sista avsnittet sammanfattas och kommenteras analysen.

3.3 Bakgrund

Investeringsparkontot skulle förenkla sparande

Den 1 januari 2012 infördes ISK, en schablonbeskattad sparform (prop. 2011/12:1). Skälen till införandet var bland annat att förenkla för enskilda att spara i aktier och andra finansiella instrument samt att motverka inläsningseffekter. Reglerna för att beräkna vinst och förlust vid avyttring av finansiella instrument ansågs som komplicerade och tidsödande för enskilda att deklarerat. Vilket kan leda till fel och skattebortfall. Schablonbeskattningen innebär att den enskilde inte beskattas utifrån faktiska inkomster och utgifter på de finansiella instrumenten. I stället beskattas den enskilde för en schablonmässigt beräknad avkastning på tillgångarna. Detta innebär att den enskilde inte behöver deklarerat någon avyttring av instrument som förvaras på ISK.

Eftersom avyttring av instrument som förvaras på ISK inte utlöser någon beskattning innebär schablonbeskattningen att den enskilde fritt kan omplacera tillgångarna inom ISK. Detta medför att eventuella inläsningseffekter inom den konventionella beskattningen, det vill säga att enskilda drar sig för att sälja finansiella instrument med latent vinst eftersom det utlöser beskattning, inte är något problem för tillgångar på ISK.

Vid införandet framhölls också att schablonbeskattning minskar de enskildas skattekrediter då skatt tas ut löpande i stället för när vinster realiserats. Vidare blir skattebasen för ett schablonbeskattat sparande jämnare än skattebasen för konventionellt beskattade tillgångar.

Vilka tillgångar som kan förvaras på ISK är reglerat i lag (2011:1268) om investeringsparkonto (16 § jämfört med 6 §). I princip kan finansiella instrument som handlas på en reglerad marknad eller på en handelsplattform inom EES, fondandelar och kontanter förvaras på ISK.

Lag (2011:1268) om investeringssparkonto

Datum	Regelförändring
Från 1 januari 2012 SFS 2011:1268	<p>En ny schablonbeskattad sparform, investeringssparkonto, införs. Tillgångar som förvaras på kontot ska schablonbeskattas och kontoinnehavaren slipper därför redovisa varje kapitalvinst eller kapitalförlust i deklarationen.</p> <p>Den schablonmässiga beskattningen av investeringssparkonto innebär att kapitalvinster inte beskattas och kapitalförluster inte får dras av vid försäljning av finansiella instrument på kontot. I stället ska en schablonmässig avkastning beräknas. Det görs genom att ett kapitalunderlag multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret. Kapitalunderlaget beräknas till en fjärdedel av dels värdet av sparandet vid ingången av varje kvartal, dels inbetalningar och överföringar av finansiella instrument som har gjorts till investeringssparkontot under respektive kvartal. Den på detta sätt framräknade avkastningen ska tas upp i inkomstslaget kapital.</p>
Från 1 mars 2015 SFS 2015:30	Reglerna om när ett investeringssparkonto upphör ändras. De föreslagna ändringarna innebär att ett investeringssparkonto inte ska upphöra enbart av den anledningen att kontofrämmande tillgångar överförs till eller förvaras på kontot.

Schablonintäkt på investeringssparkonto

Datum	Regelförändring
Från 1 januari 2012 SFS 2011:1271	Den som under ett kalenderår haft ett investeringssparkonto ska ta upp en schablonintäkt på ett kapitalunderlag. Intäkten ska beräknas på kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret. Kapitalunderlaget utgörs av en fjärdedel av summan av marknadsvärdet av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot.
Från 1 januari 2013 SFS 2012:830	Ändring som innebär att en förlust på ett finansiellt instrument som förvaras på ett investeringssparkonto inte får dras av i den konventionella beskattningen.
Från 1 januari 2016 SFS 2015:775	Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto. Schablonintäkten ska beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan ökad med 0,75 procentenheter. Schablonintäkten respektive skatteunderlaget ska dock beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.
Från 1 januari 2018 SFS 2017:1250	Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto. Schablonintäkten ska beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan ökad med 1 procentenhet.

Beskattningen av ISK...

Den schablonmässiga avkastningen beräknas genom att ett kapitalunderlag multipliceras med en procentsats som från början utgjordes av statslåneräntan (SLR) vid utgången av november året före beskattningsåret. Den 1 januari 2016 höjdes schablonavkastningen genom ett tillägg till SLR på 0,75 procentenheter (prop. 2015/16:1). Samtidigt sattes en nedre gräns på schablonavkastningen på 1,25 procent. Den 1 januari 2018 höjdes tillägget till SLR med 0,25 procentenheter till 1 procentenhet (prop. 2017/18:28). Från införandeåret fram till och med 2016 har schablonavkastningen som högst varit 2,09 procent 2014 och som lägst varit 0,9 procent 2015 (tabell 7).

Kapitalunderlaget beräknas till en fjärdedel av summan av värdet av sparandet vid ingången av varje kvartal, inbetalningar och överföringar av finansiella instrument som har gjorts till kontot under respektive kvartal (42 kap. 37 § inkomstskattelagen [1999:1229]).

Den framräknade schablonavkastningen ska tas upp i inkomstslaget kapital och beskattas med 30 procent.

Tabell 7 Schablonavkastning, inkomstår och procent

Inkomstår	Schablonavkastning
2012	1,65
2013	1,49
2014	2,09
2015	0,90
2016	1,40

... jämfört med andra kapitalinkomster

Generellt sett är skattesatsen på kapitalinkomster 30 procent. Det finns en rad undantag från detta, till exempel utdelningar och kapitalvinster på andelar i onoterade bolag har en effektiv skattesats om 25 procent och vinster vid försäljning av eget hem och bostadsrätt har en effektiv skattesats om 22 procent.⁶ När det gäller räntor, utdelningar och vinster från tillgångar som ägs direkt, det vill säga utanför ISK, men som kan ägas inom ISK, uppgår skattesatsen till 30 procent. Det föreligger således ingen skillnad i skattesats mellan att äga tillgångarna direkt eller inom ISK. Skillnaden ligger i vad som beskattas och när det beskattas.

Vid direkt ägande sker beskattningen dels av löpande avkastningar såsom räntor och utdelningar, dels av realiserade värdeförändringar, det vill säga kapitalvinster eller kapitalförluster, som uppkommer vid avyttringstillfället. Kapitalförluster får dras av och eventuellt överskott beskattas. Uppstår det ett underskott medges en skattereduktion för underskott av kapital i förvärvsinkomstbeskattningen. Utöver denna beskattning schablonbeskattas också fondinnehav från och med 2012 (prop. 2011/12:1). Schablonbeskattningen innebär att 0,4 procent av värdet av fonder vid årets ingång ska tas upp som inkomst av kapital och beskattas med 30 procent.⁷

Tillgångar i ISK beskattas inte, som nämnts ovan, utifrån faktiska inkomster och utgifter, utan baserat på den beräknade schablonavkastningen. Detta innebär att löpande avkastningar inte beskattas direkt utan blir en del av kapitalunderlaget om de kvarstår på kontot vid något av de fyra avläsningstillfällena. Den ovan nämnda schablonbeskattningen av direktägda fonder tas inte heller ut på fonder inom ISK. Vidare beskattas inte realiserade kapitalvinster och realiserade

⁶ Se till exempel Redovisning av skatteutgifter 2018, skr. 2017/18:98, för fler exempel.

⁷ Samtidigt som schablonbeskattningen av fonder infördes avskaffades den skatt som själva fonden tidigare betalade (se prop. 2011/12:1). Beskattningen flyttade således från fonden till innehavaren.

kapitalförluster får inte dras av. Eventuella värdeförändringar på tillgångarna påverkar i stället kapitalunderlaget och därigenom nivån på skatten. Värdeökningar beskattas således löpande istället för vid realisationstillfället. Samtidigt beskattas tillgångarna även vid värdeminskningar.

Hur nivån på skatten för ISK förhåller sig till nivån på skatten på direktägda tillgångar beror bland annat på hur den faktiska avkastningen förhåller sig till schablonavkastningen. Vid införandet bedömdes att ett ISK med tillgångar i främst aktier och fonder ger en riskjusterad överavkastning på lång sikt på 2,7 procentenheter över en statslåneränta på 4,9 procent. Den effektiva beskattningen av sparande på ISK beräknades utifrån detta till ca 19 procent (prop. 2011/12:1). I samband med höjningarna av schablonavkastningen 2016 och 2018 beräknades den effektiva skattesatsen under samma förutsättningar ge effektiva skattesatser på ca 22 respektive ca 23 procent (prop. 2015/16:1, prop. 2017/18:28). I sin senaste rapport bedömer Finanspolitiska rådet att skattefördelen för ISK är liten givet den större risk det innebär att skatt även ska betalas vid värdeminskningar (Finanspolitiska rådet, 2018).

3.4 Investeringssparkontot 2012 till 2016

I detta avsnitt redovisas deskriptiv statistik över utvecklingen av ISK åren 2012 till 2016.

Färre kvinnor än män har ISK, men andelen kvinnor har ökat

Införandeåret, 2012, inkom knappt 222 000 kontrolluppgifter rörande ISK varav knappt 94 000, eller 42 procent, avsåg konton tillhörande kvinnor (tabell 8). Då en person kan ha flera konton motsvarar detta inte antalet personer med ISK. Vidare inkommer kontrolluppgifter avseende ISK som inte har någon schablonintäkt. Av störst intresse är antalet personer som har någon rapporterad schablonintäkt, det vill säga personer som har minst ett ISK som är aktivt. Fortsättningsvis, om inget annat anges, är det dessa personer som avses i analysen. Antalet personer med ISK uppgick 2012 till knappt 211 000 vilket motsvarade två procent av befolkningen. Av dessa var 43 procent, eller drygt 90 000, kvinnor. Jämfört med hela befolkningen, där andelen kvinnor uppgår till 50 procent, var kvinnor underrepresenterade bland de med ISK 2012.

Tabell 8 Antal kontrolluppgifter rörande ISK och personer med aktiva ISK, per år

Inkomstår	Antal kontrolluppgifter (andel kvinnor, procent)	Antal personer med aktiva ISK (andel kvinnor, procent)
2012	221 958 (42,3)	210 808 (42,9)
2013	490 579 (43,5)	453 398 (44,3)
2014	886 141 (44,5)	786 974 (45,4)
2015	1 828 668 (46,3)	1 477 469 (47,5)
2016	2 288 020 (45,7)	1 803 235 (47,5)

Källa: Informationslagret, IoT SCB

Not: Med aktiva ISK avses konton med rapporterad schablonintäkt.

Sedan införandet har antalet ISK samt antalet personer med ISK vuxit kraftigt. De tre första åren efter införandeåret fördubblades i princip antalet personer med ISK varje år. Samtidigt ökade andelen kvinnor. Ökningstakten avstannade 2016, men jämfört med 2012 inkom drygt 10 gånger fler kontrolluppgifter 2016, eller knappt 2,3 miljoner kontrolluppgifter. Antalet personer med ISK uppgick samma år till drygt 1,8 miljoner eller 18 procent av befolkningen. Underrepresentationen av kvinnor minskade samtidigt och andelen kvinnor bland de med ISK uppgick till 47,5 procent 2016. Detta är i linje med könsfördelningen vad gäller sparande i fonder

där andel kvinnor som sparar i fonder är likartad den för män (Fondbolagens förening, 2016).⁸ Jämfört med ägandet av i Sverige noterade aktier är könsfördelningen för innehav av ISK jämnare. Av de som äger aktier är ca 40 procent kvinnor (SCB, 2017).⁹

Kvinnor har lägre kapitalunderlag

Införandeåret uppgick schablonintäkterna från ISK till 0,72 miljarder kronor varav 0,23 miljarder kronor eller 32 procent deklarerades av kvinnor (tabell 9). I takt med att kvinnornas andel, av de som har ISK, har ökat har även deras andel av schablonintäkterna ökat till runt 36 procent. De deklarerade schablonintäkterna är beroende av schablonavkastningen och det beräknade kapitalunderlaget. Bortsett från 2015 har de totala schablonintäkterna ökat år från år och uppgick 2016 till 7,62 miljarder kronor. Nedgången 2015 beror på att schablonavkastningen mer än halverades från föregående år (tabell 7). Kapitalunderlaget har emellertid ökat under tidsperioden i takt med den kraftiga ökningen av antalet personer med ISK. År 2012 uppgick kapitalunderlaget till 43 miljarder kronor varav 14 miljarder kronor avsåg kvinnor. Till 2016 hade det totala kapitalunderlaget växt till 543 miljarder kronor och kvinnors kapitalunderlag växt till 190 miljarder kronor.

Tabell 9 Schablonintäkt och kapitalunderlag per kön och år

Inkomstår	Schablonintäkt			Kapitalunderlag		
	Totalt Miljarder kronor	Medel Kronor	Median Kronor	Totalt Miljarder kronor	Medel Kronor	Median Kronor
Kvinnor						
2012	0,23	2 568	738	14	155 624	44 727
2013	0,69	3 450	926	46	231 558	62 148
2014	1,91	5 349	1 173	90	255 943	56 124
2015	1,42	2 026	241	155	225 104	26 778
2016	2,71	3 171	407	190	226 555	29 071
Män						
2012	0,49	4 001	833	29	242 501	53 515
2013	1,33	5 256	1 106	88	352 785	74 228
2014	3,54	8 254	1 431	167	394 907	68 469
2015	2,52	3 253	379	276	361 402	42 111
2016	4,91	5 187	596	344	370 501	42 571

Källa: IoT, SCB

Kvinnor har i genomsnitt lägre kapitalunderlag än män. Medianunderlaget är likaså lägre bland kvinnor än bland män. Den kraftiga ökningen av personer med ISK under 2015 minskade medianunderlaget vilket pekar på att de tillkommande kontona hade ett lågt kapitalunderlag. I *Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del I* kopplades detta till den försämrade möjligheten att göra avdrag för privat pensionssparande.

Sparande i egna pensionsförsäkringar och på eget pensionssparkonto har beskattats enligt principen att premier och inbetalningar fått dras av inom vissa ramar medan utfallande belopp är skattepliktiga. Avdragsrätten för privat pensionssparande begränsades till att avdraget inte fick överstiga ett fast belopp om 12 000 kronor per år fram till och med beskattningsåret 2014 (SFS 2007:1406). Beloppet sänktes till 1 800 kronor per år för beskattningsåret 2015, avdragsrätten

⁸ Fördelningen är även i linje med den bland de som deklarerar avyttring av fondandelar. Inkomståret 2016 utgjorde kvinnor 48 procent av de som deklarerade avyttring av fondandelar, se Tabell 15.

⁹ Denna fördelning återspeglas bland de som deklarerar avyttring av delägar-/fodringsrätter, se Tabell 16.

slopades beskattningsåret 2016 (SFS 2014:1468, SFS: 2015:775).¹⁰ I samband med begränsningen av avdragsrätten framhölls ISK som ett alternativ för pensionssparande varför detta förefaller vara en trolig förklaring.¹¹

En liten del av personerna har en stor del av kapitalunderlaget

Att medianen av kapitalunderlaget är mindre än det genomsnittliga kapitalunderlaget är ett resultat av att kapitalunderlaget har en skev fördelning. Kapitalinkomster och förmögenheter är typiskt sett ojämnt fördelade (se till exempel Waldenström m.fl., 2018). Detta gäller även för ISK (tabell 10). En liten del av de som har ISK har en stor del av kapitalunderlaget. De fem procent som hade störst kapitalunderlag hade nästan 60 procent av kapitalunderlaget 2016. Knappt 35 procent av dessa var kvinnor. Den nedersta halvan av fördelningen, där kvinnor utgjorde hälften av ISK-innehavarna, hade mindre än 2 procent av kapitalunderlaget. I den övre halvan av fördelningen utgjorde kvinnorna knappt 45 procent

Tabell 10 Andel av kapitalunderlaget och andelen kvinnor i olika delar av kapitalunderlagsfördelningen 2016, procent

Del av fördelningen	Andel av kapitalunderlaget	Andel kvinnor i gruppen
Nedre halvan	1,7	50,2
Övre halvan	98,3	44,7
Översta fjärdedelen	90,5	42,7
Översta 5 procenten	58,5	34,8

Källa: IoT, SCB

Unga och äldre är underrepresenterade bland de med ISK

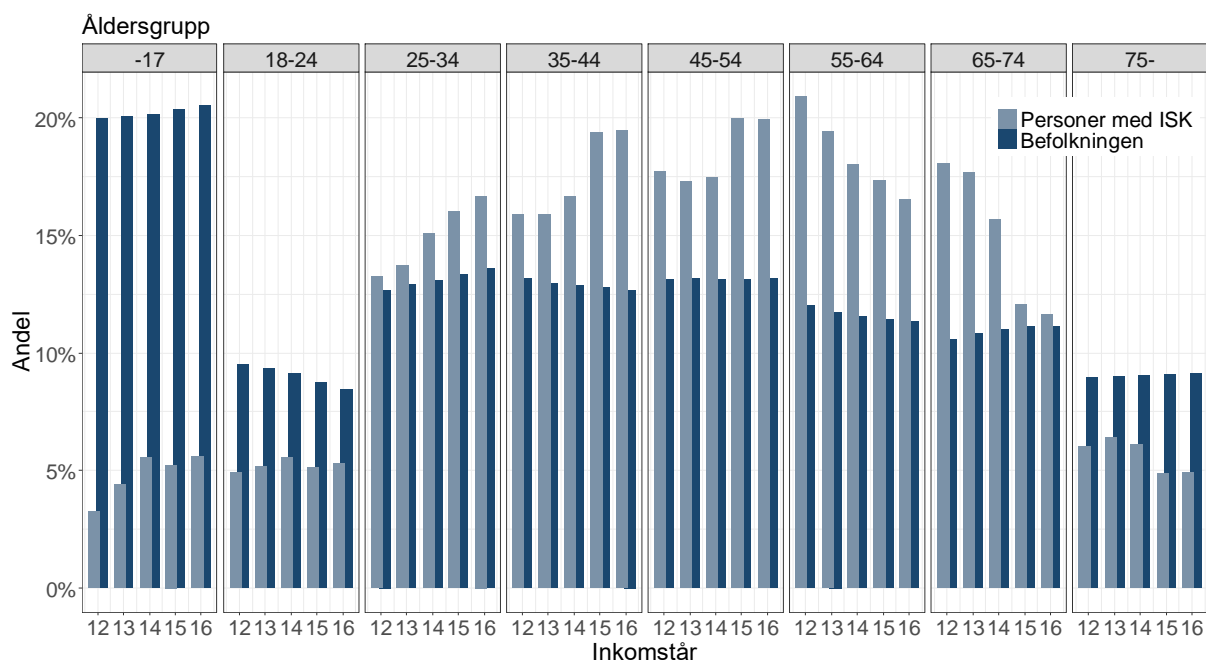
Bland de som har ISK återfinns runt fem procent vardera i de två yngsta åldersgrupperna; yngre än 18 år och 18 till 24 år; och i den äldsta åldersgruppen, 75 år eller äldre (figur 31). Dessa åldersgruppers andel av hela befolkningen är större och de är således underrepresenterade bland de som har ISK. Resterande åldersgrupper är överrepresenterade bland de med ISK. Att åldersstrukturen bland de som ha ISK ser ut på detta sätt är att förvänta. Livscykelhypotesen, där individer ackumulerar tillgångar/sparar under åren mitt i livet då de har relativt högre inkomster, ger en sådan åldersprofil på sparande och detta kan förväntas avspeglas bland de som har ISK.

Det finns emellertid viss förskjutning i åldersfördelningen över de år som ISK varit på plats. De första åren med ISK återfinns störst andel, runt 22 procent i åldersgruppen 55 till 64 år. Denna åldersgrupps andel har sedan fallit över åren. Liknande utveckling har åldersgruppen 65 till 74 år. För de tre åldersgrupper som spänner över 25 till 54 år har andelen ökat över åren. I slutet av perioden återfinns störst andel, 20 procent, i åldersgruppen 45 till 54 år.

¹⁰ Skattskyldiga som saknar pensionsrätt i anställning eller skattskyldiga som har inkomst från aktiv näringsverksamhet får fortsatt göra avdrag med 35 procent av inkomsten dock högst 10 prisbasbelopp, för erlagda premier för pensionsförsäkringar och inbetalningar på pensionssparkonton (59 kap. Inkomstskattelagen).

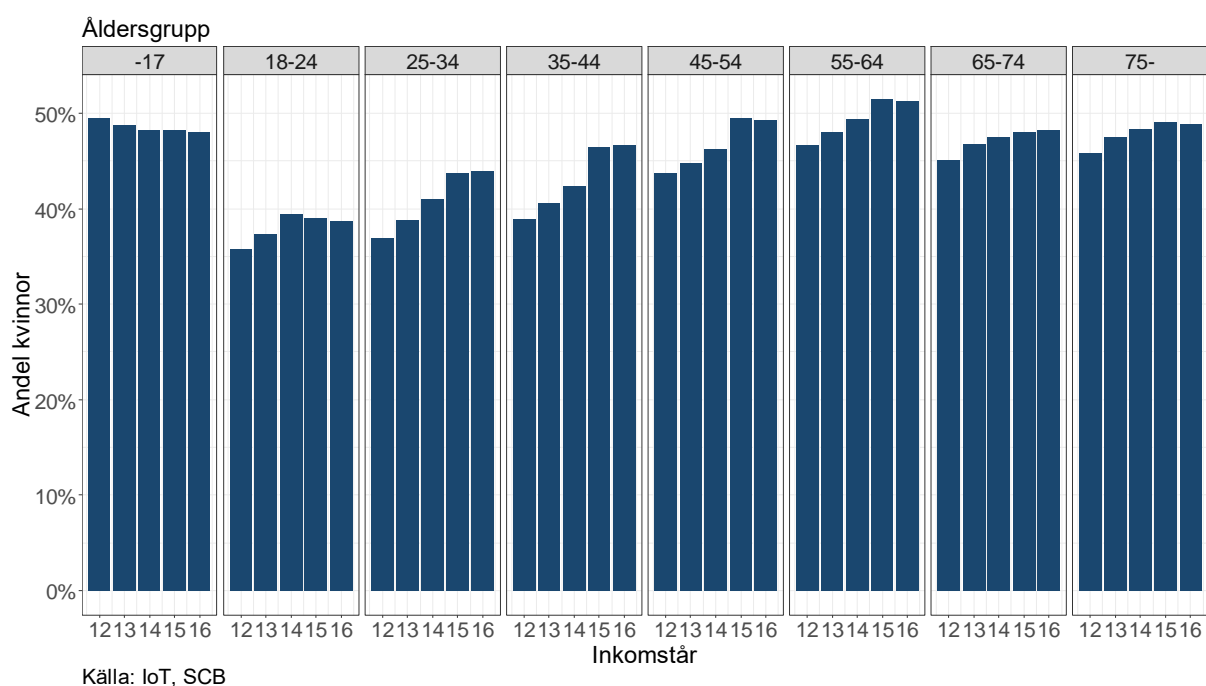
¹¹ Se till exempel Ohlin (2015) eller Fälldin och Petersson (2014).

Figur 31 Åldersfördelningen bland de med ISK och i befolkningen efter inkomstår

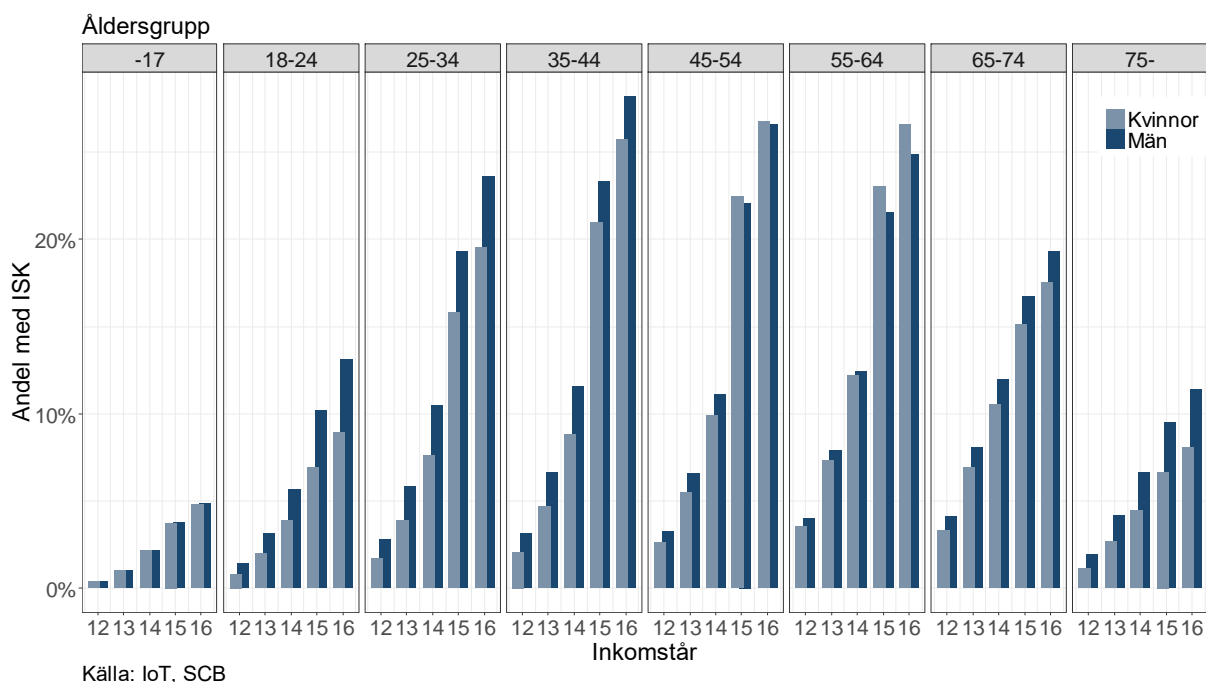


Bland de som har ISK varierar andelen kvinnor i åldersgrupperna (figur 32). Andelen kvinnor är lägst i åldersgrupperna som spänner över 18 till 34 år. I yngsta och äldsta åldersgrupperna är andelen kvinnor runt 50 procent. Medan i åldersgruppen 55 till 64 år är andelen kvinnor över 50 procent i slutet av tidsperioden. Andelen kvinnor i befolkningen i de olika åldersgrupperna varierar emellertid och för att få en klarare bild visar figur 33 andelen av befolkningen i varje åldersgrupp som har ISK för respektive kön och år. Lägst andel återfinns bland de yngsta, men det är ingen skillnad mellan flickor och pojkar. Med undantag för åldersgrupperna som spänner över 45 till 64 år och de två sista åren i tidsperioden, är andelen kvinnor som har ISK mindre än andelen män som har ISK.

Figur 32 Andel kvinnor bland de som har ISK i respektive åldersgrupp per inkomstår



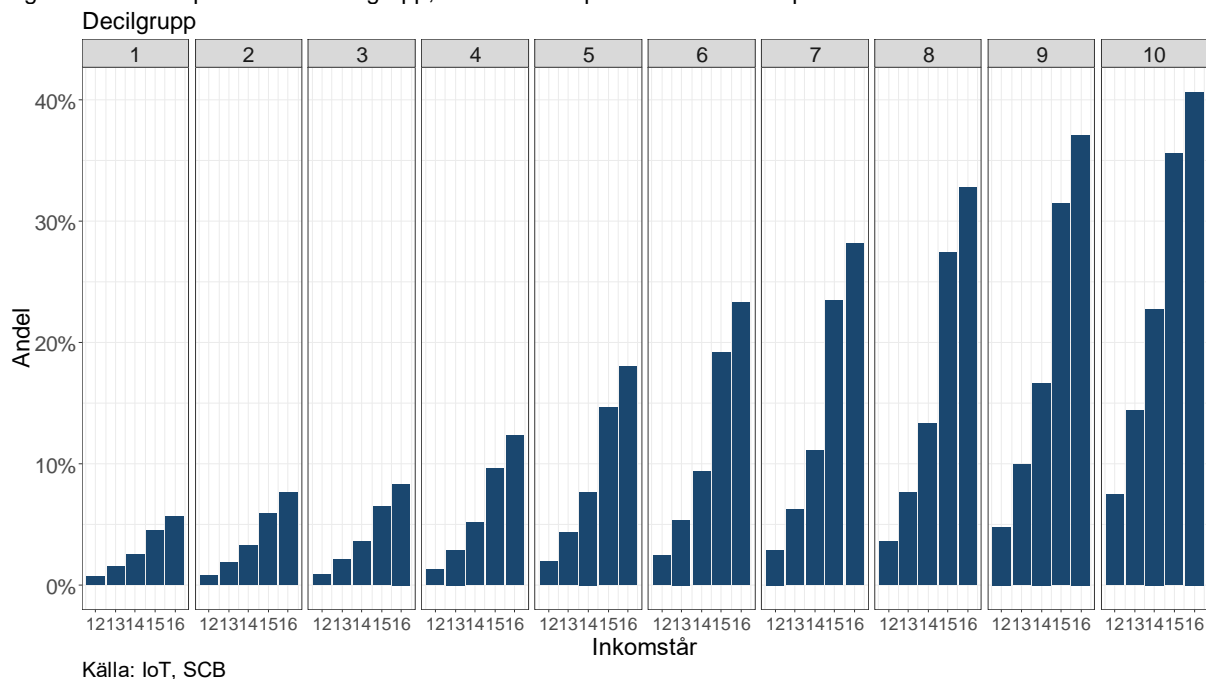
Figur 33 Andelen av varje åldersgrupp som har ISK efter kön och inkomstår



ISK vanligare bland de med högre inkomster

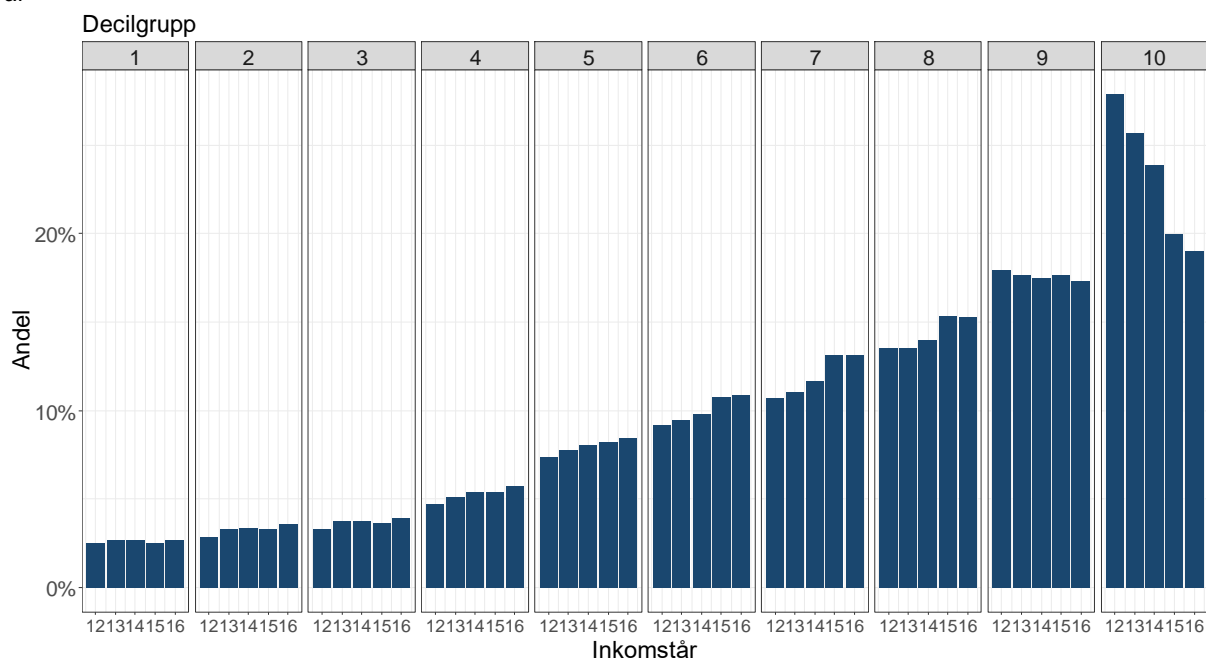
Om befolkningen över 17 år delas in i decilgrupper efter individuell disponibel inkomst är andel som har ISK ökande med inkomstnivån (figur 34). Införandeåret var det mindre än en procent av de som tillhörde decilgrupp 1 som startade ISK. Motsvarande procent för decilgrupp 10 var sju. Med den kraftiga ökningen av antalet personer som har ISK har också andelarna i varje decilgrupp som har ISK ökat. År 2016 var det sex procent och 41 procent av de som tillhörde decilgrupp 1 respektive decilgrupp 10 som hade ISK.

Figur 34 Andelen per inkomstdecilgrupp, individuell disponibel inkomst för personer över 17 år som har ISK



Uttryckt som andel av de som har ISK utgör personer som tillhör decilgrupp 1 runt 2,5 procent och har gjort så sedan starten (figur 35). En relativt konstant andel av de som har ISK har även decilgrupp 2 och 3 utgjort med andelar runt 3 till 4 procent. Decilgrupp 4 till 8 har ökat sina andelar över åren. Detta har skett på bekostnad av decilgrupp 9 och decilgrupp 10 där framför allt den senares andel av de som har ISK minskat, från runt 27 procent 2012 till 18 procent 2016.

Figur 35 Andelen av de som har ISK efter inkomstdecilgrupp, individuell disponibel inkomst för personer över 17 år



Källa: IoT, SCB

Sammanfattande kommentarer

ISK har vuxit kraftig sedan införandet och skillnader mellan kvinnor och män vad det gäller innehav av ISK har minskat över åren. Första året med ISK, 2012, var det drygt 210 000 personer som startade ett ISK, 43 procent av dessa var kvinnor. År 2016 var det 1,8 miljoner personer som hade ISK och knappt 48 procent av dessa var kvinnor. Kvinnornas andel av det totala kapitalunderlaget på ISK är emellertid lägre, 36 procent 2016. Överlag är kapitalunderlaget ojämnt fördelat. Nästan sextio procent av kapitalunderlaget 2016 tillhörde de fem procent av ISK-innehavarna med högst kapitalunderlag.

Skillnaden mellan andelen kvinnor som har ISK och andelen män som har ISK varierar med ålder. Bland barn, det vill säga personer under 18 år, är det lika stor andel bland flickor som bland pojkar som har ISK. Annars är andelen kvinnor som har ISK mindre än andelen män som har ISK i alla åldrar förutom i åldersgrupperna 45-54 år och 55-64 år där andelen kvinnor är större 2015 och 2016. Störst är skillnaden i åldersgrupperna 18-24 år och 25-34 år. Vidare kan det konstateras att unga och äldre är underrepresenterade bland de med ISK och att det är vanligare att inneha ett ISK bland de som är mitt i livet. Det är också vanligare med ISK bland de med högre inkomster.

3.5 Vad påverkar benägenheten att starta och inneha ISK?

För att undersöka närmare vem som har ISK och eventuella förklaringar till skillnaden mellan kvinnor och män skattas två linjära sannolikhetsmodeller - en för sannolikheten att starta ett ISK och en för sannolikheten att inneha ett ISK. De skattade modellerna ska främst ses som deskriptiva. Här redovisas resultaten företrädesvis i grafisk form. För parameterskattningar se bilaga 1.

Kort om modellspecifikationerna

Fyra olika specifikationer av varje modell skattas (för mer information se bilaga 1). I samtliga specifikationer ingår indikatorvariabler för kön och inkomstår samt interaktion mellan dessa. I den första specifikationen ingår ålder och ålder i kvadrat samt interaktionen mellan dessa och indikatorvariablerna för kön och inkomstår. Utöver detta tillkommer i specifikation två indikatorvariabler för inkomstkvintilgrupp som är interagerade med årsvariablerna. Indelningen i kvintiler är baserad på summan av disponibel inkomst för tre år – innevarande år och de två föregående åren. I den tredje specifikationen läggs tre indikatorvariabler som samtliga är interagerade med årsvariablerna och som är tänkta att fånga personers aktivitet med avseende på sådana instrument som kan förvaras på ISK. De två första variablerna indikerar om personen någon gång under de tre föregående åren avyttrat noterade instrument eller om personen erhållit utdelning från delägarätter, till exempel aktier eller andelar i ekonomiska föreningar. Den tredje variabeln indikerar om personen innehar fonder innevarande år. Slutligen inkluderas i den fjärde specifikationen en indikatorvariabel som indikerar om en person har gjort avdrag för pensionssparande under tidsperioden. Detta görs för att en del av de förändringar som syntes i statistiken ovan sammanfaller med att möjligheten att göra avdrag för privat pensionssparande försämrades 2015. Variabeln är interagerad med årsvariablerna samt könsvariabeln.

Valet av modell och inkluderade variabler är baserat på enkelhet och den information som framkommer i avsnittet ovan. Andra val hade kunnat göras, till exempel hade en logit-modell varit ett alternativ. Det hade varit möjligt att definiera de inkluderade variablerna på andra sätt och flertalet andra variabler hade varit möjligt att inkludera. Den valda vägen är troligtvis inte den mest kompletta, men den ger ändå några intressanta resultat.

Resultat

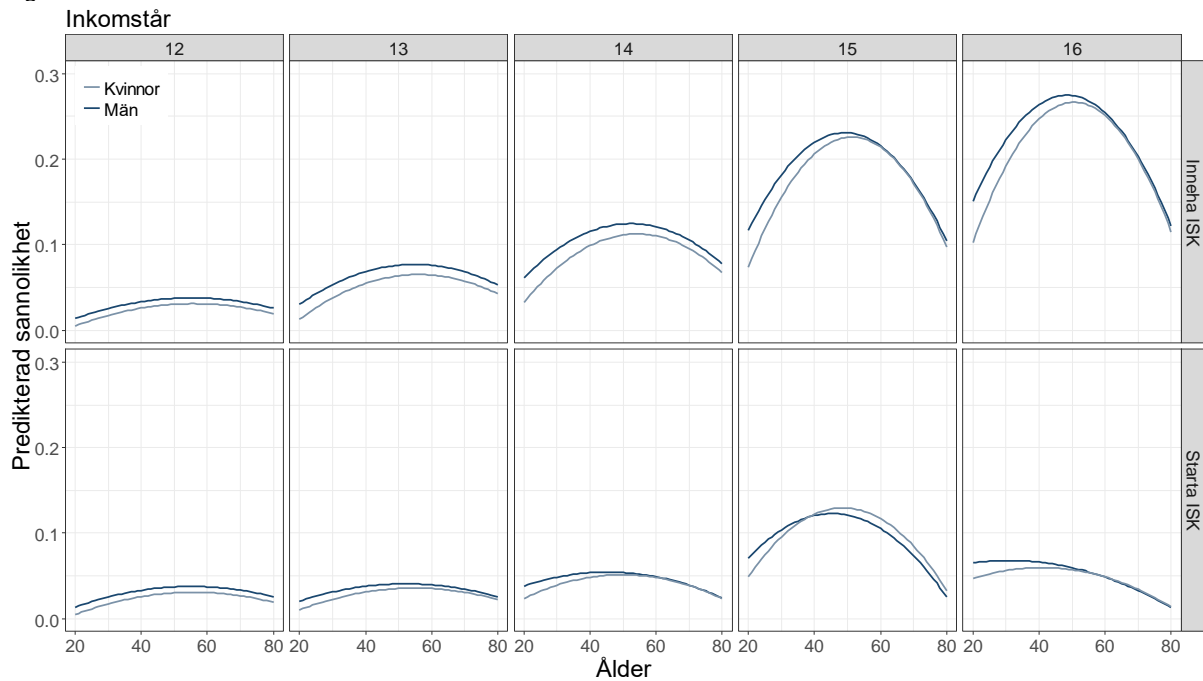
I figur 36 visas den predikterade sannolikheten att starta ett ISK (nedre panelen) eller att inneha ett ISK (övre panelen) som en funktion av ålder för respektive år och kön baserat på specifikation ett. Vid en given ålder är det mindre sannolikt, enligt modellskattningen, att en kvinna jämfört med en man startade ett ISK åren 2012 till 2014. Över de tre åren minskar skillnaden mellan könen i den övre delen av åldersfördelningen, medan den kvarstår i den undre delen av åldersfördelningen.

Antalet ISK som startades ökade, som noterades ovan, kraftigt 2015. Detta avspeglas i de predikterade sannolikheterna. Modellskattningen visar emellertid också på ett ändrat förhållande mellan kvinnor och män. Från runt 40 års ålder är det mer sannolikt att en kvinna startar ett ISK jämfört med att en man startar ett ISK. För yngre är det dock fortsatt mer sannolikt att en man startar ett ISK 2015. År 2016 återgår den skattade skillnaden till att likna den som var 2014. Från modellskattningen går det också att notera att åldern med den högsta predikterade sannolikheten att starta ett ISK har förskjutits nedåt över åren. Från runt 55 år 2012 till runt 40 år för kvinnor och ännu lägre för män 2016.

Skillnaden mellan könen åskådliggörs i figur 37 som visar de skattade margineffekterna av att vara kvinna på sannolikheten att starta respektive inneha ett ISK. Margineffekten är i princip negativ samtliga år, förutom 2015 då den är positiv från 40 års ålder och uppåt.

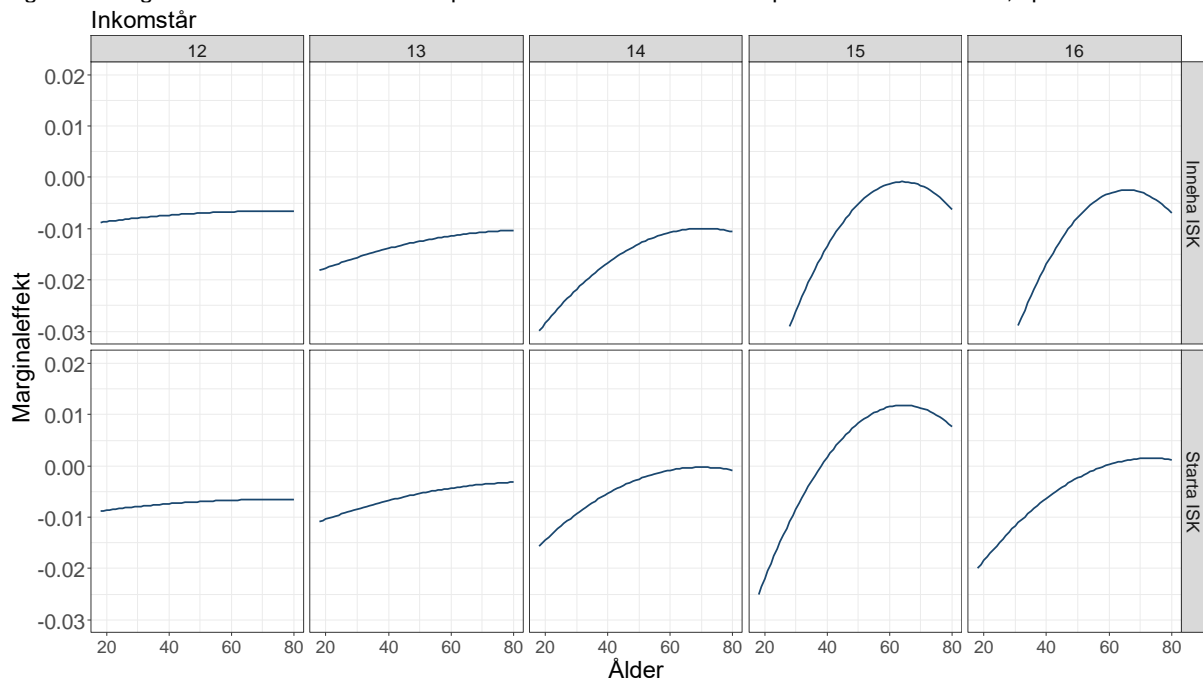
Storleksordningen de tre första åren är runt en procentenhet. Vilket inte framstår som mycket, men över tid ackumuleras emellertid skillnaden och i modellen över sannolikheten att inneha ett ISK syns detta. Där skillnaden mellan kvinnor och män blir större och större. Det kan också noteras att skillnaden mellan kvinnor och män ökar i den nedre halvan av åldersfördelningen medan den minskar i den övre.

Figur 36 Predikterade sannolikheten att starta ett ISK eller att inneha ett ISK som en funktion av ålder



Not: Figuren är baserad på specifikation ett (se bilaga 1)

Figur 37 Marginaleffekt av att vara kvinna på sannolikheten att starta respektive inneha ett ISK, specifikation ett

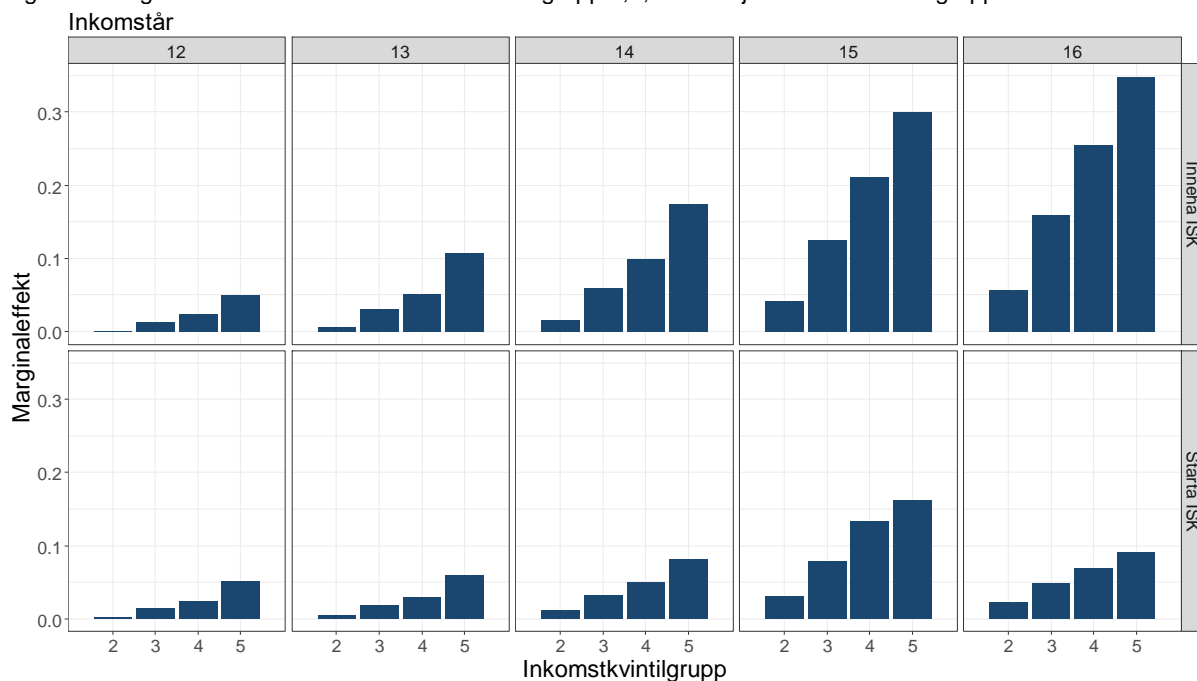


Not: Figuren är baserad på specifikation ett (se bilaga 1)

Inkomstskillnader förklarar inte skillnaden mellan kvinnor och män

I figur 38 visas den på ålder betingade margineffekten av att tillhöra någon av inkomstkventilgrupperna två till fem jämfört med att tillhöra kvintilgrupp ett. Som förväntat är margineffekten växande med kvintilgrupp. För en given ålder är det således mer sannolikt att en person startar ett ISK ju högre kvintilgrupp hen tillhör. Det samma gäller för sannolikheten att inneha ett ISK.

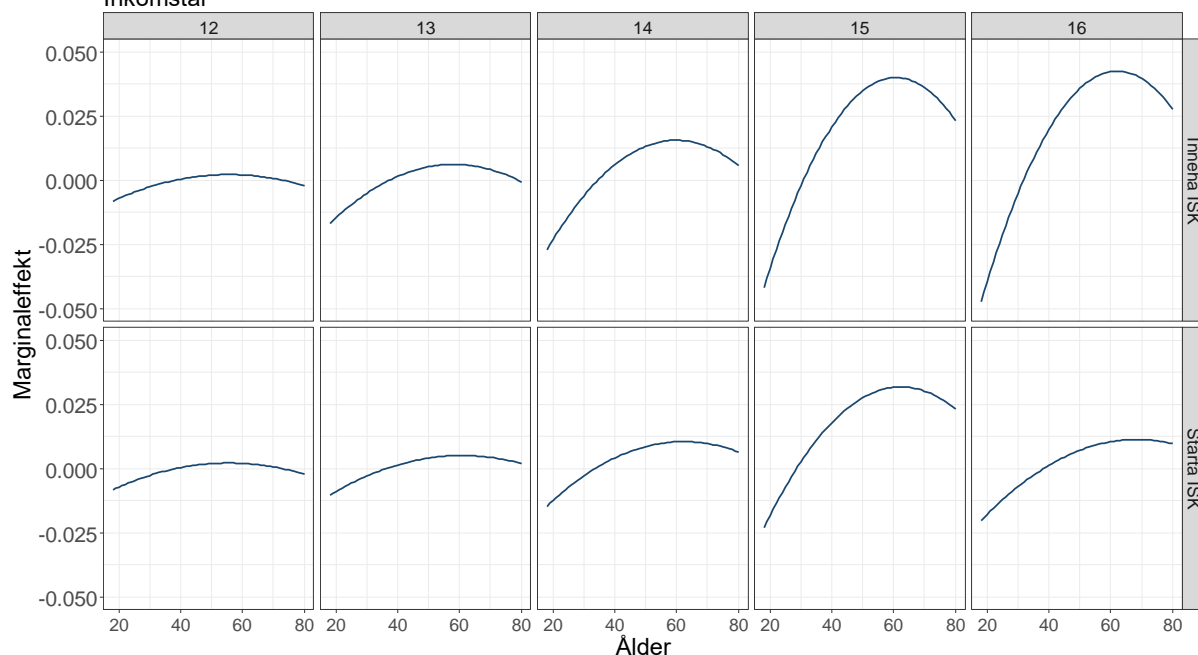
Figur 38 Margineffekt av att tillhöra inkomstkventilgrupp 2,3,4 eller 5 jämfört med kvintilgrupp 1



Not: Figuren är baserad på specifikation två (se bilaga 1)

När personers inkomst kontrolleras för i modellerna ökar margineffekten av att vara kvinna (figur 39). Första året försvinner i princip skillnaden mellan könen och inkomstskillnader kan således förklara detta års skillnad i att starta (och inneha) ISK. Följande år är margineffekten positiv från runt 30 till 40 års ålder. För en given inkomstkventilgrupp är det således mer sannolikt att en kvinna startar och innehar ett ISK från denna ålder. Hade det bara varit skillnaden i inkomst, på det sätt som mäts här, som påverkat skillnaden i benägenhet att starta ISK mellan kvinnor och män hade margineffekten även dessa år varit runt noll. Det är alltså något annat som påverkar benägenheten att starta ett ISK. Detta kan till exempel vara om man tidigare har sparat i finansiella instrument.

Figur 39 Marginaleffekt av att vara kvinna på sannolikheten att starta respektive inneha ett ISK, specifikation 2
Inkomstår



Not: Figuren är baserad på specifikation två (se bilaga 1)

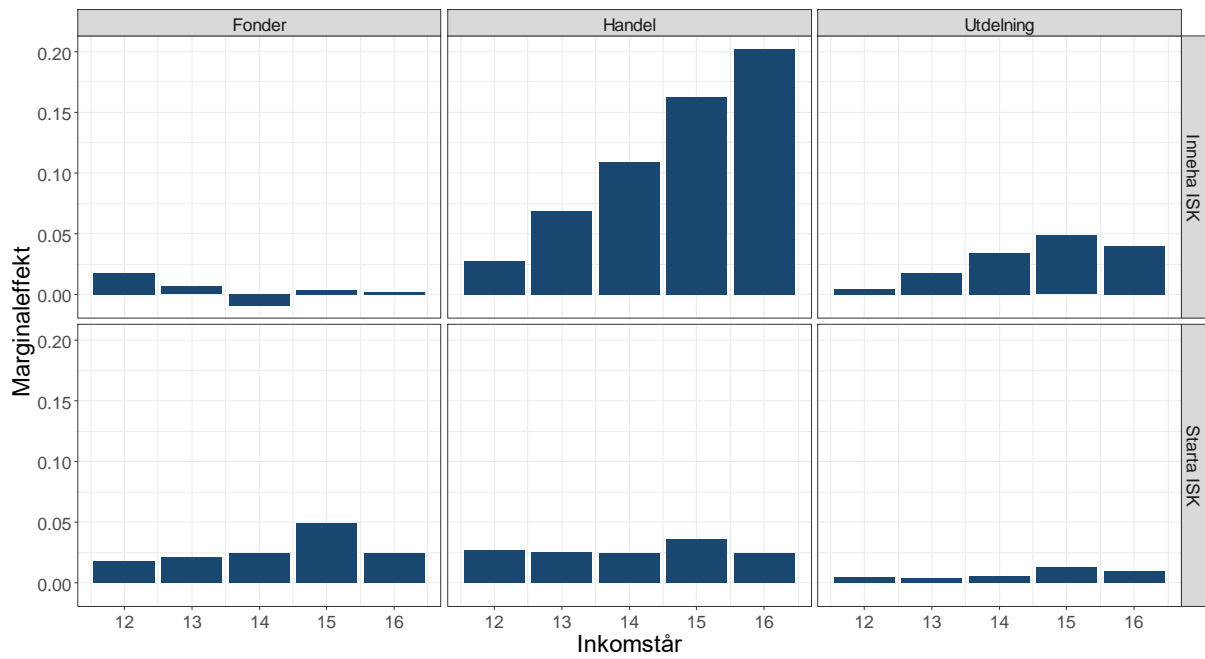
Tidigare innehav av noterade instrument påverkar benägenheten att starta ISK

Marginaleffekterna av de tre indikatorvariablerna som inkluderas i specifikation tre för att kontrollera för personers erfarenheter av finansiella instrument visas i figur 40. Alla tre variablerna har positiva effekter, dock av olika storlek, på sannolikheten att starta ett ISK. Marginaleffekten är störst för fondinnehav och minst för erhållen utdelning. Storleksmässigt har variablerna en liknande effekt alla år förutom 2015 då effekten är större för samtliga variabler.

Att inneha fonder utanför ISK har en positiv effekt på sannolikheten att starta ett ISK. Fondinnehav är emellertid ingen bra indikator på sannolikheten att inneha ett ISK. Detta indikerar att personer som innehar fonder det år de startar ett ISK avyttrar dessa när de väl har ett ISK. Likaså tyder marginaleffekten av handel med noterade instrument, som har en växande effekt i modellen för att inneha ett ISK, på att innehav av ISK leder till avyttring utanför ISK. Detta då marginaleffekterna är större än de ackumulerade effekterna från modellen för att starta ett ISK. Detta kan bero på hur variabeln är definierad och att personer avyttrar noterade tillgångar utanför ISK det år de startar ISK och åren därefter. Att ha erhållit utdelning från delägarrätter har en ökande marginaleffekt i modellen för innehav av ISK, ungefär motsvarande de ackumulerade effekterna från modellen för att starta ISK, förutom för 2016. Nedgången 2016 pekar också mot ett ändrat innehav när väl ISK har startats.

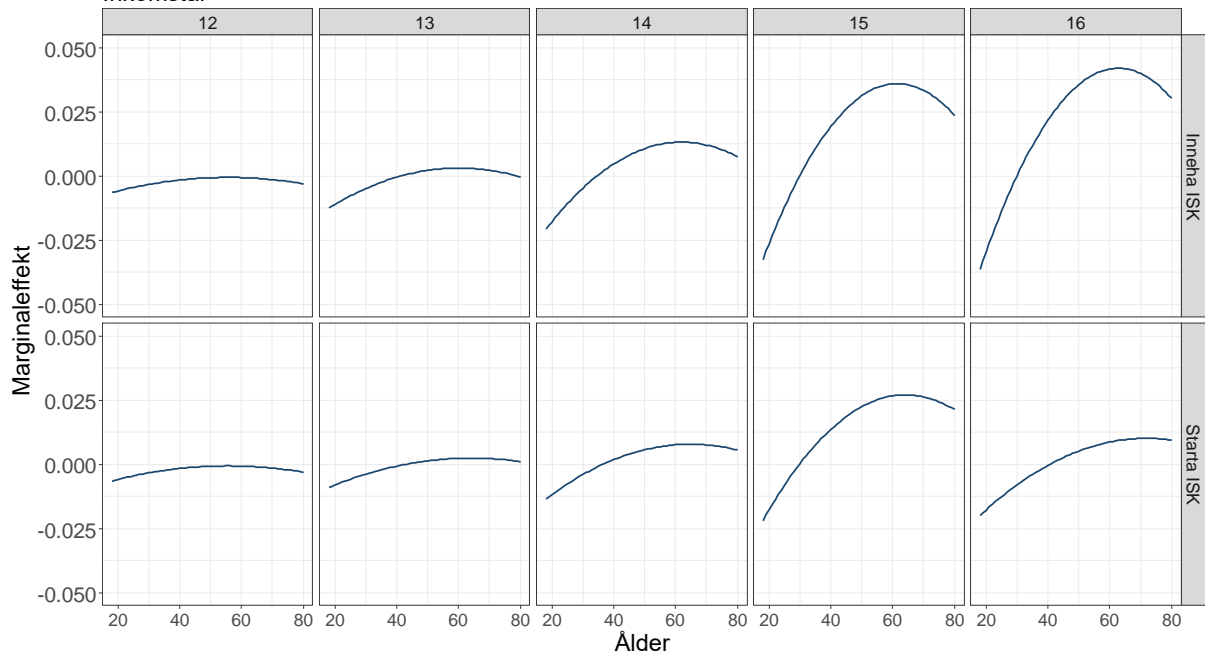
Att inkludera de tre variablerna i modellerna jämnar ut könsskillnaderna något, men i stort kvarstår effekterna som i specifikation två (figur 41).

Figur 40 Marginaleffekt av fondinnehav, avyttring av noterade instrument och utdelning från delägarätter



Not: Figuren är baserad på specifikation tre (se bilaga 1)

Figur 41 Marginaleffekt av att vara kvinna på sannolikheten att starta respektive inneha ett ISK, specifikation tre
Inkomstår



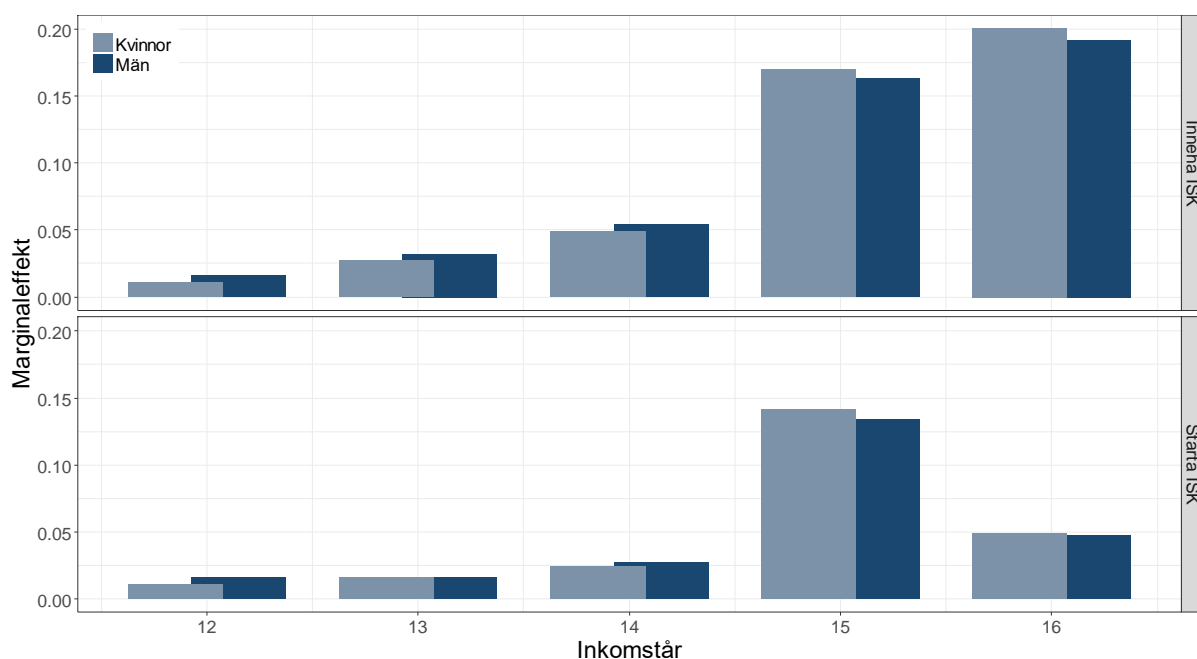
Not: Figuren är baserad på specifikation tre (se bilaga 1)

Försämrat avdrag för pensionssparande påverkade kvinnor mer än män

I den fjärde och sista specifikationen inkluderas en indikatorvariabel för avdrag för pensionssparande. Variabeln har en positiv margineffekt på sannolikheten att starta ett ISK och att inneha ett ISK (figur 42). De tre första åren är margineffekten runt 2,5 procentenheter och något lägre för kvinnor än för män. År 2015 när förutsättningarna för avdrag för pensionssparande försämrades ökar margineffekten kraftigt. En möjlig tolkning till detta är att ISK i början utgjorde ett komplement till pensionssparande och att sparande i ISK ersatte pensionssparande när möjligheterna för avdrag försämrades. Vidare kan det noteras att margineffekten för kvinnor är något större än för män 2015 vilket innebär att kvinnors benägenhet att starta ISK påverkades mer än mäns. Även 2016, när avdraget avskaffades helt, är margineffekten större än de tre första åren. Det är dock ingen skillnad mellan kvinnor och män.

Margineffekten på sannolikheten att inneha ett ISK är naturligtvis växande med åren. År 2016 är det 20 procentenheters skillnad för kvinnor och något lägre för män i den predikterade sannolikheten att inneha ett ISK beroende på om personen har gjort avdrag för pensionssparande eller inte.

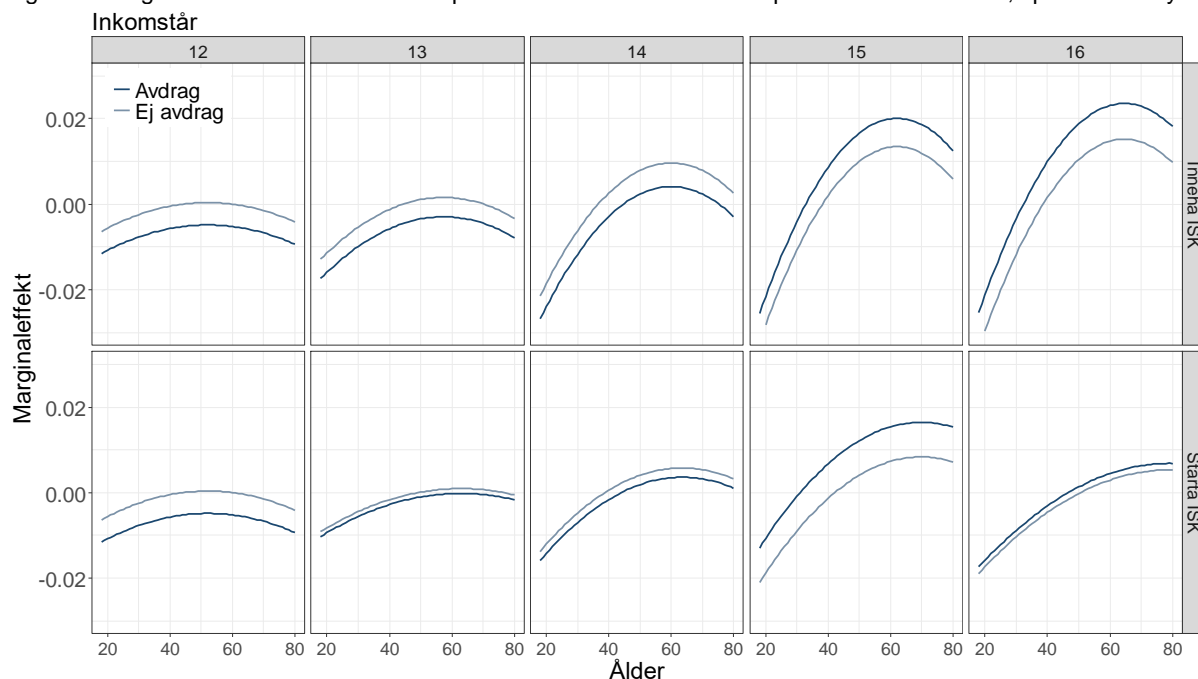
Figur 42 Margineffekt av avdrag för pensionssparande



Not: Figuren är baserad på specifikation fyra (se bilaga 1)

Att inkludera avdrag för pensionssparande i modellerna jämnar ut könsskillnaderna något, förutom 2012 där skillnaderna är större för de som har gjort avdrag för pensionssparande (figur 43). Hursomhelst återstår det en skillnad mellan kvinnors och mäns benägenhet att starta ISK och att inneha ISK efter att inkomster, anknytning till finansmarknaderna samt avdrag för pensionssparande har kontrollerats för. Det mönster som framträder är att yngre kvinnor, givet de inkluderade variablerna, är mindre benägna än yngre män att starta och inneha ISK medan det omvända gäller för de äldre.

Figur 43 Marginaleffekt av att vara kvinna på sannolikheten att starta respektive inneha ett ISK, specifikation fyra



Not: Figuren är baserad på specifikation fyra (se bilaga 1)

Sammanfattande kommentarer

I detta avsnitt har två linjära sannolikhetsmodeller skattats en för sannolikheten att starta ISK och en för sannolikheten att inneha ett ISK. Fyra olika specifikationer skattades av varje modell där fler variabler inkluderades för varje specifikation.

Den första specifikationen ger att det vid en given ålder är mindre sannolikt att en kvinna jämfört med en man startade ett ISK åren 2012 till 2014. Över de tre åren minskar skillnaden mellan könen i den övre delen av åldersfördelningen, medan den kvarstår i den undre delen av åldersfördelningen. Modellskattningen visar också på ett ändrat förhållande mellan kvinnors och mäns benägenhet att starta ISK 2015. Från runt 40 års ålder är det mer sannolikt att en kvinna startade ett ISK jämfört med att en man startar ett ISK. Vidare visar skattningen på att åldern när benägenheten att starta ISK är som högst har flyttats nedåt sedan införandet. Från runt 55 år 2012 till runt 40 år för kvinnor och ännu lägre för män 2016.

Skillnader i inkomst, som inkluderades i specifikation två, kan i modellerna endast förklara skillnaden mellan kvinnor och män införandeåret. Följande år är kvinnor vid en given inkomst mer benägna än män att starta ISK från runt 30 till 40 års ålder. För yngre är fortsatt män mer benägna att starta ISK.

Resultaten visar också att tidigare erfarenheter med noterade finansiella instrument, som inkluderas i specifikation tre, har en positiv påverkan på benägenheten att starta ISK. Vidare pekar resultaten mot att personer som har startat ISK flyttar sina finansiella aktiviteter dit. Detta är något som analyseras närmare i nästa avsnitt tillsammans med sambandet mellan pensionssparande och ISK. När det gäller det senare visar skattningen av specifikation fyra, där avdrag för pensionssparande inkluderas, en positiv effekt på benägenheten att starta och inneha ett ISK av att ha gjort avdrag för pensionssparande. Den skattade marginaleffekten ökar kraftigt i samband med de försämrade möjligheterna till avdrag för pensionssparandet 2015. En möjlig tolkning av detta är att ISK i början av perioden utgjorde ett komplement till privat pensionssparande och utgör ett substitut för en stor del av ISK-innehavarna efter försämringen

och sedermera avskaffandet av avdraget. Vidare pekar resultaten på att kvinnors benägenhet att starta ISK påverkades något mer än mäns till följd av förändringen.

Slutligen kan det konstateras att de i modellerna inkluderade variablerna inte kan förklara skillnaden mellan kvinnor och män när det gäller benägenhet att starta och inneha ett ISK. Det mönster som framträder är att yngre kvinnor, givet de inkluderade variablerna, är mindre benägna än yngre män att starta och inneha ISK medan det omvända gäller för de äldre.

3.6 Nytt, flyttat eller pensionskapital?

Modellskattningarna ovan pekade mot att personer som startar ISK flyttar sina finansiella aktiviteter dit och att de försämrade möjligheterna till avdrag för pensionssparande 2015 hade stor effekt på benägenheten att starta ISK. Mot denna bakgrund kan det vara intressant att analysera vad som händer efter att personer har startat ISK – om kapitalet på ISK är nytt, flyttat eller pensionssparande.

Då ISK utifrån beskattningsdata är en svart låda går det inte att säga vad som förvaras på kontot eller vad som sker på kontot. Kapitalunderlaget går emellertid att beräkna utifrån schablonintäkten. Möjligheterna att observera kapital i beskattningsdata utanför ISK är också begränsade till de tillfällen kapitalet ska beskattas. Det kan till exempel gälla avkastning i form av utdelning på aktier, vinster vid avyttring av fonder och aktier, eller sedan 2012 direktägda fonder.

Bland de med ISK minskar andelen med direktägda fonder

Av de som startade ISK 2012 var det 80 procent av kvinnorna och 73 procent av männen som även schablonbeskattades för fondinnehav utanför ISK (tabell 11). Andelen som har fonder när de startar ISK har sjunkit över åren. Av de som startade ISK 2016 var det 56 procent av kvinnorna och 52 procent av männen som schablonbeskattades för fonder. Åren efter att ISK har startats sjunker andelen som har fonder utanför ISK. Av de som startade ISK 2012 var det 59 procent av kvinnorna och 44 procent av männen som fortsatt hade fonder utanför ISK fyra år senare. Åren före att ISK startas är andelen ungefär på samma nivå som startåret.

Tabell 11 Andelen som har direktägda fonder året de startar ISK (0), åren innan (-) och åren efter (+)

	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4
Kvinnor							
2012			0,80	0,60	0,56	0,53	0,49
2013		0,74	0,74	0,55	0,52	0,48	
2014	0,67	0,67	0,67	0,52	0,49		
2015	0,60	0,61	0,61	0,51			
2016	0,56	0,57	0,56				
Män							
2012			0,73	0,55	0,51	0,48	0,44
2013		0,68	0,68	0,51	0,47	0,43	
2014	0,61	0,61	0,62	0,49	0,44		
2015	0,56	0,57	0,58	0,47			
2016	0,51	0,52	0,52				

Källa: IoT, egna beräkningar

Minskningen av andelarna efter startåret pekar på att de som startar ISK i den mån de fortfarande äger fonder till viss del gör det inom ISK. En stor andel äger dock fortsatt fonder utanför ISK. Detta kan till exempel bero på inlåsnings effekter till följd av värdeökning som ska beskattas vid flytt eller avyttring. Sparandet på ISK kanske även sker i annan form eller i annat syfte.

På en aggregerad nivå har hushållens sparande i fonder ökat på ISK och minskat utanför ISK de senaste åren (tabell 12). Under tidsperioden 2014 till 2016 har nettosparandet i fonder på ISK varit störst i blandfonder, följt av aktie- samt obligationsfonder. Penningmarknadsfonder har under samma tidsperiod haft ett negativt nettosparande på ISK.

Tabell 12 Hushållens nettosparande i fonder, direktägda och på ISK, 2014-2016, miljarder kronor

	Aktiefonder	Blandfonder	Obligationsfonder	Penningmarknadsfonder	Hedgefonder	Övriga	Summa
Direktägda							
2014	-7,8	10,0	5,7	-3,3	-0,3	-0,1	4,1
2015	-19,8	1,8	-4,9	-13,1	-0,6	0,0	-36,7
2016	-11,1	-2,1	-5,2	-5,7	-0,3	0,0	-24,3
ISK							
2014	14,0	27,3	9,7	-0,8	0,6	0,0	50,7
2015	15,8	35,7	3,5	-0,4	1,3	0,0	56,0
2016	9,7	14,4	4,0	-0,9	0,3	0,0	27,4

Källa: Fondbolagens förening, *Fondsparandets fördelning*, olika årgångar.

Not: Exklusive förvaltarregistrerade innehav.

Även andelen som deklarerar utdelning minskar

Andelen av de som startar ISK ett visst år som deklarerar utdelning från delägarätter, till exempel aktier, är högst 2012, runt 75 procent för både kvinnor och män (tabell 13). Precis som med direktägda fonder sjunker andelen med startåret och lägst är andelen 2016 då en femtedel av kvinnorna och drygt en fjärdedel av männen, deklarerar utdelning. Likaså sjunker andelen åren efter startåret. Precis som med fonder verkar således innehavet av aktier utanför ISK minska bland de som har ISK.

Tabell 13 Andelen som deklarerar utdelning året de startar ISK (0), åren innan (-) och åren efter (+)

	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4
Kvinnor							
2012	0,80	0,81	0,74	0,38	0,36	0,35	0,30
2013	0,74	0,75	0,37	0,34	0,32	0,29	
2014	0,68	0,32	0,31	0,29	0,25		
2015	0,26	0,26	0,26	0,21			
2016	0,23	0,23	0,20				
Män							
2012	0,80	0,81	0,75	0,45	0,42	0,40	0,38
2013	0,75	0,75	0,45	0,40	0,38	0,35	
2014	0,68	0,39	0,38	0,34	0,31		
2015	0,32	0,32	0,31	0,28			
2016	0,28	0,28	0,27				

Källa: IoT, egna beräkningar

Avyttring ökar vid starten av ISK

Andelen som avyttrar noterade instrument året de startar ISK är högst 2012, drygt 70 procent både bland kvinnor och bland män (tabell 14). Liksom för både andelen som schablonbeskattas för fondinnehav och deklarerar utdelning sjunker andelen med startåret och av de som startar ISK 2016 är det 33 procent av kvinnorna och 41 procent av männen som avyttrar noterade instrument det året. Till skillnad från ovan är andelarna åren före starten lägre än vid startåret. Detta tyder på att personer avyttrar tillgångar när de startar ISK. Det är troligt att en del av detta kapital flyttas över till ISK. Detta sker i något högre takt för kvinnorna.

Tabell 14 Andelen som deklarerar vinst/förlust från handel med noterade instrument året de startar ISK (0), åren innan (-) och åren efter (+)

	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4
Kvinnor							
2012	0,48	0,54	0,71	0,37	0,35	0,32	0,24
2013	0,45	0,34	0,62	0,31	0,29	0,21	
2014	0,27	0,28	0,51	0,27	0,20		
2015	0,23	0,24	0,37	0,18			
2016	0,21	0,22	0,33				
Män							
2012	0,56	0,62	0,72	0,45	0,41	0,38	0,31
2013	0,51	0,40	0,65	0,38	0,34	0,28	
2014	0,33	0,36	0,55	0,35	0,27		
2015	0,30	0,31	0,44	0,26			
2016	0,27	0,29	0,41				

Källa: IoT, egna beräkningar

En liten andel direkt flytt av fonder till ISK

När instrument flyttas till ISK är det likställt med att de avyttras och beskattas på samma sätt. På kontrolluppgifterna för avyttring markeras i dessa fall att de flyttats till ISK. Antalet avyttringar av fondandelar som det lämnas in kontrolluppgift för har sjunkit över åren från knappt 3,2 miljoner 2010 till 1,8 miljoner 2016 (tabell 15). Av dessa avser runt 45 procent kvinnor. Bara någon enstaka procent av avyttringarna utgörs av flytt av fonder till ISK. Kvinnors andel av dessa är något lägre de första åren och något högre de senare åren. Antal personer som kontrolluppgifterna avser har också minskat över åren, men av dessa utgör kvinnorna runt hälften. De tre första åren med ISK 2012 till 2014 överförde ungefär 12 000 personer fonder direkt till ISK. Antalet ökade 2015 till ca 50 000 för att sedan minska till runt 20 000 år 2016. I förhållande till antalet personer som har ISK varje år var det störst andel 2012 med ca 6 procent.

Tabell 15 KU40 – Avyttring av fondandelar

	Antal affärer				Antal pers.			
	tusental	Andel kvinnor	Andel till ISK	Andel kvinnor	tusental	Andel kvinnor	Andel till ISK	Andel kvinnor
2010	3 229	0,44			1 380	0,49		
2011	3 261	0,45			1 389	0,49		
2012	2 706	0,46	0,01	0,41	1 271	0,50	0,01	0,45
2013	2 617	0,45	0,01	0,44	1 250	0,49	0,01	0,48
2014	2 616	0,44	0,01	0,45	1 225	0,49	0,01	0,49
2015	2 621	0,44	0,04	0,48	1 223	0,49	0,04	0,51
2016	1 842	0,44	0,03	0,48	936	0,48	0,02	0,51

Källa: Skatteverkets informationslager

Vanligare att män flyttar aktier

Antalet kontrolluppgifter som rör avyttring av aktier är fler än de som rör fonder (tabell 16). Dessa har också minskat över åren, från 4,2 till 2,7 miljoner mellan 2010 och 2016. Kvinnors andel av kontrolluppgifterna uppgår emellertid endast till runt 26 procent, något mindre i slutet av tidsperioden. Varje år har två till tre procent av affärerna varit avyttringar till ISK. Av avyttringarna till ISK står kvinnor för runt 30 procent. Detta är en något större andel än kvinnors andel av antalet totala affärer. Sett till antal personer är kvinnornas andel något större, runt 40 procent och återigen något lägre i slutet av perioden. Tre till fyra procent av personerna har avyttrat till ISK. Detta motsvarar 20 000 till 25 000 personer per år. Alltså något fler, undantaget 2015, än de som flyttade fonder till ISK. Medan kvinnor utgjorde hälften av de som flyttat fonder varje år utgör de bara en tredjedel av de som flyttat aktier.

Tabell 16 KU32 – Avyttring av delägar-/fordringsrätter

	Antal affärer				Antal pers.			
	tusental	Andel kvinnor	Andel till ISK	Andel kvinnor	tusental	Andel kvinnor	Andel till ISK	Andel kvinnor
2010	4 217	0,26			879	0,42		
2011	3 896	0,29			1 036	0,43		
2012	2 908	0,27	0,03	0,27	675	0,40	0,03	0,33
2013	3 002	0,26	0,03	0,29	642	0,38	0,03	0,33
2014	2 831	0,27	0,02	0,30	672	0,40	0,03	0,33
2015	3 084	0,25	0,03	0,30	629	0,39	0,04	0,34
2016	2 704	0,23	0,03	0,29	535	0,36	0,04	0,33

Källa: Skatteverkets informationslager

Uppskattningsvis 300 000 personer har bara pensionskapital på ISK

Av de som var 25 till 64 år 2015 var det knappt en miljon kvinnor och drygt 0,8 miljoner män som gjort avdrag för pensionssparande 2014 och/eller 2015 (tabell 17). Av dessa var det 85 respektive 81 procent som inte innehade ISK. Drygt en fjärdedel, 225 000 kvinnor och 193 000 män, av dessa startade ISK 2015. I relation till alla som var 25 till 64 år och startade ISK 2015 utgjorde de som gjort avdrag för pensionssparande 80 procent av kvinnorna och 70 procent av männen. Det ligger nära till hands att tro att sparande på ISK för dessa utgör, i alla fall till viss del, pensionssparande.

Det första året (år 0) dessa personer har ISK, det vill säga 2015, uppgick deras kapitalunderlag till mindre än deras tidigare pensionssparande för 60 procent av både kvinnorna och männen. För dessa är det troligt att det mesta av kapitalet på ISK utgör pensionssparande. Även för de med något mer kapitalunderlag än tidigare avdrag för pensionssparande är det troligt att det mesta är pensionskapital. En något större andel, 66 procent av kvinnorna och 63 procent av männen har ett kapitalunderlag som är mindre än 1 000 kronor större än deras tidigare pensionssparande. Ser man till utvecklingen på kapitalunderlaget mellan 2015 och 2016 (år 1) är det en tredjedel av gruppen som har en ökning med mindre än tidigare avdrag för pensionssparande. Nästan hälften har en ökning som är mindre än 1 000 kronor mer än tidigare avdrag för pensionssparande.

Görs samma övning för de som var 25 till 64 år och startade ISK 2016 framgår att 57 procent av kvinnorna och 50 procent av männen gjort avdrag för pensionssparande 2014 och/eller 2015. Runt 40 procent av dessa, både bland kvinnor och bland män, hade ett kapitalunderlag 2016 som var mindre än deras tidigare avdrag för pensionssparande. Över 70 procent, både bland kvinnor och bland män, hade ett kapitalunderlag som inte översteg det tidigare avdraget för pensionssparande med mer än 1 000 kronor.

Tabell 17 Avdrag för pensionssparande, ISK och kapitalunderlag, personer 25 till 64 år, antal tusental

	Avdrag 2014/15	Avdrag 2014/15 som inte startat ISK	Startade ISK	Startade ISK och gjort avdrag 2014/15	Kapital- underlag < avdrag, år 0	Kapital-tillväxt < avdrag, år 1	Kapital- underlag – avdrag < 1 tkr, år 0-	Kapital- tillväxt – avdrag < 1 tkr, år 1
2015								
Kvinnor	968	818	283	225	135	72	149	108
Män	832	675	276	193	111	64	122	92
2016								
Kvinnor	947	585	128	73	31		52	
Män	817	479	141	64	26		48	

Källa: IoT, egna beräkningar

Baserat på ovanstående beräkningar är det runt 300 000 personer, varav drygt hälften kvinnor, för vilka sparande på ISK i huvudsak utgörs av tänkt pensionskapital eller i alla fall ersatte deras sparande i privata pensionsförsäkringar. Detta motsvarar 17 procent av de som hade ISK 2016.

Sammanfattande kommentarer

I detta avsnitt har ett försök att analysera kapitalet på ISK gjorts utifrån andelen av de som har startat ISK som schablonbeskattat för fonder, deklarerar utdelningar från delägarätter och vinster eller förluster från avyttring av noterade instrument. Alla dessa andelar är störst bland de som startade ISK 2012 och lägst bland de som startade ISK 2016. Andelarna är generellt lägre bland kvinnor än bland män. Åren efter det år som ISK startas faller andelarna vilket pekar på att kapitalet flyttat över till ISK. Även om andelarna faller är det en stor andel som fortsatt schablonbeskattas för direktägda fonder och deklarerar utdelningar. Detta kan till exempel bero på inlåsnings effekter då en flytt av kapitalet till ISK utlöser ordinarie beskattning. Vid ett långt innehav och stora värdeökningar kan detta motverka en flytt. Vad gäller andelen som deklarerar avyttring av noterade instrument ökar denna det år som ISK startas jämfört med åren före. Detta pekar också mot att det sker en överflyttning av kapital det år som ISK startas.

Eventuellt kapital som flyttas över till ISK verkar omfördelas till andra tillgångar då bara en liten andel av kontrolluppgifterna som rör avyttrande av fonder och aktier gäller flytt till ISK. Som mest var det motsvarande sex procent av de som hade ISK ett år som flyttade fonder. Andelen som flyttat aktier är något större framför allt bland män.

Slutligen uppskattades det att runt 17 procent, något fler kvinnor än män, av de som hade ISK 2016 använde det primärt för pensionssparande. Detta baserades på att deras kapitalunderlag var mindre eller motsvarade deras tidigare avdrag för pensionssparande.

3.7 ISK, inkomstvärd och analysen av ekonomisk jämställdhet

Kapitalinkomster, både löpande som till exempel räntor och utdelningar, och realiserade kapitalvinster och kapitalförluster vid omsättning av tillgångar, till exempel aktier och bostäder, brukar ingå i olika mått på disponibla inkomster som används i analys av ekonomisk jämställdhet. Ett problem med detta är, speciellt vid jämförelser över tid, att realiserade kapitalvinster endast kommer med i inkomststatistiken vid den tidpunkt de realiserar, eller tas upp till beskattning. Det senare gäller till exempel vinster vid bostadsförsäljning. Möjligheten till uppskov gör att beskattningen av en del eller hela vinsten kan flyttas framåt i tiden och då flyttas även den realiserade kapitalvinsten. Den nuvarande beskattningen av uppskovet ger emellertid upphov till en löpande schabloninkomst på uppskovsbeloppet som kommer med i inkomststatistiken.

Hursomhelst kan realiserade kapitalvinster och kapitalförluster ge upphov till stora temporära förflyttningar i inkomstfördelningen.¹²

Jämnare inkomstströmmar med ISK

Med införandet och tillväxten av ISK påverkas inkomstmått såtillvida att det kan ske en förflyttning från kapitalvinster och kapitalförluster till löpande kapitalinkomster. Detta då försäljning av tillgångar inom ISK inte utlöser någon beskattning och således inte ger något avtryck i inkomststatistiken. Det är i stället den schablonberäknade avkastningen som förs till kapitalinkomsterna. Detta leder till, givet att försäljning av tillgångar utan för ISK inte sker löpande, att den observerade kapitalinkomstströmmen borde jämnas ut över åren. I den mån den schablonberäknade avkastningen understiger den faktiska avkastningen kommer också inkomstströmmen att vara lägre. Det senare utgör ett problem då det är schablonavkastningen och inte de faktiska kapitalinkomsterna som observeras.

Det som händer på ISK stannar på ISK

Tillgången på individdata när det gäller kapitaltillgångar och deras avkastning är i stort sett begränsad, i alla fall utifrån beskattningsdata, till det som behövs för att fastställa skatten. I vissa fall rör det sig om den löpande avkastningen och i andra fall realiserade vinster eller förluster. För tillgångar på ISK finns varken eller. De kontrolluppgifter som lämnas till Skatteverket rörande ISK innehåller uppgifter om uppgiftslämnaren, personuppgifter om innehavaren, den beräknade schablonavkastningen och eventuell avdragen utländsk skatt. Exempelvis insättningar, utdelningar, uttag, vilka tillgångar som innehas, värdeökning och avyttringar framgår inte. Sammantaget innebär detta att löpande avkastningar, samt realiserade kapitalvinster och kapitalförluster inom ISK inte observeras i data baserad på beskattning. Vilket i sin tur innebär att en del kapitalinkomster inte längre observeras. Detta kan påverka analysen av ekonomisk jämställdhet då färre kvinnor än män har ISK samt att kvinnorna i genomsnitt har ett lägre kapitalunderlag. Vidare påverkar det också möjligheten att utifrån beskattningsdata studera och förstå andra frågor, till exempel sparandets bestämningsfaktorer.

Schablonavkastningen utgör en marginell del av genomsnittlig disponibel inkomst

Eftersom det är okänt utifrån skattedata vad som försiggår på ISK är det inte möjligt att veta hur avkastningen förhåller sig till schablonavkastningen. Det kan dock konstateras att schablonavkastningens nettobidrag till genomsnittlig disponibel inkomst för de som är 18 år eller äldre är marginell (tabell 18). År 2016 beräknas 0,2 procent för kvinnor och 0,3 procent för män av den genomsnittliga disponibla inkomsten vara hänförligt till ISK. Detta kan jämföras med nettobidraget från utdelningar och räntor exklusive utdelningar från fåmansaktiebolag som uppgår till mellan 1,1 till 1,9 procent för kvinnor och mellan 1,8 till 2,7 procent för män under tidsperioden 2010 till 2016. Bidraget från nettokapitalvinster från i huvudsak noterade instrument är något lägre än det är för utdelningar. Det är troligt att de två senares andel kommer minska i relativ betydelse när fler och fler tillgångar förvaras inom ISK.

I tabell 18 visas också effekten på den genomsnittliga disponibla inkomsten om avkastningen på ISK är fyra gånger så stor som schablonavkastningen. Kvinnors ”verkliga” genomsnittliga disponibla inkomst är under det antagandet knappt 2 000 kronor högre medan mäns inkomst ökar med drygt 3 600 kronor. Kvinnors genomsnittliga disponibla inkomst uttryckt som andel av mäns påverkas dock i liten grad (tabell 19). Detta beror på att schablonavkastningen utgör en marginell del av den genomsnittliga disponibla inkomsten. Om den ökar i betydelse framöver kan avsaknaden av information om de faktiska kapitalinkomsterna riskera att ge en felaktig bild av den ekonomiska jämställdheten.

¹² Se till exempel Björklund och Jäntti (2011) för en diskussion

Tabell 18 Effekten av högre avkastning än schablonavkastningen på genomsnittlig disponibel inkomst samt några kapitalinkomsters nettobidrag till genomsnittlig disponibel inkomst, kvinnor och män, kronor och procent

	<i>Disponibel inkomst</i>	<i>Disponibel inkomst om avkastningen på ISK är 4 ggr större än schablonavkastningen</i>	<i>Schablonavkastningens andel</i>	<i>Andel från utdelning och ränta exkl. fåmansaktiebolag</i>	<i>Nettovinster från noterade instrument m.m.</i>
Kvinnor					
2010	181 661			1,3	0,9
2011	188 473			1,9	0,8
2012	194 825	194 999	0,0	1,9	0,8
2013	200 329	200 845	0,1	1,4	1,0
2014	209 725	211 141	0,2	1,3	1,3
2015	220 934	221 978	0,1	1,1	1,7
2016	226 132	228 106	0,2	1,1	1,1
Män					
2010	234 705			1,8	1,8
2011	242 966			2,5	1,6
2012	248 923	249 295	0,0	2,7	1,2
2013	254 618	255 635	0,1	2,3	1,6
2014	266 990	269 666	0,2	2,2	2,1
2015	281 973	283 854	0,2	2,1	3,1
2016	290 419	294 034	0,3	2,4	2,3

Källa: IoT, egna beräkningar

Tabell 19 Kvinnors genomsnittliga disponibla inkomst som andel av mäns, procent

	<i>Observerade inkomster</i>	<i>Om avkastningen på ISK är 4 ggr större än schablonavkastningen</i>
2012	78,3	78,2
2013	78,7	78,6
2014	78,6	78,3
2015	78,4	78,2
2016	77,9	77,6

Sammanfattande kommentarer

I detta avsnitt har ISK:s påverkan på inkomststatistik och inkomstmått kortfattat diskuterats. Införandet av ISK har inneburit att information om en del kapitalinkomster inte framgår av beskattningsdata längre. Avsaknaden av uppgifter om de faktiska kapitalinkomsterna riskerar att ge en felaktig bild av personers inkomster vilket kan påverka analysen av ekonomisk jämställdhet. Sett till kvinnors och mäns genomsnittliga disponibla inkomster är effekten emellertid liten. Detta beror på att schablonavkastningen utgör en marginell del av genomsnittlig disponibel inkomst. För andra mått och jämförelser kan det emellertid spela roll. Ovan konstaterades till exempel att ISK är vanligare bland de med högre inkomster samt att en liten del av ISK-innehavarna har en stor del av kapitalunderlaget. Det är därför troligt att en analys av ekonomisk jämlikhet påverkas i större omfattning. Detta ligger dock utanför analysen här.

3.8 Avslutande kommentarer

Sedan införandet har antalet personer som har ISK ökat kraftigt från drygt 210 000 personer 2012 till 1,8 miljoner personer 2016. Av de senare var 48 procent kvinnor. Könsfördelningen bland de som har ISK är således relativt jämn. Fördelningen varierar emellertid med ålder. Bland barn är det lika stor andel flickor som andel pojkar som har ISK. Annars är andelen kvinnor som har ISK mindre än andelen män som har ISK i alla åldrar förutom i åldersgrupperna 45-54 år och 55-64 år där andelen kvinnor är större 2015 och 2016.

Kapitalunderlag, och därmed schablonintäkter, är emellertid ojämnt fördelat både med avseende på kön och på storlek på kapitalunderlag. En tredjedel av kapitalunderlaget 2016 tillhörde kvinnor. Nästan 60 procent av kapitalunderlaget 2016 tillhörde de 5 procent av ISK-innehavarna med störst kapitalunderlag. Av de senare var knappt 35 procent kvinnor. Den nedre halvan av kapitalunderlagsfördelningen, där kvinnor utgjorde hälften av innehavarna, hade mindre än 2 procent av kapitalunderlaget.

Skillnaden mellan kvinnor och män när det gäller benägenheten att starta och inneha ISK verkar inte kunna förklaras av skillnader i disponibel inkomst, tidigare innehav av noterade instrument eller avdragsgillt pensionssparande. I två linjära sannolikhetsmodeller där detta kontrolleras för framträder i stället mönstret att yngre kvinnor, givet de inkluderade variablerna, är mindre benägna än yngre män att starta och inneha ISK medan det omvända gäller för de äldre.

Resultaten från modellskattningarna pekar också mot att personer som startar ISK flyttar sina finansiella aktiviteter dit samt att den försämrade och sedermera avskaffade möjligheten till avdrag för pensionssparande kan ha haft stor betydelse för antalet personer som har ISK. Det senare har troligtvis också bidragit till den över åren utjämnade könsfördelningen bland ISK-innehavare. Baserat på överslagsberäkningar uppskattas det att knappt en femtedel, varav något fler kvinnor än män, av de som hade ISK 2016 använde det primärt för pensionssparande.

Bland de som startar ISK sjunker andelen som äger fonder utanför ISK, deklarerar utdelning från delägarrätter och avyttringar av noterade instrument åren efter det år ISK startas. Detta pekar mot att kapital flyttas över till ISK. Även om andelarna sjunker är det en stor andel som fortsatt äger fonder utanför ISK och deklarerar utdelningar. Detta kan till exempel bero på inlåsnings effekter då en flytt av kapitalet till ISK utlöser ordinarie beskattning. Bland de som startar ISK ökar andelen som deklarerar avyttring av noterade instrument det år som ISK startas jämfört med åren innan och åren efter. Detta pekar mot att det sker en överflyttning av kapital det år som ISK startas. Eventuellt kapital som flyttas över till ISK verkar omfördelas till andra tillgångar då bara en liten andel av kontrolluppgifterna som rör avyttrande av fonder och aktier gäller flytt till ISK.

Införandet av ISK har inneburit att information om en del kapitalinkomster inte framgår av beskattningsdata längre vilket påverkar inkomststatistiken. Avsaknaden av uppgifter om de faktiska kapitalinkomsterna riskerar att ge en felaktig bild av personers inkomster vilket kan påverka analyser där dessa ingår. Sett till kvinnors och mäns genomsnittliga disponibla inkomster är effekten emellertid liten. Detta beror på att schablonavkastningen utgör en marginell del av genomsnittlig disponibel inkomst. Om ISK fortsätter att växa på bekostnad av kapitalägande utanför ISK kan avsaknaden av information få större betydelse. För andra mått och jämförelser kan det emellertid redan i dag spela större roll.

4 Delägare i fåmansbolag

4.1 Sammanfattning Del I

I *Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del I* konstaterades att det är betydligt färre kvinnor än män som är delägare i fåmansbolag och att medianen för utdelningar, kapitalvinster, sparat gränsbelopp och utdelningsutrymme är högre för män i relation till kvinnor. Antalet delägare i fåmansaktiebolag, som lämnar in en K10-blankett, har ökat från 272 000 år 2006 till drygt 458 000 år 2015. Av dessa var 25 procent kvinnor 2006, en andel som sedan varit i stort oförändrad. Antalet delägare som redovisar en utdelning som beskattas i kapital till 20 procent ökade med cirka 70 procent mellan åren 2006-2015. Kvinnors andel av det totala antalet redovisade utdelningar som beskattas i kapital till 20 procent varierade runt 24 procent. Av delägare som redovisar utdelning som beskattas i tjänst var den största delen män. Andelen kvinnor ökade dock från 25 procent till 28 procent 2015. Totalt sett är det få som redovisar utdelning över takbeloppet, det vill säga kapital som beskattas till 30 procent. År 2012 var det 327 delägare och 2015 var det 399 delägare. Andelen kvinnor var 25 procent 2012 och 24 procent 2015.

Lämnade kapitalvinster deklarerades av knappt 12 000 delägare 2015 vilket var en ökning med 50 procent sedan 2006. Andelen kvinnor var mellan 22 och 23 procent under perioden. Antalet delägare som redovisar en kapitalvinst som beskattas i kapital till 20 procent ökade mellan åren 2006-2015 med 60 procent. Antalet delägare som redovisar kapitalvinster som beskattas i tjänst ökade under 2007 och 2008 för att sedan sjunka 2009 till 2010 och har sedan dess varit relativt konstant. Kapitalvinster som beskattas i kapital till 30 procent har sjunkit över tiden och har sedan 2010 varit på låga nivåer jämfört med tidigare år. Fördelningen mellan män och kvinnor är relativt lika mellan de olika inkomstslagen. Antalet kvinnor står för mellan 22 och 23 procent av det totala antalet kapitalvinster under 2015. Under perioden har andelen kvinnor som har kapitalvinst varit relativt konstant.

Antalet delägare som redovisar ett sparat utdelningsutrymme har ökat med 34 procent från knappt 308 000 år 2006 till cirka 411 000 år 2015. Kvinnors andel av det sparade utdelningsutrymme har ökat från 23 procent 2006 till 25 procent 2015. Det totala sparade utdelningsutrymme uppgick 2015 till knappt 838 miljarder kronor och har nästan fyrdubblats sedan 2006.

4.2 Syfte, frågeställningar och avgränsningar

Tidigare analyser av reglerna för fåmansbolag, de så kallade 3:12 reglerna, har, så vitt vi känner till, inte belyst deläggande i fåmansbolag ur ett jämställdhetsperspektiv. Till exempel har vare sig förarbetena till 2006 års reform av 3:12 reglerna¹³, utredningen om beskattning av delägare i fåmansbolag (SOU 2016:75) och ESO:s rapport 3:12-Corporations in Sweden: The Effects of the 2006 Tax Reform on Investments, Job Creation and Business Start-ups (SOU 2014:2) belyst inkomstskillnader mellan kvinnor och män eller jämställdhetseffekter. Den här delen av rapporten avser att ge en översikt av könsskillnader i en rad, för fåmansbolag, relevanta aspekter så som till exempel utdelningar, kapitalvinster, sparat utdelningsutrymme, bolagens omsättning, överskott och underskott samt jämförelse avseende förvärvsinkomst, disponibel inkomst med mera med övrig befolkning.

Regelverket kring fåmansbolag är komplext vilket tillsammans med förändringar i omvärlden och andra regelverk försvårar en bedömning av reglernas samlade konsekvenser. Det finns också

¹³ Prop. 2005/06:40 och SOU 2002:52

vissa svårigheter att få fram relevant och tillförlitlig data. Många gånger är inte den blankett, K10, som delägarna ska lämna till Skatteverket korrekt eller fullständigt ifylld. Analysen utgår från förekomsten av blankett K10 och dess innehåll. Utifrån de uppgifter som ska lämnas på blanketten görs i vissa fall antaganden kring vad som är korrekt. Det saknas bland annat fullständiga delägaruppgifter och i vissa fall går det inte med säkerhet fastställa om delägarna har använt förenklings- eller huvudregeln. Inkomståret 2010 är borttaget från analysen på grund av omfattande dataproblem det året. Mer än en tredjedel av blanketterna gick inte igenom SCB:s granskning på grund av orimliga belopp. De observationer som kvarstod anses inte vara en representativ grupp av lämnade K10-blanketter.

Analysen baseras enbart på delägarskap i aktiebolag och inkluderar inte handelsbolag eller andra företagsformer. Analysen för löner som härstammar från fåmansbolaget görs på individnivå.

Analysen inleds med en bakgrund till 3:12 regelverket för att sedan presentera kvinnors andel av fåmansbolagsdelägare i olika åldersgrupper och inom olika SNI-koder. Vidare undersöks kvinnors andelar av omsättning, överskott och underskott i relation till män, generellt och uppdelat på SNI-kod. Analysen omfattar även fördelning av utdelningar, kapitalvinster, separat utdelningsutrymme och användning av förenklings- respektive huvudregel. Till sist jämförs delägare i fåmansbolag med män och kvinnor i övrig arbetsför population med avseende på förvärvsinkomst, disponibel inkomst, utbildningsnivå och inomäktenskaplig könsskillnad i förvärvsinkomst.

4.3 Bakgrund till regelverket

Skattereformen som genomfördes 1990/91 innebar genomgripande förändringar för både privatpersoner och företag genom att den så kallade duala inkomstskattemodellen introducerades. Den duala modellen innebär att förvärvsinkomster, som till exempel löner, beskattas enligt en progressiv skatteskala och kapitalinkomster beskattas separat och proportionellt. Detta skapar skillnader mellan skatt på arbete och skatt på kapital som medför att det kan vara lönsamt för delägare som arbetar i fåmansbolag att omvandla inkomst från arbete till inkomst från kapital. Syftet med de så kallade 3:12 reglerna är att begränsa möjligheten till inkomstomvandling och att reglera hur mycket fåmansbolagsdelägare kan ta ut i aktieutdelning som beskattas i inkomstlaget kapital. Det är enbart tillåtet att tillämpa reglerna om delägaren har kvalificerade andelar. En andel anses kvalificerad om andelsägaren eller någon närstående till hen under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsår varit verksam i betydande omfattning i företaget, eller i ett annat fåmansbolag som bedriver samma eller likartad verksamhet. Reglerna innebär att utdelning på kvalificerade andelar upp till ett schablonmässigt beräknat gränobelopp beskattas i inkomstlaget kapital med 20 procent. Utdelning som överstiger gränobeloppet tas upp i inkomstlaget tjänst upp till och med ett belopp som motsvarar maximalt 90 inkomstbasbelopp. Utdelning däröver beskattas med 30 procent i inkomstlaget kapital. För kapitalvinster gäller på liknande sätt som för utdelningar att kapitalvinst på kvalificerade andelar som motsvarar gränobeloppet beskattas i inkomstlaget kapital med 20 procent. Kapitalvinst som överstiger gränobeloppet tas upp i inkomstlaget tjänst upp till och med ett belopp som motsvarar maximalt 100 inkomstbasbelopp fördelat på avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren. Kapitalvinst därutöver beskattas med 30 procent i inkomstlaget kapital.

Ett beskattningsårs gränobelopp kan beräknas antingen enligt förenklingsregeln eller enligt huvudregeln. Enligt förenklingsregeln beräknas gränobeloppet till 2,75 inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget. Förenklingsregeln infördes 2006 med syftet att förenkla för skatteskyldiga. Enligt huvudregeln beräknas gränobeloppet till summan av det lönebaserade utrymmet och summan av det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets ingång multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter. För att få beräkna ett lönebaserat utrymme måste andelsägaren eller någon närstående ta ut lön av viss

storlek. Löneuttagskravet innebär att andelsägaren eller någon närstående under året före beskattningsåret måste ha gjort ett eget löneuttag som inte understiger det lägsta av 6 inkomstbasbelopp plus 5 procent av den sammanlagda kontanta ersättningen till anställda i företaget och dess dotterföretag, och 9,6 inkomstbasbelopp. En andra förutsättning är att andelsägaren uppfyller det så kallade kapitalandelskravet. Kravet innebär att andelsägaren måste äga andelar i företaget som motsvarar minst 4 procent av kapitalet i företaget för att få beräkna ett lönebaserat utrymme. Om utdelningen understiger gränsvärdet utgör skillnaden sparad utdelningsutrymme som förs vidare till nästa år.

Regelverket kring fåmansbolag har varit omdiskuterat och föremål för översyn. Vid flertalet tillfällen har mindre justeringar i regelverket genomförts. År 2014 tillsattes utredningen Översyn av beskattningen vid ägarskiftet i fåmansföretag (Dir. 2014:42) för att analysera och lämna förslag på förändringar vid generationsskiftet. Utredningen fick 2015 ett tilläggsdirektiv (Dir.2015:2) så att utredningen även kom att omfatta förenklingsregeln, reglerna om lönebaserat utrymme och sparad utdelningsutrymme, takreglerna för beskattning av utdelning respektive kapitalvinst i inkomstslaget tjänst samt skattesatserna på utdelning och kapitalvinster. Utredningen gav förslag på en rad uppstramningar av regelverket i slutet av 2016 och regeringen lämnade en lagrådsremiss i juni 2017 men efter kritik valde regeringen att inte gå vidare med förslagen. Nämnd utredning gjorde ingen jämnställdhetsanalys, men i lagrådsremissen nämns vissa fördelnings- och jämnställdhetseffekter.

Datum	Regelförändring
Från 1 januari 2006 SFS 2005:1136	-Vid innehav av onoterade aktier och andelar ska endast fem sjättedelar av utdelning, kapitalvinster och kapitalförluster tas upp i deklarationen. Reglerna ersatte de så kallade lättnadsreglerna, det vill säga ett utrymme för skattefri del av utdelningen på andelar i onoterade företag, ett så kallat lättnadsbelopp.
Från 1 januari 2006 SFS 2005:1136	-Ny förenklingsregel som innebär att ett och ett halvt inkomstbasbelopp ska kunna tas ut som kapitalbeskattad inkomst. -Den så kallade klyvningsräntan, som bestämmer hur stor del av inkomsterna som ska beskattas i kapital höjs från statslåneräntan plus 7 till statslåneräntan plus 9 -100-prisbasbeloppsregeln, det vill säga gränsen för det maximala belopp som beskattas som tjänsteinkomst, behålls men gränsen sätts i inkomstbasbelopp. -De så kallade lättnadsreglerna avskaffas, i stället ska endast två tredjedelar av utdelning och kapitalvinst upp till gränsvärdet tas upp som inkomst av kapital. Detta medför en beskattning motsvarande tjugo procent.
1 januari 2007 SFS 2006:1344	-Regler för partiella fissioner införs. Om det överlåtande företaget vid en partiell fission är ett fåmansföretag tillämpas även särskilda regler för andelsägarna. -Höjning av schablonbeloppet till två inkomstbasbelopp. -Avdraget på 10 inkomstbasbelopp som begränsar den lönesumma som ligger till grund för det lönebaserade utrymmet tas bort. -Det lönebaserade utrymmet höjs.
1 januari 2008 SFS 2007:1251	-Tillfälligt ändrade regler vid försäljning av kvalificerade andelar i fåmansföretag. Hälftendelningen i inkomstlagen tjänst och kapital av en kapitalvinst som överstiger sparad utdelningsutrymme återinförs övergångsvis för åren 2008 och 2009. På den skattskyldiges begäran ska hälftendelningen även tillämpas på andelsavyttringar som görs under 2007.

<p>Från 1 januari 2009 SFS 2008:1064</p>	<p>-Årets gränsbelopp ska kunna utnyttjas vid kapitalvinstberäkning även om utdelning inte skett före avyttringen. -Tidpunkten för beräkning av omkostnadsbeloppet vid användande av huvudregeln ändras. Underlaget för årets gränsbelopp är det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen avyttrats vid årets ingång.</p>
<p>Från 1 januari 2009 SFS 2008:1343</p>	<p>-Höjning av schablonbeloppet till två och ett halvt inkomstbasbelopp. -Det maximala löneuttagskravet i löneunderlagsregeln sänktes från femton till tio inkomstbasbelopp. Det innebär att löneuttagskravet uppgår här efter till sex inkomstbasbelopp plus fem procent av den sammanlagda kontanta ersättningen till anställda i företaget och i dess dotterföretag, dock högst tio inkomstbasbelopp. -Årets gränsbelopp beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid den tidpunkten. -Rätten till årets gränsbelopp går inte förlorad efter förvärv genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt.</p>
<p>Från 1 januari 2012 SFS 2011:1271</p>	<p>-Höjning av schablonbeloppet till två och tre fjärdedels inkomstbasbelopp. -Takregel för utdelning. -Begränsning av tillämpningen av förenklingsregeln till ett företag per person. -Omkostnadsbeloppet ska minskas med tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget.</p>
<p>Från 1 januari 2014 SFS 2013:960</p>	<p>-Det införs ett kapitalandelskrav. -En särskild definition av dotterföretag införs vid tillämpning av reglerna om löneunderlag. För att få beakta löner i ett indirekt delägt fåmansföretag ska andelen av kapitalet i detta företag överstiga 50 procent. -Andelsägarens lönebaserade utrymme begränsas till 50 gånger den egna eller någon närståendes kontanta ersättning från företaget. -Höjt lönebaserat utrymme. -Sänkning av det högsta löneuttagskravet</p>

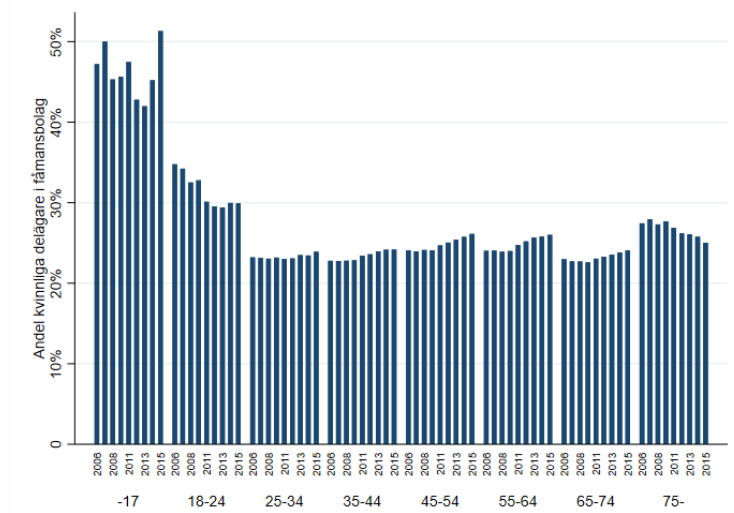
4.4 Resultat, tidstrender, branschindelning med mera

Ingen ökning av andelen kvinnliga delägare i fåmansbolag 2006-2015

Som rapporterades i *Skattesystemets utveckling 2006-2015 Del I* har andelen delägare i fåmansbolag som är kvinnor varit i stort sett oförändrad 2006-2015, runt 25 procent. Andelen kvinnor varierar emellertid med ålder (figur 44). Störst är andelen bland barn. Flickornas andel varierar mellan 42 procent och 51 procent. Enligt Överförmyndarnämnden bör inte samtycke ges till personer som inte är myndiga att bedriva näringsverksamhet som kräver kapitalinsats. I undantagsfall kan barn från 16 års ålder få tillstånd att bedriva näringsverksamhet om de har föräldrarnas och överförmyndarnämndens samtycke men då rör det sig i huvudsak om delägarskap i ett familjeföretag¹⁴. I åldersgrupperna som spänner över 25 till 74 år har andelen kvinnor ökat vilket inte är fallet för kvinnor i åldersgruppen 18-24 år samt kvinnor över 75 år.

¹⁴ Överförmyndarnämnden ”Om barn under arton år som vill driva rörelse”

Figur 44 Andel av delägare i fåmansbolag som är kvinnor efter åldersgrupp, 2006-2015



Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

Flest kvinnor inom serviceverksamhet

De branscher med flest antal registrerade fåmansbolagsdelägare 2015 är för både kvinnor och män ekonomi och juridik, handel samt byggverksamhet. Procentuellt sett är det flest kvinnor inom serviceverksamhet, vård och omsorg samt utbildning medan det till antalet är flest kvinnor inom juridik och ekonomi samt handel. Inom byggverksamhet, vattenförsörjning och transport och magasinering är kvinnor minst representerade. I jämförelse med 2007 har andelen kvinnor inom serviceverksamhet ökat med ca nio procent medan andelen i andra branscher ökat eller minskat någon procentenhet. I tabell 20 nedan visas fördelningen mellan kvinnor och män uppdelat på branscher.

Tabell 20 Antal delägare uppdelat på SNI-kod, 2015

SNI	Beskrivning	Antal Kvinnor	Antal Män	Antal Totalt	Andel Kvinnor	Andel Män
A	Jordbruk skogsbruk fiske	2 327	8 602	10 929	21	79
B	Utvinning av mineraler	102	354	456	22	78
C	Tillverkning	4 754	20 752	25 506	19	81
D	Försörjning av el gas och värme m,m,	263	883	1 146	23	77
E	Vattenförsörjning mm	90	531	621	14	86
F	Byggverksamhet	5 084	41 589	46 673	11	89
G	Handel; reparation av motorfordon	16 643	44 443	61 086	27	73
H	Transport och magasinering	2 355	13 361	15 716	15	85
I	Hotell och restaurang	4 659	9 868	14 527	32	68
J	Informations- och kommunikationsverksamhet	4 633	25 185	29 818	16	84
K	Finans- och försäkringsverksamhet	4 348	16 149	20 497	21	79
L	Fastighetsverksamhet	5 434	15 003	20 437	27	73
M	Verksamhet inom juridik ekonomi m,m,	27 157	65 567	92 724	29	71
N	Uthyrning fastighetservice m,m,	3 959	1 044	14 399	27	73
P	Utbildning	3 122	3 988	7 110	44	56
Q	Vård och omsorg	7 838	9 569	17 407	45	55
R	Kultur nöje och fritid	2 523	5 878	8 401	30	70
S	Annan serviceverksamhet	4 056	3 069	7 125	57	43
	Totalt	99 347	295 231	394 578	25	75

Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

Ekonomisk aktivitet för fåmansbolag

Andel män och kvinnor med utdelning, kapitalvinster, omsättning, överskott mm

Nedan följer en könsuppdelad sammanfattning av ekonomisk aktivitet för fåmansbolag vars delägare har lämnat in en K10-blankett. Andelen fåmansbolagsdelägare (kvinnor respektive män) som deklarerar utdelningar och kapitalvinst (då ett bolag säljs) redovisas i tabell 21, liksom andelen fåmansbolagsdelägare som har sparat utdelningsutrymme, omsättning, överskott och underskott.

Tabell 21 Andel av kvinnliga och manliga fåmansbolagsdelägare som har utdelning, kapitalvinst mm. (procent)

	Delägare						Ekonomisk aktivitet för företaget			
	Utdelning			Kapitalvinst			Sparat utdelningsutrymme	Omsättning	Överskott	Underskott
	20 kap.	Tjänst	30-kap.	20-kap.	Tjänst	30-kap.				
<i>Kvinnor</i>										
2006	28,4	3,7		2,4	0,6	1,5	87,5	81,9	61,3	33,1
2007	34,1	3,3		2,6	1,6	1,6	85,9	79,9	60,4	32,1
2008	35,3	3,2		2,6	1,5	1,5	85,6	79,1	58,3	34,1
2009	33,7	2,4		2,7	1,2	1,2	86,9	79,6	56,9	36,9
2011	33,6	2,9		0,6	0,2	0,8	86,5	78,1	57,2	36,1
2012	33,4	2,8	0,1	0,5	0,1	0,7	87,0	78,0	57,3	36,4
2013	33,2	2,5	0,1	0,5	0,1	0,7	88,6	76,3	56,9	34,7
2014	34,1	2,4	0,1	0,5	0,1	0,6	89,9	74,1	56,5	33,3
2015	35,1	2,6	0,1	2,4	0,1	0,7	89,5	76,4	58,7	34,4
<i>Totalt</i>	33,6	2,8	0,0	1,6	0,5	1,0	87,7	77,8	58,0	34,6
<i>Män</i>										
2006	30,1	3,3		2,5	0,6	1,7	89,8	80,7	63,4	30,7
2007	36,4	2,9		3,1	1,9	1,9	87,2	78,7	63,0	29,8
2008	37,9	2,8		3,0	1,8	1,8	87,1	78,1	61,1	31,8
2009	35,9	2,1		2,9	1,3	1,4	88,4	78,3	59,1	35,0
2011	36,5	2,6		0,8	0,2	0,9	87,8	77,2	59,8	34,1
2012	36,1	2,7	0,1	0,7	0,1	0,8	88,1	77,1	59,5	34,7
2013	35,3	2,3	0,1	0,6	0,1	0,8	89,5	75,5	58,5	33,8
2014	36,2	2,1	0,1	0,6	0,1	0,7	90,9	73,3	57,9	32,4
2015	37,1	2,3	0,1	2,7	0,1	0,8	90,5	75,7	60,3	33,6
<i>Totalt</i>	35,8	2,5	0,1	1,8	0,6	1,1	88,9	77,0	60,1	33,0

Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

Totalt sett är det en lägre andel kvinnor som har utdelning som beskattas i kapital till 20 procent. Inga större skillnader mellan könen finns för utdelningar som beskattas i tjänst och i kapital till 30 procent. I genomsnitt över tidsperioden har knappt 88 procent av kvinnorna sparat utdelningsutrymme och motsvarande siffra för män är 89 procent. Det är något fler kvinnor än män utan utdelning som enbart lämnar en K10-blankett för att räkna det sparade utdelningsutrymmet. Även om ingen utdelning erhålls lämnas K10-blanketten in till Skatteverket för att det sparade utdelningsutrymmet ska registreras för framtida utdelningar. Av de utan utdelning som lämnar in K10-blankett är det i genomsnitt knappt 62 procent av kvinnorna och knappt 60 procent av männen som enbart räknar sparat utdelningsutrymme. Det sparade utdelningsutrymmet räknas upp årligen med en procentsats.

För både män och kvinnor går andelen aktiebolag med omsättning ned över tidsperioden med ca fem procentenheter samtidigt som antalet aktiebolag har ökat. Antal aktiebolag vars delägare

lämnar in en K10-blankett har ökat med cirka 66 procent under perioden 2006-2015 samtidigt som antalet unika delägare som lämnar in en K10-blankett har ökat med 49 procent under perioden. För aktiebolag vars delägare lämnade in en K10-blankett ökade antal aktiebolag med mellan 5-7 procent årligen (dock kan man se en större ökning 2011). För samtliga aktiebolag som lämnat in en inkomstdeklaration 2, enligt data från SCB, ökar antal företag med mellan 3-5 procent årligen bortsett från 2011 och 2015 då de ökade med 10 respektive 13 procent (tabell 22). Ökningen 2011 är troligen en följd av att 2010 slopades revisionsplikten för mindre företag samtidigt som aktiekapitalkravet sänktes till 50 000 kronor vilket gjorde det lättare att starta ett aktiebolag. Sänkta krav för att starta och driva aktiebolag i kombination med möjligheten att spara utdelningsutrymme ökar incitamenten för att starta företag som inte bedriver aktiv verksamhet. Ökningen av antal aktiebolag 2015 kan vara en följd av införandet av kapitalandelskravet. Det är 58 procent av kvinnorna respektive 60 procent av männen som har överskott medan andelen kvinnor som har underskott över tidsperioden är knappt 35 procent och andelen män är 30 procent.

Tabell 22 Antal aktiebolag, 2006-2015

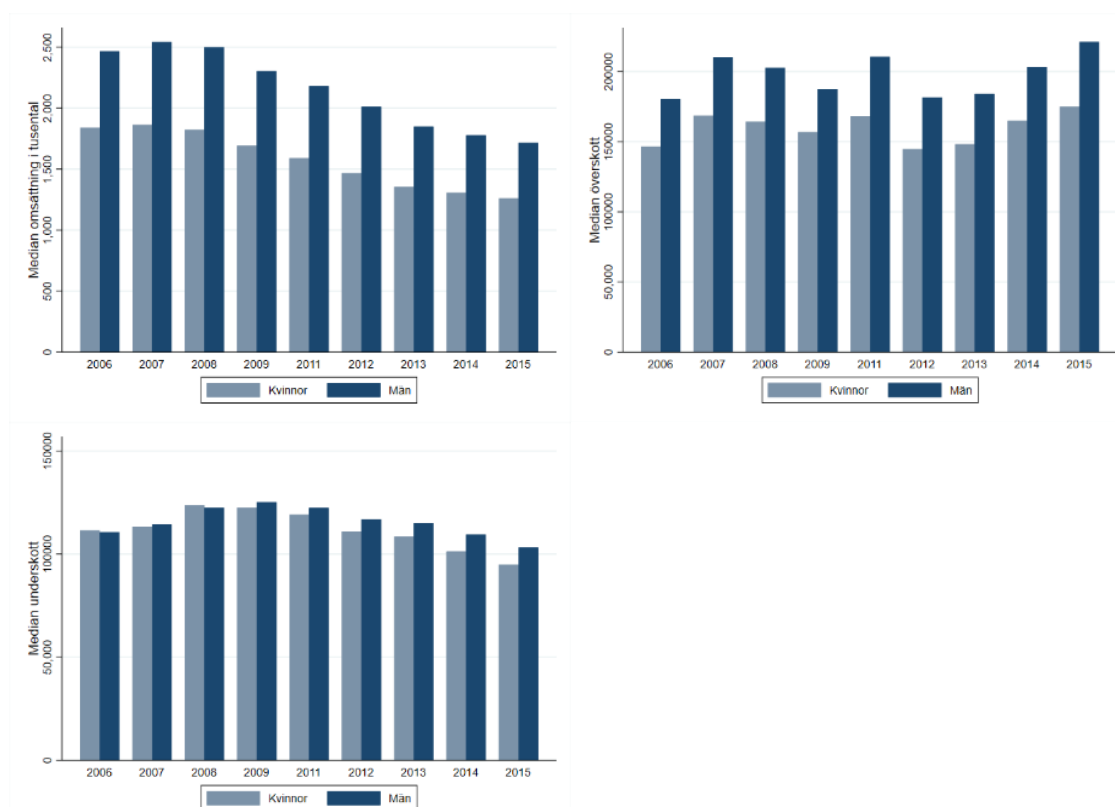
År	AB vars ägare lämnat K10	Totalt antal AB som lämnar in INK2
2006	189 200	297 971
2007	198 800	312 788
2008	211 500	322 803
2009	218 200	332 769
2010	-	348 921
2011	248 100	383 418
2012	263 900	393 834
2013	280 400	409 522
2014	295 100	420 014
2015	314 600	472 903

Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

Små förändringar i kvinnors andel av omsättning, överskott och underskott

Som synes i figur 45-47 sker små förändringar i kvinnors medianomsättning, medianöverskott och medianunderskott i relation till mäns medianer över åren 2006-2015. Siffror som presenteras nedan rör de män och kvinnor som har omsättning, överskott respektive underskott. Kvinnors andel av mäns median för omsättning ligger åren 2006-2015 mellan 72 till 74 procent. Respektive siffra för överskott är 79-84 procent. Underskott varierar mellan 91 och 100 procent. Generellt har medianen för omsättningen i fåmansbolag minskat sedan 2007 för både kvinnor och män.

Figur 45, 46 och 47 Median i omsättning (1000-tals kr), median i överskott och median i underskott för kvinnor och män 2006-2015 för delägare i fåmansbolag som har omsättning och/eller överskott och/eller underskott



Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

Kvinnor har högre medianomsättning och medianöverskott än män i utbildningssektorn

Totalt sett redovisar kvinnor cirka 73 procent av mäns median för omsättning, cirka 79 procent av mäns median för överskott och cirka 88 procent av mäns median för underskott. Inom utbildning och fastighetsverksamhet har kvinnor en högre median för omsättning och överskott än vad män har och samtidigt ett högre underskott (tabell 23). Inom annan serviceverksamhet samt vård och omsorg, där kvinnor har den högsta procentuella närvaron, är både medianen för omsättningen, överskottet och underskotten lägre än männens. I branschen försörjning av el, gas, värme med mera har kvinnor en högre median för omsättning och underskott men en betydligt lägre median för överskott. För utvinning av mineraler har kvinnor högre median för överskott men lägre median både för omsättning och för underskott.

Tabell 23 Median av omsättning, överskott och underskott uppdelat på SNI, 2015, 1000-tal

SNI	Beskrivning	Omsättning			Överskott			Underskott		
		Kvinnor	Män	Kvinnor (andel)	Kvinnor	Män	Kvinnor (andel)	Kvinnor	Män	Kvinnor (andel)
A	Jordbruk, skogsbruk, fiske	1 821	2 999	0,6	133	146	0,9	215	205	1,0
B	Utvinning av mineraler	2 243	3 446	0,7	549	405	1,4	247	288	0,9
C	Tillverkning	2 443	3 186	0,8	206	255	0,8	213	212	1,0
D	Försörjning av el, gas och värme m.m.	1 025	1 011	1	12	18	0,7	133	116	1,1
E	Vattenförsörjning mm	3 725	4 095	0,9	244	339	0,7	160	328	0,5
F	Byggsamhet	2 168	2 805	0,8	191	223	0,9	139	122	1,1
G	Handel; reparation av motorfordon	2 264	3 113	0,7	156	234	0,7	166	185	0,9
H	Transport och magasinering	2 859	3 024	0,9	166	176	0,9	170	175	1,0
I	Hotell och restaurang	2 481	3 318	0,7	165	227	0,7	173	215	0,8
J	Informations- och kommunikationsverksamhet	975	1 219	0,8	213	267	0,8	109	106	1,0
K	Finans- och försäkringsverksamhet	557	624	0,9	143	184	0,8	48	54	0,9
L	Fastighetsverksamhet	922	828	1,1	250	245	1,0	217	212	1,0
M	Verksamhet inom juridik, ekonomi m.m.	809	938	0,9	175	235	0,7	81	102	0,8
N	Uthyrning, fastighetsservice m.m.	1 512	1 782	0,8	163	204	0,8	101	120	0,8
P	Utbildning	1 072	878	1,2	171	161	1,1	81	89	0,91
Q	Vård och omsorg	1 455	1 538	0,9	315	382	0,8	73	79	0,9
R	Kultur, nöje och fritid	626	736	0,9	128	134	1,0	114	137	0,8
S	Annan serviceverksamhet	1 039	1 314	0,8	82	145	0,6	67	98	0,7
	Totalt	1 274	1 738	0,7	180	229	0,8	118	133	0,9

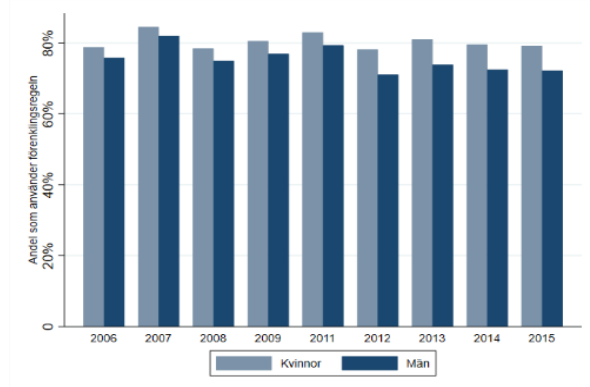
Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

Sparat utdelningsutrymme samt förenklings- och huvudregel

Större andel kvinnor än män använder förenklingsregeln

Andelen som använder sig av förenklingsregeln varierar mellan år, men andelen kvinnor använder sig av förenklingsregeln i större utsträckning än män (tabell 24). Andelen kvinnor som använder förenklingsregeln är i genomsnitt 80 procent och för männen 75 procent 2006-2015. År 2012 infördes en regel som innebar att det endast var tillåtet att använda förenklingsregeln i ett bolag och samma år minskade andelen som använde förenklingsregeln något för både kvinnor och män. Denna minskning skiljer sig dock inte avsevärt från tidigare variation i andelarna (figur 48).

Figur 48 Andel män och kvinnor som använder förenklingsregeln



Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

Tabell 24 Antal och andel som använder förenklings- respektive huvudregel, andel inom parentes
Kvinnor Män

År	Antal (andel)			
	F-regel	H-regel	F-regel	H-regel
2006	53 906 (79)	14 547 (21)	169 592 (76)	54 156 (24)
2007	58 321 (84)	10 733 (16)	184 155 (82)	40 623 (18)
2008	56 571 (78)	15 585 (22)	177 199 (75)	59 228 (25)
2009	61 867 (81)	14 981 (19)	192 541 (77)	57 909 (23)
2011	71 842 (83)	14 782 (17)	218 321 (79)	56 949 (21)
2012	71 725 (78)	20 048 (22)	203 598 (71)	82 895 (29)
2013	79 946 (81)	18 766 (19)	222 997 (74)	78 984 (26)
2014	83 032 (80)	21 405 (21)	228 328 (72)	86 810 (28)
2015	87 118 (79)	22 840 (21)	237 087 (72)	91 621 (28)

Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

Sparat utdelningsutrymme enligt huvudregeln

Utdelningsutrymme som beräknas enligt huvudregeln består av dels ett omkostnadsbelopp, dels en lönebaserad del. Omkostnadsbeloppet, eller det kapitalbaserade utrymmet, var tänkt att motsvara normalavkastningen på det i företaget investerade kapitalet och den lönebaserade delen var tänkt att spegla den risk som det innebär att ha anställda samt att ge incitament för att få fåmansföretagare att ta ut lön över skiktgränsen för statlig inkomstskatt¹⁵. Andelen av det totala utdelningsutrymmet som härstammade från löneunderlaget var som störst mellan 2007 – 2010 (tabell 25). Den lönebaserade delen står i snitt under perioden för 64 respektive 67 procent av det totala gränsbeloppet för kvinnor respektive män. Mellan 2013-2015 har fördelningen mellan omkostnadsbeloppet och löneunderlaget varit lika fördelat mellan kvinnor och män. I och med lagändringen 2012 som innebar att det enbart är tillåtet att använda förenklingsregeln i ett bolag har den del av gränsbeloppet enligt huvudregeln som består av omkostnadsbeloppet ökat. En förklaring till detta kan vara att delägare som har fler än ett bolag och som beräknar gränsbeloppet i ett eller flera bolag enligt huvudregeln inte har tillräckligt stort löneunderlag eller uppfyller löneuttagskravet, varpå omkostnadsbeloppet får en högre vikt.

Tabell 25 Totalt utdelningsutrymme för de som använder huvudregel fördelat på omkostnadsbelopp och löneunderlag för kvinnor och män

	Omkostnadsbelopp andel	Löneunderlag	Omkostnadsbelopp	Löneunderlag
	Kvinnor	andel Kvinnor	andel Män	andel Män
2006	54	46	46	54
2007	29	71	22	78
2008	35	65	29	71
2009	27	73	21	79
2011	25	75	19	81
2012	41	59	40	60
2013	39	61	39	61
2014	37	63	37	63
2015	34	66	34	66
Totalt	36	64	33	67

Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

¹⁵ SOU 2016:75 Översyn av skattereglerna i för delägare i fåmansföretag s.166 och Prop. 1993/94:234 Vissa inkomstskattefrågor- och företagsskattefrågor, mm s.88 ff.

Sparade utdelningsutrymmet växer snabbt

I tabell 26 visas att det sparade utdelningsutrymmet har ökat mycket under perioden. Det totala sparade utdelningsutrymmet uppgick 2015 till 805 miljarder kronor. Den huvudsakliga delen, 79 procent, av utdelningsutrymmet beräknas enligt huvudregeln. Det sparade utdelningsutrymmet ökade procentuellt sett mest mellan åren 2008 till 2010.

Tabell 26 Sparat utdelningsutrymme, förenklings- och huvudregeln, miljarder kronor

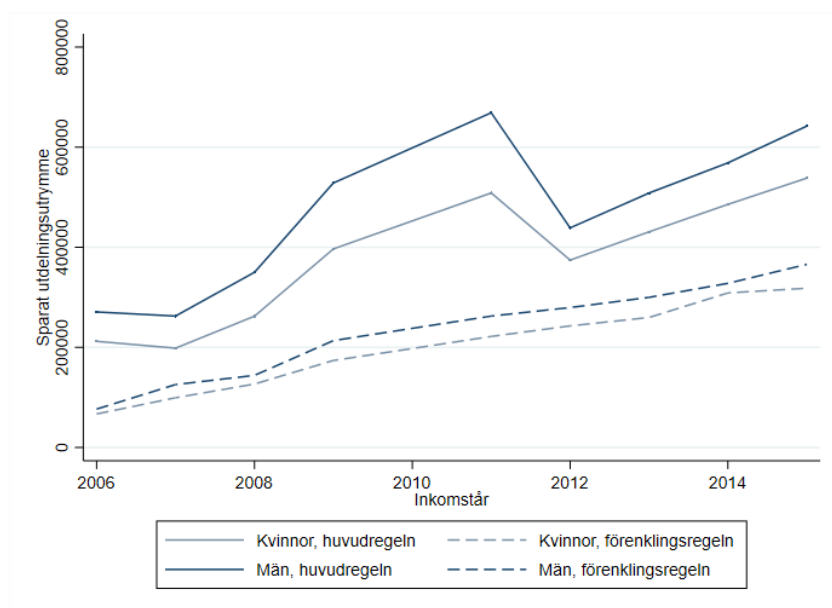
År	Kvinnor		Män	
	F-regel	H-regel	F-regel	H-regel
2006	8	31	33	117
2007	14	27	63	95
2008	14	45	62	166
2009	19	53	70	203
2011	27	80	111	268
2012	30	99	118	323
2013	38	100	142	365
2014	43	112	164	404
2015	50	123	186	446

Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Bland delägare som använder antingen förenklings- eller huvudregel är medianen för det sparade utdelningsutrymmet högre för män än för kvinnor. Bland de som använder förenklingsregeln nästan femdubblas medianen för sparade utdelningsutrymme till drygt 365 000 för män och till drygt 318 000 för kvinnor 2015. Mellan 2006 och 2007 ökade medianen för män med 64 procent och för kvinnor med 48 procent medan den mellan 2008 och 2009 ökade med 47 procent för män och samt med 37 procent för kvinnor. Den stora ökningen av medianen mellan 2006 och 2007 beror på att den nya förenklingsregeln infördes och schablonbeloppet sattes till 1,5 inkomstbasbelopp. Ökningen mellan 2008 och 2009 beror på att schablonbeloppet ökade till 2,5 inkomstbasbelopp. Skillnaden är större mellan könen för de som använder huvudregel där medianen för sparade utdelningsutrymme mer än fördubblas över perioden till drygt 640 000 för män och drygt 440 000 för kvinnor.

Som illustreras i figur 49 sjunker medianen för det sparade utdelningsutrymmet, beräknat enligt huvudregeln, i samband med kravet om att det enbart är tillåtet att beräkna utdelningsutrymmet enligt förenklingsregeln i ett bolag som infördes 2012. Fram tills 2012 ökade det sparade utdelningsutrymme beräknat enligt huvudregeln konstant vilket det även har gjort efter nedgången 2012. Medianen för sparade utdelningsutrymme enligt förenklingsregeln har ökat konstant över perioden. För både förenklings- respektive huvudregeln har kvinnor en lägre median.

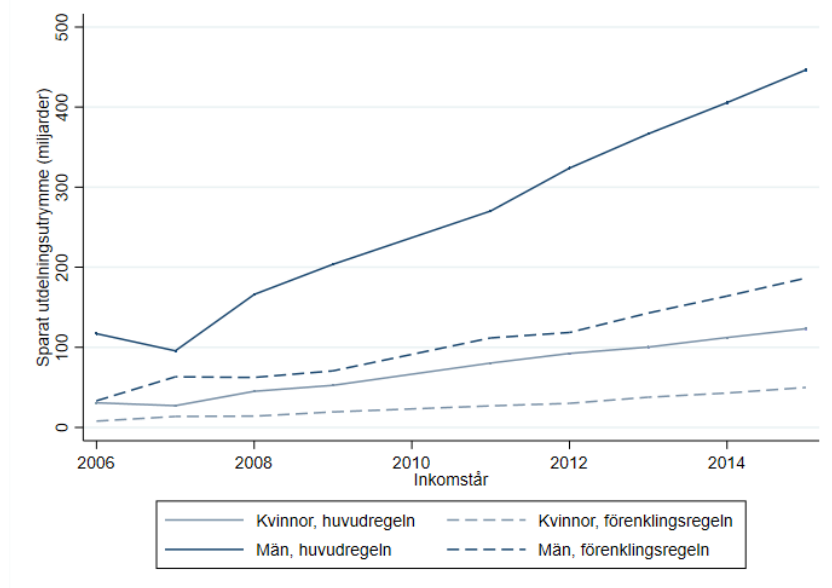
Figur 49 Sparat utdelningsutrymme för förenklings- och huvudregel, medianer för kvinnor och män



Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Det sparade gränsvärdet har ökat som mest för män och i synnerhet för de som beräknar gränsvärdet enligt huvudregeln (figur 50). Även det sparade utdelningsutrymmet som beräknas enligt förenklingsregeln har ökat i större utsträckning för män än för kvinnor. Det kan konstateras att de regelförändringar som har varit under perioden inte har hämmat uppbyggnaden av det totala sparade utdelningsutrymmet utan snarare har bidragit till att det har fortsatt att växa i en hög takt. Det sparade utdelningsutrymmet, det utrymme som inte nyttjas under året, innebär att delägarna har en skattecredit gentemot staten att nyttja i framtiden.

Figur 50 Totalt sparad utdelningsutrymme fördelat på förenklings- och huvudregel samt kvinnor och män

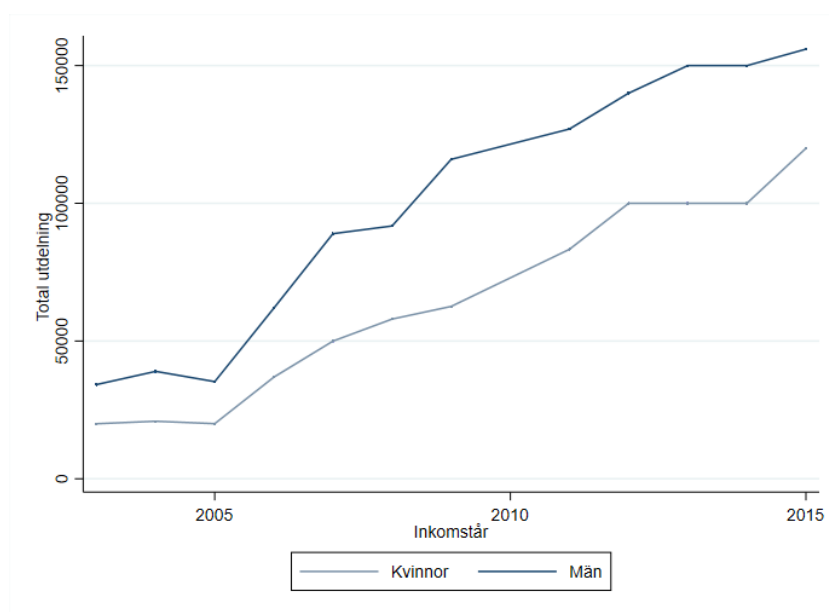


Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Utdelningar från fåmansbolag ökar

På grund av förändringar i reglerna för fåmansbolag 2006, som bland annat har påverkat utdelning från fåmansbolag, utökas analysunderlaget med tre år för att med en längre tidsserie kunna undersöka utdelningar. Utdelningar från fåmansbolag har ökat kraftigt mellan 2003 och 2015 vilket illustreras i figur 51. År 2006 infördes förenklingsregeln och utbetalda löner i bolaget fick en ökad betydelse vid beräkning av gränobeloppet enligt huvudregeln. Det lönebaserade utrymmet höjdes från 20 till 25 procent av lönesumman upp till 60 inkomstbasbelopp (IBB) 2007. Samtidigt togs avdraget på 10 IBB bort som begränsade den lönesumman som fick ligga till grund för beräkningen. År 2009 sänktes kravet på löneuttag för att få tillgodoräkna sig lönebaserat utrymme från 15 till 10 IBB. Denna förändring gjorde det möjligt för fler att använda löneunderlagsregeln. Vidare infördes 2012 ett takbelopp om 90 IBB för utdelningar som beskattas i tjänst. Det innebär att utdelningar överstigande 90 IBB beskattas i kapital till 30 procent.

Figur 51 Totala utdelningar för kvinnor och män, 2003-2015



Källa: data från SCB FRIDA, egna beräkningar

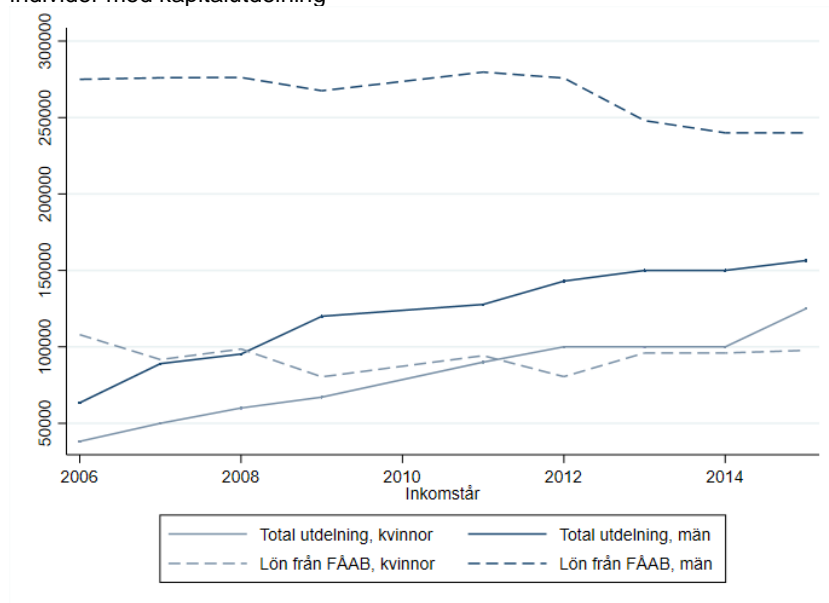
Genom budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) infördes nya regler som innebar att det lönebaserade utrymmet begränsades till att enbart beräknas om delägaren äger andelar i företaget som motsvarar minst fyra procent av kapitalet i företaget. Det lönebaserade utrymmet begränsas till att per år uppgå till högst 50 gånger den egna eller någon närståendes kontanta ersättning och det höjdes från 25 till 50 procent av löneunderlaget. I figur 51 visas att utdelningarna fortsatte att öka i enlighet med denna regelförändring.

Löneuttag från fåmansbolag, total lönerelaterad inkomst och kapitalutdelningar

I denna del undersöks löneuttag från fåmansbolag, total lönerelaterad inkomst, relationen mellan utdelning respektive lön från fåmansbolag för kvinnor och män 2006-2015. Gradvisa höjningar av gränobeloppet för förenklingsregeln och större möjlighet att räkna utdelningsutrymmet enligt huvudregeln har gjort det förmånligare att ta ut en större andel av vinsten i kapitalutdelning. Som synes i figur 52 finns en negativ trend i mäns uttag av lön från fåmansbolag, samtidigt som män har en positiv trend i total kapitalutdelning (utdelningar som beskattas som 20 kapital, utdelning i tjänst och i 30 kapital). Kvinnliga delägare i fåmansbolag har en konstant trend i uttagen lön från

fåmansbolag och en positiv trend i total kapitalutdelning. Kvinnors median av löneuttag från fåmansbolag är betydligt lägre än männens. Att det ser ut så beror delvis på att det är en lägre andel kvinnor som har sin primära löneinkomst från fåmansbolaget i förhållande till män. I snitt under perioden hade 43 procent av de kvinnliga delägarna lön från fåmansbolaget som sin primära löneinkomst vilket kan jämföras med männens andel som i snitt är 53 procent (tabell 27). Kvinnliga delägare har i snitt under perioden ca 47 900 lägre medianlön från fåmansbolag. Denna skillnad rör delägare som har lön från fåmansbolaget som sin primära löneinkomst.

Figur 52 Medianutdelningar i relation till löneuttag från fåmansbolag 2006-2015 uppdelat på kvinnor och män för individer med kapitalutdelning



Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Männens median för lön från fåmansbolag, förvärvsinkomst generellt och lön från fåmansbolag plus total utdelning är konsekvent högre än motsvarande för kvinnor över hela tidsperioden (tabell 27). Andelen kvinnor som tar ut lön från sina fåmansbolag är lägre än vad den är för män samtidigt som andelen kvinnor som tar ut lön från sina fåmansbolag ökar något över tidsperioden. Motsvarande trend ses inte för män där trenden istället är negativ.

Tabell 27 Löneuppgifter, procent och kronor för delägare i fåmansbolag

	FÅAB som främsta förvärvskälla (andel)	Har lön från FÅAB (andel)	Har förvärvsinkomst (andel)	Lön från FÅAB (median) för de med FÅAB lön>0	Förvärvsinkomst (median) för de med förvärvsinkomst>0	Lön från FÅAB+total utdelning (median) för de med lön från FÅAB+ utdelning>0
<i>Kvinnor</i>						
2006	-	46	88	240 146	258 000	213 860
2007	44	46	88	252 000	268 700	220 000
2008	43	46	88	261 526	280 200	227 662
2009	43	46	88	264 000	284 800	232 409
2011	43	45	88	285 000	304 100	251 435
2012	43	45	88	291 715	313 900	255 000
2013	42	50	88	250 000	322 500	233 000
2014	42	50	88	256 857	331 000	240 000
2015	41	49	88	266 175	342 900	250 001
<i>Totalt</i>	43	47	88	264 000	302 100	238 974
<i>Män</i>						
2006	-	61	91	292 000	311 000	291 000
2007	57	60	91	301 000	324 000	303 800
2008	56	59	91	310 000	335 600	314 200
2009	55	58	90	310 000	338 000	312 736
2011	54	56	90	333 500	362 400	338 860
2012	53	55	90	340 000	371 000	343 235
2013	52	58	90	324 000	378 300	326 330
2014	51	57	89	330 000	387 100	335 001
2015	50	55	89	339 707	400 100	350 762
<i>Totalt</i>	53	57	90	318 000	357 900	323 000

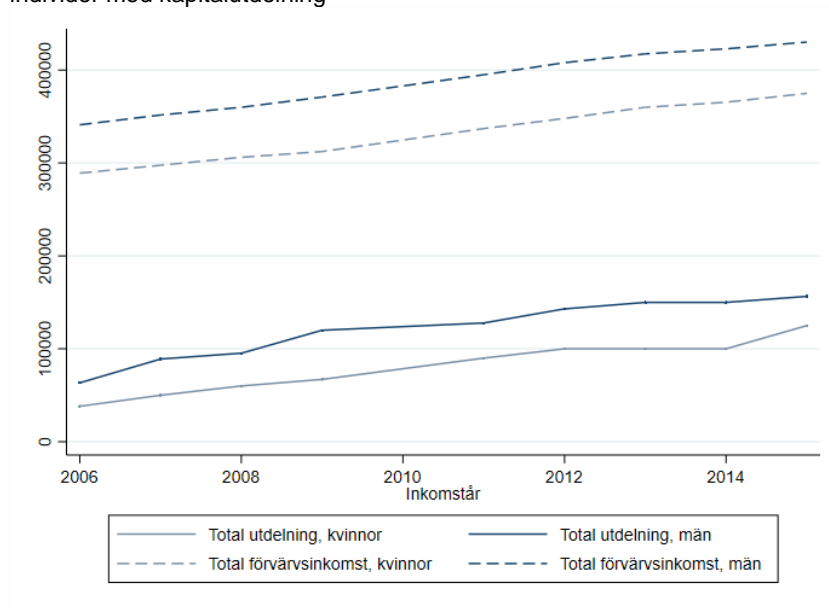
Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Not: indikatorvariabel för fåmansbolag som främsta förvärvskälla finns inte innan år 2007

Utvecklingen i total förvärvsinkomst i relation till utdelning visas i figur 53. Lön från fåmansbolag ökar för både män och kvinnor för samtliga år bortsett från 2013. Detta återspeglas även för lönen från fåmansbolag inklusive utdelningar som bortsett från 2013 ökar samtliga år. Efter nedgången i lön från fåmansbolag 2013 fortsätter lönen att vara lägre än innan 2013.

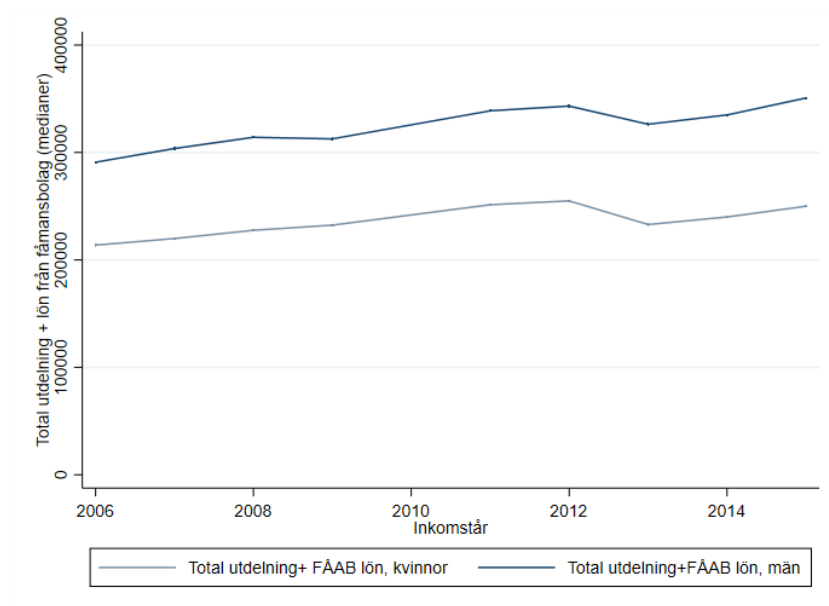
Utvecklingen i medianerna för lön från fåmansbolag plus utdelningar sammantaget skiljer sig inte markant mellan män och kvinnor vilket illustreras i figur 54. I figur 55 som visar totala belopp (alla delägare sammantaget) syns dock att män har haft en kraftigare utveckling i uttagen lön från fåmansbolag plus utdelningar jämfört med kvinnor. Männens värde av uttagen lön från fåmansbolag plus utdelningar är även högre än kvinnornas. Totalt sett uppgår lön från fåmansbolag plus utdelningar för 2015 till cirka 144 miljarder kronor varav cirka 27 miljarder tillhör kvinnorna. Kvinnornas andel motsvarar cirka 19 procent vilket är lägre än andelen kvinnor som lämnar en K10-blankett vilket är 25 procent.

Figur 53 Medianutdelningar i relation till total förvärvsinkomst 2006-2015 uppdelat på kvinnor och män för individer med kapitalutdelning



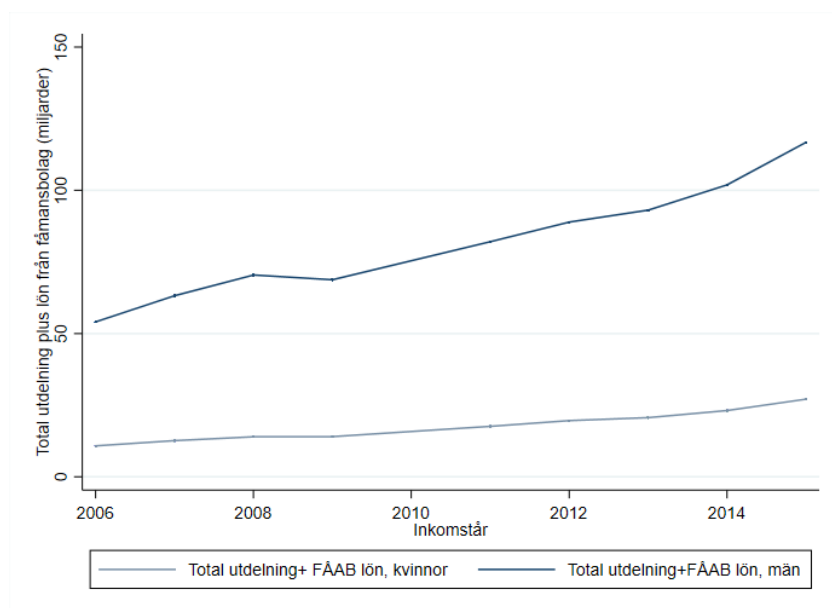
Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Figur 54 Utdelning och lön från fåmansbolag uppdelat på kvinnor och män (medianer) för individer där utdelning plus lön är större än noll



Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

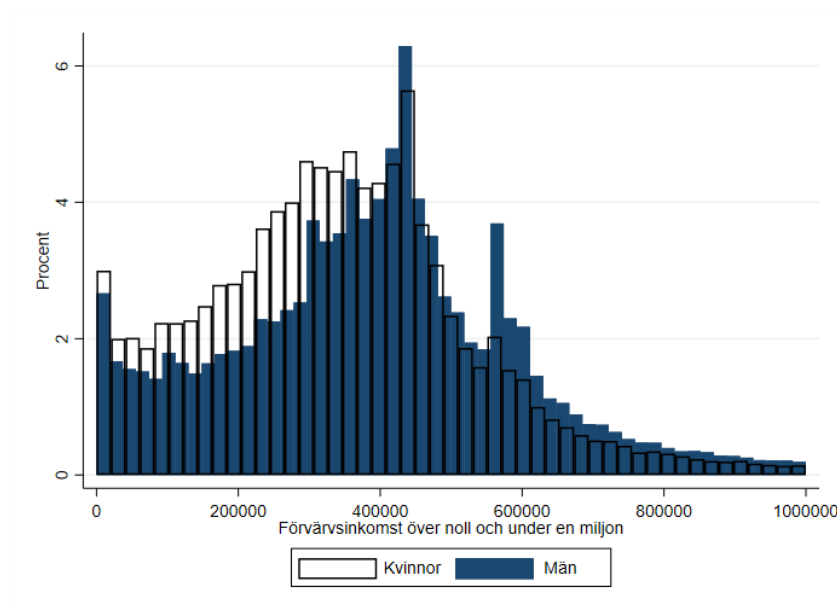
Figur 55 Utdelning och lön från fåmansbolag uppdelat på kvinnor och män (totala belopp)



Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Figur 56 visar att det är en större andel män som har en förvärvsinkomst som är ansamlad kring löneuttagskravet jämfört med kvinnor. Detta speglar delvis att det är fler män än kvinnor som använder huvudregeln, vilken används i företag med många anställda där regeln är mer fördelaktig. För både män och kvinnor syns en ökad ansamling vid taket för pensionsgrundande inkomst.

Figur 56 Förvärvsinkomst för delägare i fåmansföretag för kvinnor och män, 2015, 18-65 år



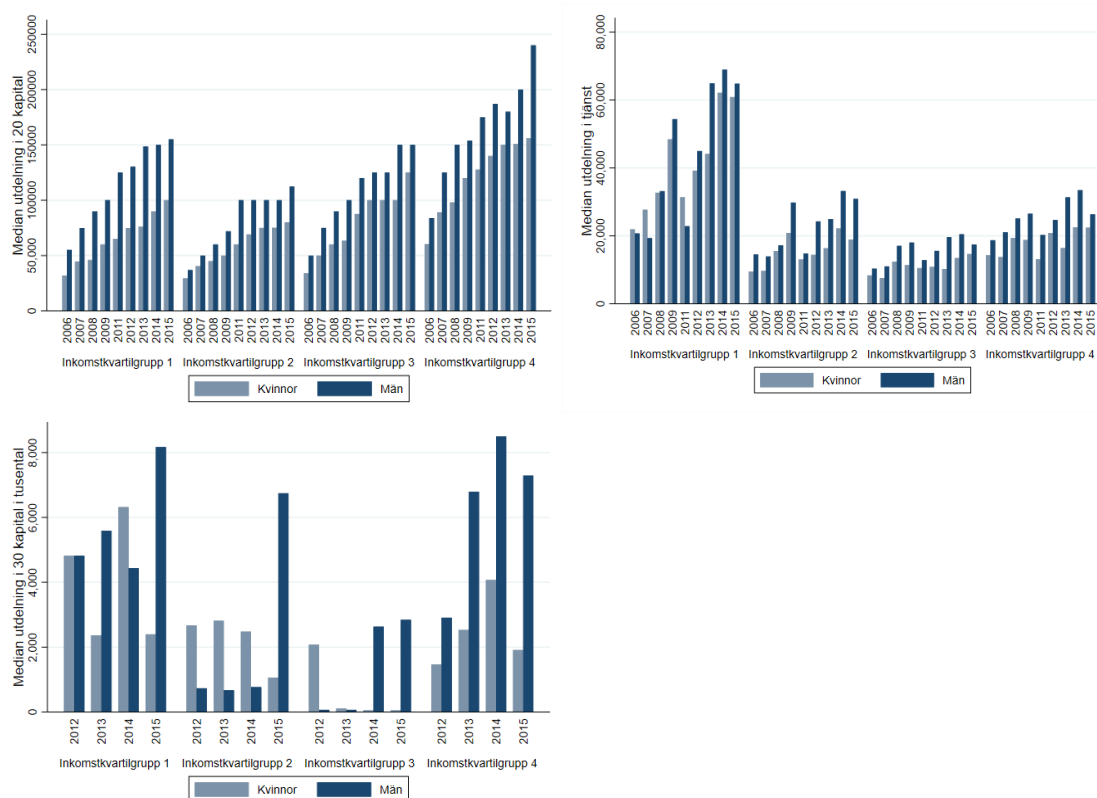
Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Inkomster i kapital utifrån inkomstkvartilgrupp

I figur 57 har delägarna delats in i inkomstkvartilgrupper för att illustrera inom vilka inkomstkvartilgrupper som utdelningar som beskattas i kapital till 20 procent ges. I beräkningsmaterialet har enbart de med positiva utdelningar inkluderats.

Delägare som har den högsta förvärvsinkomsten och således tillhör den fjärde kvartilgruppen har även den högsta medianen för utdelningar i kapital som beskattas i kapital till 20 procent. Kvinnors andel av mäns median varierar mellan åren inom samtliga kvartilgrupper. Inom den första inkomstkvartilgruppen är den i genomsnitt cirka 57 procent, i den andra, tredje och fjärde cirka 73 procent mellan 2006-2015. Eftersom medianen varierar mycket mellan åren går det inte att tydligt utläsa att kvinnors median ökar i förhållande till mäns. I den första inkomstkvartilgruppen, där även de som inte har någon förvärvsinkomst återfinns, är medianen för utdelningar högre jämfört med inkomstkvartilgrupp två. I inkomstkvartilgrupp tre är kvinnors median högre än kvinnors median i inkomstkvartilgrupp ett vilket mäns inte är (figur 57). Totalt sett är det 3,4 procent av männen och 5 procent av kvinnorna av de som har utdelning i kapital som beskattas till 20 procent som inte har någon förvärvsinkomst. Av alla delägare i fåmansbolag som saknar förvärvsinkomst är det ca 28 procent av både män och kvinnor som har utdelning i kapital som beskattas till 20 procent.

Figur 57, 58 och 59 Utdelning i kapital 20 procent, tjänst och kapital 30 procent uppdelat på inkomstkvartiler för individer med utdelning



Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

För utdelningar i tjänst återfinns det högsta medianvärdet i inkomstkvartilgrupp ett. Skillnaden mellan kvinnor och mäns median är lägre än för utdelningar som beskattas i kapital till 20 procent. Inom den första inkomstkvartilgruppen är snittet för kvinnors median i samma storleksordning som männens och för övriga inkomstkvartilgrupper är snittet runt 70 procent. Av de som har utdelning i tjänst är det 7 procent av kvinnorna och 5 procent av männen som inte har någon förvärvsinkomst och är mellan 16-65 år (figur 58). För utdelningar i kapital som

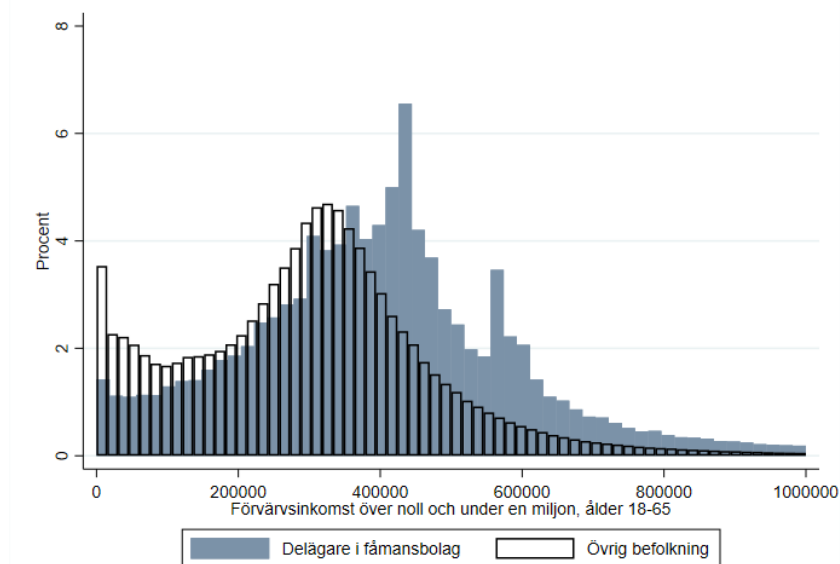
beskattas med 30 procent återfinns de medianer med högst värde i kvartil ett och fyra men medianen för utdelningarna varierar mycket mellan åren för både kvinnor och män. Detta beror delvis på att totalt sett få individer tar utdelning som beskattas till 30 procent (figur 59).

4.5 Delägare i fåmansföretag i relation till övrig befolkning

Delägare i fåmansbolag har högre förvärvsinkomst och disponibel inkomst

Delägare i fåmansföretag har högre förvärvsinkomst och disponibel inkomst än befolkningen i sin helhet. Procentuellt sett är det fler delägare i fåmansföretag som har en förvärvsinkomst runt taket för den pensionsgrundande inkomsten (PGI) som går vid 8,07 IBB (inkomstbasbelopp). Sammantaget under tidsperioden 2006-2015 hade 21 procent av de kvinnor som var delägare i fåmansbolag i åldern 18-65 en förvärvsinkomst lika med eller över taket för PGI. Motsvarande siffra för kvinnor som inte är delägare i fåmansbolag var 7 procent. Bland männen var det ca 33 procent av de som var delägare i fåmansbolag i åldern 18-65 som hade inkomster på eller över taket för PGI. Motsvarande siffra för män som inte är delägare i fåmansbolag är 17 procent.

Figur 60 Förvärvsinkomst för delägare i fåmansföretag och för övrig befolkning, 2015, 18-65 år

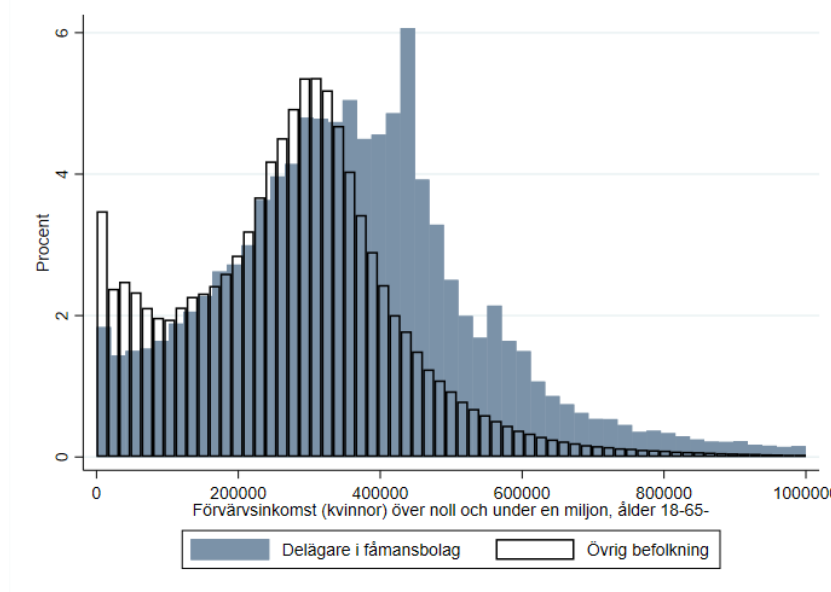


Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

I figur 60 syns det tydligt att delägare i fåmansbolag ansamlas i inkomstfördelningen runt taket för PGI och runt gränsen för löneuttagskravet. Löneuttagskravet gäller för de som beräknar gränobeloppet enligt huvudregeln och 2015 var gränsen för löneuttagskravet 569 000 kronor. Hos övrig befolkning ses ingen ansamling vid taket för PGI.

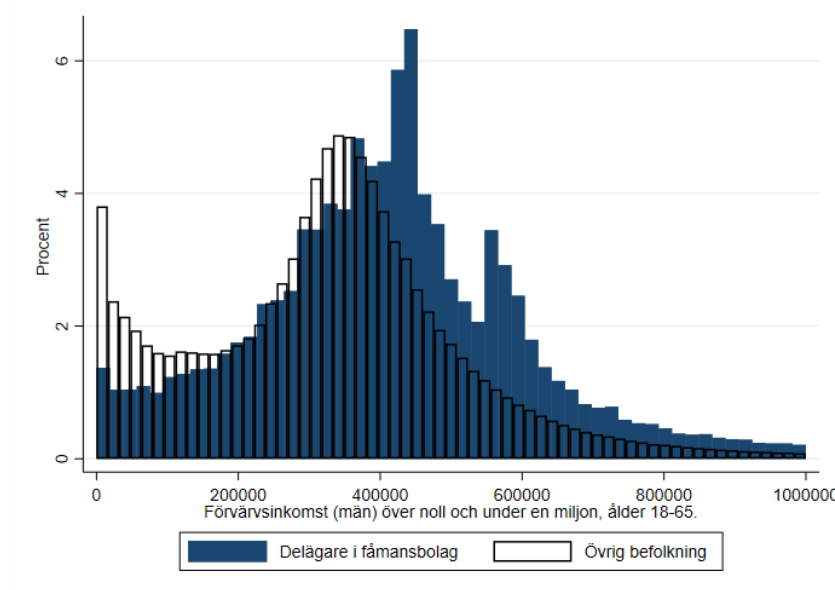
I figur 61 och 62 visas förvärvsinkomst för kvinnliga delägare i fåmansbolag jämfört med övrig kvinnlig befolkning respektive manliga delägare i fåmansbolag jämfört med övrig manlig befolkning.

Figur 61 Förvärsinkomst för delägare i fåmansföretag och för övrig befolkning för kvinnor, 2015, 18-65 år



Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Figur 62 Förvärsinkomst för delägare i fåmansföretag och för övrig befolkning för män, 2015, 18-65 år



Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Både kvinnor och män som är delägare i fåmansbolag har en tydlig ansamling av förvärsinkomsten runt gränsen för PGI och löneuttagskravet. Männerna har en tydligare ansamling kring löneuttagskravet än vad kvinnorna har.

I tabell 28 redovisas andelen individer med förvärsinkomster på eller över PGI-taket, medianer i förvärsinkomst och medianer i disponibel inkomst för män och kvinnor (ålder 18-65) som är delägare i fåmansbolag respektive inte är delägare i fåmansbolag åren 2006-2015.

Delägare i fåmansbolag har högre förvärsinkomst och högre disponibel inkomst än de som inte är delägare i fåmansbolag. Detta gäller både kvinnor och män. År 2015 var medianen i disponibel inkomst för kvinnor som är delägare i fåmansbolag 118 600 kronor högre än för kvinnor som inte är delägare i fåmansbolag. För män är motsvarande skillnad 140 000 kronor. Kvinnor som är

delägare i fåmansbolag har konsekvent högre medianförvärvsinkomst än män som inte är delägare i fåmansbolag.

Tabell 28 Pensionsgrundande inkomst, förvärvsinkomst och disponibel inkomst, andel och kronor, 2006-2015

	Ej delägare i fåmansbolag			Delägare i fåmansbolag		
Kvinnor	PGI > = PGI-tak	Förvärvsinkomst	Disponibel inkomst	PGI > = PGI-tak	Förvärvsinkomst	Disponibel inkomst
2006	6	176 400	156 100	21	248 800	222 700
2007	7	186 100	167 800	22	260 000	249 100
2008	7	196 600	176 900	21	271 800	260 800
2009	6	198 700	180 600	19	276 600	266 700
2011	7	212 700	191 200	22	300 000	291 100
2012	7	221 500	197 700	21	310 000	300 900
2013	7	228 300	202 200	20	319 150	307 700
2014	7	236 300	209 400	22	329 000	322 400
2015	8	245 700	217 500	23	341 300	336 100
Totalt	7	207 900	185 000	21	298 600	284 400
Män	Ej delägare i fåmansbolag			Delägare i fåmansbolag		
2006	18	239 900	187 800	35	307 700	268 000
2007	18	251 200	204 200	36	321 000	301 700
2008	18	262 100	213 800	35	332 000	313 900
2009	15	258 900	215 300	31	335 100	321 000
2011	17	276 000	229 500	34	362 300	347 800
2012	16	284 100	235 500	33	372 200	358 800
2013	15	288 400	237 500	31	380 600	361 200
2014	16	295 100	244 600	33	390 700	377 200
2015	16	303 500	252 100	33	404 900	392 100
Totalt	17	269 400	221 100	33	357 200	340 100

Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna kommentarer

Andelen delägare i fåmansbolag i decilgrupper beräknade på förvärvsinkomst och disponibel inkomst visas i tabell 29. Decilberäkningarna är gjorda på inkomster för hela populationen i åldersintervallet 18-65 år, män och kvinnor tillsammans. Andelen delägare i fåmansbolag är betydligt högre i övre decilgrupper jämfört med lägre decilgrupper för både män och kvinnor. Skillnaden blir tydligare när decilgrupperingen görs på disponibel inkomst istället för på förvärvsinkomst. Andelen delägare i fåmansbolag för decilgrupp 10 när beräkningen görs på disponibel inkomst är 15 procent för kvinnor och 27 procent för män. Motsvarande siffror i decilgrupp 1 är en procent och tre procent.

Tabell 29 Andel delägare i fåmansbolag av total befolkning inom decilgrupper, 2015

	Förvärvsinkomst Kvinnor	Förvärvsinkomst Män	Disponibel inkomst Kvinnor	Disponibel inkomst Män
Decilgrupp 1	1%	3%	1%	3%
Decilgrupp 2	2%	3%	1%	3%
Decilgrupp 3	2%	5%	1%	3%
Decilgrupp 4	3%	7%	2%	5%
Decilgrupp 5	2%	8%	2%	5%
Decilgrupp 6	2%	7%	2%	5%
Decilgrupp 7	3%	7%	2%	5%
Decilgrupp 8	4%	8%	4%	7%
Decilgrupp 9	7%	14%	6%	11%
Decilgrupp 10	9%	16%	15%	27%
Totalt	3%	8%	3%	8%

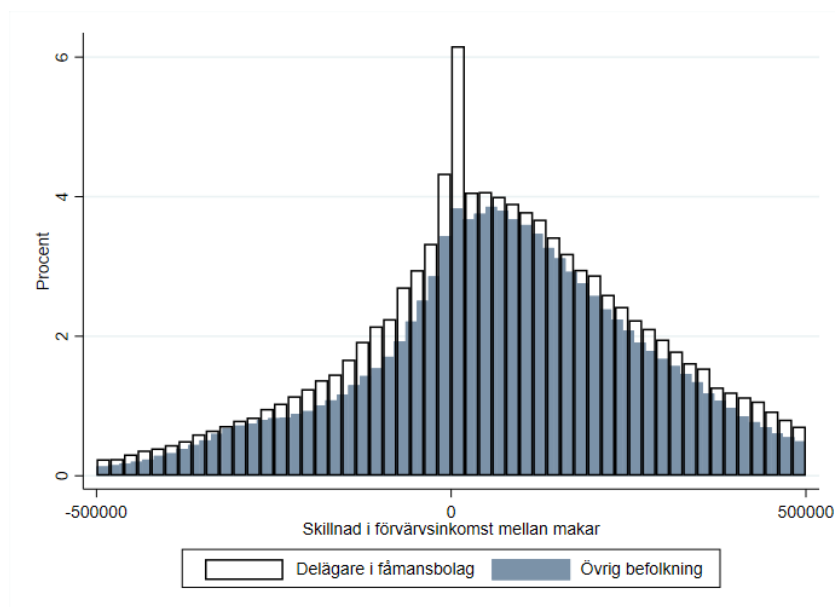
Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Not: decilgruppsberäkningen är gjord på inkomster för åldersgruppen 18-65.

Över tidsperioden 2006-2015 har andelen i decilgrupp 10 för förvärvsinkomst som är delägare i fåmansbolag ökat från åtta procent till nio procent för kvinnor och från 12 till 16 procent för män. Samma positiva trend syns tydligare om inkomstdecilgruppering baseras på disponibel inkomst. I den översta decilgruppen har dock andelen av fåmansbolagsdelägarna som har ett specifikt fåmansbolag som sin främsta förvärvsinkomstkälla minskat från 40 procent 2007 till 26 procent 2015 för kvinnor och från 41 procent till 28 procent för män.

I figur 63 visas fördelningen av inkomstskillnader mellan gifta par där minst en av makarna är delägare i fåmansbolag respektive övriga gifta par. Inkomstskillnad/könsgap definieras som mannens totala förvärvsinkomst minus kvinnans totala förvärvsinkomst. Samkönade par är exkluderade ur analysen.

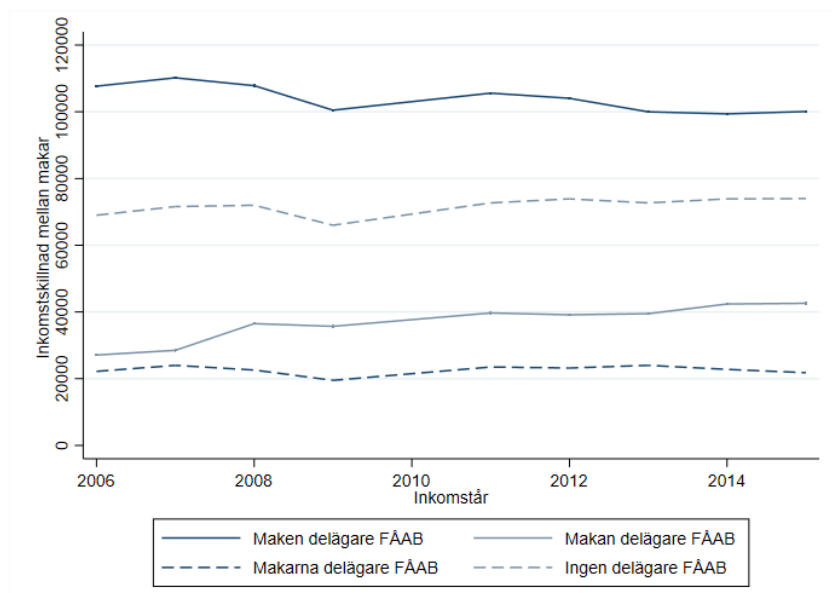
Figur 63 Förvärvsinkomstskillnad mellan gifta makar för delägare i fåmansföretag respektive övrig befolkning 18-65 år, 2015.



Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

I hela befolkningen har gifta män en högre inkomst än deras makar vilket även är fallet bland fåmansbolagsdelägare. Gapet mellan mannens och kvinnans inkomst är större bland delägare i fåmansbolag, speciellt då mannen är delägare i ett fåmansbolag men inte kvinnan (figur 64). Minst löneskillnader har makar där båda är delägare i fåmansbolag och det är också ca åtta procent av delägare i fåmansbolag där makarna har exakt samma inkomst.

Figur 64 Skillnad i löneinkomst hos gifta par (medianer), 2006-2015



Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

I tabell 30 nedan visas skillnader i ålder, äktenskapstatus, högskoleutbildning och förekomst av hemmaboende barn för delägare i fåmansbolag respektive övrig befolkning i åldersspannet 18- 65 år 2015. Som synes är medelåldern för delägare i fåmansbolag något högre än för övrig befolkning, både för kvinnor och för män. Av delägare i fåmansbolag har 78 procent av kvinnorna en högskoleutbildning respektive 65 procent av männen. Motsvarande siffror i övrig befolkning är 70 respektive 62 procent.

Tabell 30 Medelålder, gifta, högskoleutbildning och barn hemma, genomsnitt 2006-2015

	Medelålder	Gifta, procent	Högskoleutbildning, procent	Barn Hemma, procent
Kvinnor (18-65 år)				
<i>Ej delägare i fåmansbolag</i>	41	41	70	43
<i>Delägare i fåmansbolag</i>	48	61	78	48
<i>Totalt</i>	42	42	70	43
Män (18-65 år)				
<i>Ej delägare i fåmansbolag</i>	41	36	62	36
<i>Delägare i fåmansbolag</i>	47	56	65	48
<i>Totalt</i>	41	38	62	37

Källa: data från SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

En högre andel av delägarna i fåmansbolag är gifta och har hemmavarande barn än i den övriga befolkningen. I genomsnitt är 42 procent av kvinnorna och 38 procent av männen i befolkningen mellan 18-65 år gifta medan motsvarande siffra för delägare i fåmansbolag är 61 respektive

56 procent. Vidare är det 43 procent av kvinnorna respektive 36 procent av männen i den totala befolkningen som har hemmaboende barn. Motsvarande siffra för män och kvinnor som är delägare i fåmansbolag är 48 procent.

4.6 Avslutande kommentar

Delägare i fåmansbolag valdes som ett fördjupningsområde framförallt på grund av kvinnors kraftiga underrepresentation som delägare i fåmansbolag och att det har genomförts många regelförändringar under perioden 2006-2015 som är intressanta att analysera utifrån ekonomisk jämställdhet. Ett syfte med den fördjupade analysen var även att undersöka inkomstskillnaderna mellan fåmansdelägare och övrig befolkning.

Rapporten visar att väldigt lite har hänt över tidsperioden 2006-2015 gällande andelen delägare i fåmansbolag som är kvinnor. Ingen av de reformer som genomförts verkar vara associerade med ökat delägarskap för kvinnor i fåmansbolag. Vidare har inte andelen av de kvinnor som tar redovisar utdelning som beskattas i kapital till 20 procent ökat under perioden och andelsmässigt är de något färre än andelen män. När det gäller delägare som redovisar kapitalvinster har andelen män varit konstant medan andelen kvinnor var högre 2007 – 2009. Andelen kvinnor är dock lägre än andelen män som redovisar kapitalvinster.

De regelförändringar som har genomförts under perioden har inneburit att det sparade utdelningsutrymmet har utvidgats och ökat mellan åren tillika andelen som redovisar sparade utdelningsutrymme. Det innebär att det finns större möjligheter att ta utdelningar till en lägre beskattning inom inkomstslaget kapital som beskattas till 20 procent. Det är en relativt stor andel delägare, i genomsnitt 60 procent av kvinnorna och 62 procent av männen, som enbart lämnar en K10- blankett för att räkna det sparade utdelningsutrymmet utan att samma år deklarerar en utdelning eller kapitalvinst. Detta innebär att delägarna upparbetar ett utrymme för att framtida år ha möjlighet att ta utdelning till en låg beskattning om 20 procent. År 2015 uppgick det sparade utdelningsutrymmet till 805 miljarder kronor varav 80 procent av det har beräknats enligt huvudregeln. Totalt sett har män en avsevärt större andel av det sparade utdelningsutrymmet på grund av att betydligt fler män är delägare i fåmansbolag. Medianen för det sparade utdelningsutrymmet bland dem som har ett sparade utdelningsutrymme är också högre för män än för kvinnor.

Kvinnor använder sig i större utsträckning av förenklingsregeln än vad män gör. I genomsnitt under perioden använder sig ca 80 procent av kvinnorna och 75 procent av männen sig av förenklingsregeln. I samband med att det 2012 endast blev tillåtet att använda förenklingsregeln i ett företag kan det även noteras att andelen som använde förenklingsregeln gick ner för både kvinnor och män. Däremot var antalet kvinnor som använde förenklingsregeln relativt konstant medan antalet kvinnor som använde huvudregeln ökade. För män minskade antalet som använde förenklingsregeln medan antalet som använde huvudregeln ökade. Den största delen av det utdelningsutrymme som beräknas enligt huvudregeln kommer från den lönebaserade delen som var tänkt att spegla den risk som företagen tar i och med att ha anställda. Denna del har varierat över perioden och motsvarar i genomsnitt 64 procent för kvinnorna och 67 procent för männen. Omkostnadsbeloppet eller det kapitalbaserade utrymmet var tänkt att motsvara normalavkastningen på det i företaget investerade kapitalet och motsvarar alltså en mindre andel än det lönebaserade utrymmet. De som använder huvudregeln har en högre median i sparade utdelningsutrymme än de som använder förenklingsregeln.

Mellan 2003 och 2005 var utdelningarna relativt konstanta för att sedan öka kraftigt. År 2006 infördes förenklingsregeln och utbetalda löner i bolaget fick en ökad betydelse. Från 2006 fram till 2015 har förändringar gjorts i regelverket men det är inga regelförändringar som har synbart påverkat utdelningarna i negativ riktning. Ökade möjligheter för lågt beskattade utdelningar har

inte haft en synbart positiv effekt på andelen kvinnor som är delägare i fåmansbolag eller på kvinnors andel av utdelningar. Kvinnor har konsekvent lägre medianutdelningar men det går inte tydligt att utläsa att de inte växer i samma takt som männen.

Analysen visar även att det är en mindre andel kvinnor som redovisar överskott i aktiebolagen samtidigt som det är en något större andel kvinnor som redovisar underskott. Av de delägare vars aktiebolag har överskott och underskott är kvinnornas median lägre i förhållande till männen. För överskotten varierar den mellan 79-84 procent och för underskotten mellan 91-100 procent. För både kvinnor och män går andelen vars aktiebolag har omsättning ned under perioden. Generellt går även medianen av omsättningen ned för både kvinnor och män och kvinnors andel av mäns median varierar mellan 72-74 procent under perioden. I och med att revisionsplikten slopades och att aktiekapitalkravet sänktes från 100 000 till 50 000 kronor 2010 blev det enklare att starta och bedriva bolag. Kombinerat med möjligheten att spara utdelningsutrymme ökade då incitamenten att starta bolag som inte bedriver aktiv verksamhet.

Generellt är mäns median för lön från fåmansbolag, sammanlagd förvärvsinkomst samt lön från fåmansbolag inklusive utdelningar konsekvent högre än kvinnors. Män har därmed en tydligare ansamling kring maxgränsen för pensionsgrundande inkomst samt vid gränsen för löneuttagskravet. Män har en negativ trend i lön från fåmansbolag samtidigt som att deras utdelningar har en positiv utveckling. Kvinnor har en konstant trend gällande lön från fåmansbolag och en positiv trend för utdelningar. Skillnaden över tidsperioden mellan män och kvinnors medianer av lön från fåmansbolag och utdelning sammanräknat är ca 84 000 kronor.

I genomsnitt under perioden skiljer det tio procent mellan andelen kvinnor och män som har lön från fåmansbolag och de som har lön från fåmansbolag som sin främsta inkomstkälla. Det är endast 43 procent av kvinnorna och 53 procent av männen som har lön från fåmansbolag som sin huvudsakliga förvärvsinkomst. Motsvarande siffra för de som tar någon lön från fåmansbolag är 47 respektive 57 procent.

Görs en indelning utifrån inkomstkvartilgrupper som delägarna tillhör visar det att delägare som tillhör den fjärde kvartilgruppen och således är de med högst inkomst även är de som redovisar den högsta medianen i utdelning som beskattas i tjänst till 20 procent. Beräkningar görs i detta stycke för de män och kvinnor som har utdelning. Män har en högre median inom alla inkomstkvartilgrupper och kvinnors andel av mäns median varierar mellan åren vilket gör det svårt att bedöma om kvinnors medianer ökar i förhållande till mäns. I genomsnitt är det drygt tre procent av männen och 5 procent av kvinnorna som inte har någon förvärvsinkomst men som redovisar utdelning i kapital som beskattas till 20 procent.

Delägare i fåmansbolag i förhållande till övrig befolkning

Delägare i fåmansbolag, både kvinnor och män, har högre förvärvsinkomst och högre disponibel inkomst jämfört med övrig befolkning i arbetsför ålder. I genomsnitt har de även högre utbildning samt är gifta och har hemmavarande barn i högre utsträckning. Delägare i företag har en större möjlighet att bestämma lönen utifrån de förutsättningar som företaget ger än vad anställda har. Detta återspeglar sig i att delägare i fåmansbolag i större utsträckning än övrig befolkning har en lön runt taket för den pensionsgrundande inkomsten (PGI). För befolkningen i sin helhet var det i genomsnitt knappt 7 procent av kvinnorna och 17 procent av männen som hade en lön som var lika med eller högre än PGI och motsvarande siffror för delägare i fåmansbolag var 21 respektive 33 procent. Det är alltså en något större skillnad mellan kvinnor och män som är fåmansbolagsdelägare än mellan kvinnor och män i befolkningen i övrigt. Bland delägarna kan även urskiljas en topp i förvärvsinkomsten vid löneuttagskravet. Som en följd av bland annat den högre förvärvsinkomsten är även medianen av den disponibla inkomsten högre för delägare i fåmansbolag. Under 2015 hade delägare som är kvinnor knappt 118 600 kronor

högre disponibel inkomst än kvinnor i övrig befolkning och motsvarande siffra för män knappt 140 000 kronor. Under tidsperioden har kvinnor som är delägare i fåmansbolag konsekvent högre median i förvärsinkomst än män i övrig befolkning. Delas befolkningen i åldern 18-65 år upp i decilgrupper baserade på förvärsinkomst eller disponibel inkomst visas det att delägare i fåmansbolag är överrepresenterade i de övre decilgrupperna, speciellt decilgrupp 10. Detta är tydligare när decilgruppsberäkningen görs på disponibel inkomst än på förvärsinkomst, vilket delvis kan bero på att avkastning efter skatt inkluderas i disponibel inkomst. Över tidsperioden 2006-2015 har andelen i decilgrupp 10 för förvärsinkomst som är delägare i fåmansbolag ökat från 8 procent till 9 procent för kvinnor och från 12 till 16 procent för män. Andelen män och kvinnor i decilgrupp 10 som har ett specifikt fåmansbolag som sin primära förvärsinkomstkälla har dock gått ned över samma tidsperiod.

I denna rapport undersöks också skillnader i förvärsinkomst mellan gifta par för delägare i fåmansbolag och övrig befolkning. Skillnad i inkomst definieras som mannens totala förvärsinkomst minus kvinnans totala förvärsinkomst (samkönade gifta par är exkluderade från analysen). Giftna par där mannen är delägare i fåmansbolag men inte kvinnan har störst skillnad i förvärsinkomst mellan makar. Par där istället kvinnan är delägare i fåmansbolag men inte mannen har också en inkomstskillnad till mannens fördel, även om denna skillnad är mindre än för par där ingen är delägare i fåmansbolag. Minst skillnad i förvärsinkomst mellan makar hade par där båda är delägare i fåmansbolag. Av dessa par hade ca 8 procent exakt lika förvärsinkomst.

Sammanfattningsvis är män överrepresenterade som delägare i fåmansbolag som omfattas av ett komplext men ganska förmånligt regelverk. De justeringar som har gjorts i regelverket har inte bidragit till att andelen delägare som är kvinnor har ökat. Inte heller har kvinnors utdelning, omsättning eller överskott förbättrats i relation till män över tidsperioden. Konstateras kan även att delägare i fåmansbolag av båda könen har högre förvärsinkomster och disponibel inkomst än befolkningen i övrigt.

Referenser

Björklund, A. och M. Jäntti (2011), *Inkomstfördelningen i Sverige*, SNS Valfärdsrapport 2011, SNS Förlag.

Finansdepartementet, 2011:1. "Hur ska utvecklingen av arbetsmarknadens funktionssätt bedömas?"

Finanspolitiska rådet (2018), *Svensk finanspolitik – Finanspolitiska rådets rapport 2018*.

Fälldin, C och J. Petersson (2014), Regeringen vill slopa pensionsavdrag, *Privata Affärer*, 20 februari, <http://www.privataaffarer.se/pension/avdragsratt-for-privata-pensionsforsakringar-tas-bort-612840> (Hämtad- 2018-05-14).

Halldén, Karin, and Anders Stenberg. "Ökar RUT-avdrag kvinnors arbetsmarknadsutbud?" *Ekonomisk Debatt* 43.2, 2015, s. 52-62.

Ohlin, J. (2015), Här är bästa alternativen till privat pensionssparande, *Svenska Dagbladet*, 4 februari, <https://www.svd.se/har-ar-basta-alternativen-till-privat-pensionssparande> (Hämtad 2018-05-15).

Proposition 1993/94:234, *Vissa inkomstskattefrågor- och företagskattefrågor*.

Proposition 2005/06:40, *Reformerade beskattningsregler för ägare i fåmansföretag*.

Proposition 2006/07:94, *Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.*

Proposition 2008/09:178, *Skattereduktion för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder*.

Proposition 2011/12:1, *Budgetpropositionen för 2012*.

Propositionen 2011/12:100. *Budgetproposition för 2012. Bilaga 5*.

Proposition 2015/16:1, *Budget propositionen för 2016*.

Proposition 2017/18:28, *Höjd beskattning av sparande på investeringsparkonto och i kapitalförsäkring*.

Skr. 2017/18:98, *Redovisning av skatteutgifter 2018*.

SCB (2017), *Aktieägarstatistik – Aktieäggande i bolag noterade på svensk marknadsplats, december 2016*, Statistiska meddelanden, FM 20 SM 1701, Statistiska Centralbyrån.

SCB (2016), *Longitudinell integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier (LISA) 1990–2013, Bakgrundsfakta arbetsmarknad- och utbildning*, 2016:1, Statistiska Centralbyrån.

SCB, 2016. "På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet 2016."

SFS 2007:1406. *Lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)*.

SFS 2011:1268. *Lag om investeringsparkonto*.

SFS 2014:775. *Lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)*.

SFS 2014:1468. *Lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)*.

Skatteverkets rapport 2011:1. "Om RUT och ROT och VITT och SVART."

SOU 2002:52 Beskattning av småföretag.

SOU 2014:2 ESO:s rapport 3:12-Corporations in Sweden: The Effects of the 2006 Tax Reform on Investments, Job Creation and Business Start-ups.

SOU 2016:75 Översyn av skattereglerna i för delägare i fåmansföretag.

Välfärd 2012-1, SCB. *Många nya företag i städbranschen.*

Välfärd 2016-1, SCB. *Många utrikes födda i RUT-företag.*

Waldenström, D., S. Bastani och Å. Hansson (2018), *Kapitalbeskattningens förutsättningar*, Konjunkturrådets rapport 2018, SNS Förlag.

Öberg, A, 2005, ”*Sambällsekonomiska effekter av skattelättnader för hushållsnära tjänster*”. Konjunkturinstitutet, Specialstudie nr 7.

Överförmyndanämnden ”Om barn under arton år som vill driva rörelse”

Bilaga 1 Investeringsparkonto

I tabell 31 redovisas resultaten från skattningar av två linjära sannolikhetsmodeller - en för sannolikheten att starta ISK och en för sannolikheten att inneha ISK. Modellerna skattas på ett 10 procentigt slumpmässigt urval av hela populationen över 17 år. Fyra olika specifikationer av varje modell skattas. I samtliga specifikationer ingår indikatorvariabler för kön och inkomstår samt interaktion mellan dessa.

I den första specifikationen (1) ingår ålder och ålder i kvadrat samt interaktionen mellan dessa och indikatorvariablerna för kön och inkomstår.

I specifikation två (2) inkluderas även indikatorvariabler för inkomstkvintilgrupp. Indikatorvariablerna är interagerade med årsvariablerna. Indelningen i kvintiler är baserad på summan av disponibel inkomst för tre år – innevarande år och de två föregående åren.

Till den tredje specifikationen (3) läggs tre indikatorvariabler, samtliga interagerade med årsvariablerna, och som är tänkta att fånga personers aktivitet med avseende på sådana instrument som kan förvaras på ISK. Den första variabeln indikerar om personen någon gång under de tre föregående åren deklarerat vinst eller förlust från avyttring av noterade instrument (INK1 R7.4, R8.3). Den andra variabeln indikerar om personen någon gång under de tre föregående åren deklarerat utdelning från delägarätter (KU31 R574). Den tredje variabeln indikerar om personen innehar fonder innevarande år och är baserad på den schablonintäkt som ska tas upp för beskattning från och med beskattningsåret 2012 (KU41).

I den fjärde specifikationen (4) inkluderas en indikatorvariabel som indikerar om en person har gjort avdrag för pensionssparande under tidsperioden. Variabeln är interagerad med årsvariablerna samt könsvariabeln.

I tabellen är parameterestimater som inte är statistiskt signifikanta på femprocents nivå rödmärkade och kursiverade.

Tabell 31 Linjär sannolikhetsmodell för att starta ISK respektive att inneha ISK

	Starta ISK				Inneha ISK			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Kvinna	-0,010482*** (0,003091)	-0,020478*** (0,003066)	-0,013396*** (0,003046)	-0,015323*** (0,003088)	-0,010470** (0,004504)	-0,020466*** (0,004386)	-0,013386*** (0,004275)	-0,015310*** (0,004309)
2013	0,009575*** (0,003171)	0,013403*** (0,003222)	0,013402*** (0,003235)	0,014579*** (0,003257)	-0,016586*** (0,004601)	0,020726*** (0,004590)	0,003413 (0,004520)	0,011927*** (0,004524)
2014	0,024381*** (0,003191)	0,040124*** (0,003242)	0,037406*** (0,003255)	0,045281*** (0,003286)	-0,019641*** (0,004606)	0,061754*** (0,004595)	0,028543*** (0,004523)	0,052209*** (0,004540)
2015	-0,021233*** (0,003216)	0,045152*** (0,003266)	0,020533*** (0,003279)	0,090825*** (0,003316)	-0,071133*** (0,004607)	0,088516*** (0,004594)	0,023822*** (0,004521)	0,116302*** (0,004547)
2016	0,067878*** (0,003261)	0,081841*** (0,003310)	0,084158*** (0,003321)	0,103800*** (0,003361)	-0,063159*** (0,004601)	0,119291*** (0,004587)	0,068320*** (0,004512)	0,186789*** (0,004546)
2013*Kvinna	-0,004855 (0,004392)	-0,005457 (0,004357)	-0,006250 (0,004328)	-0,003517 (0,004401)	-0,012371* (0,006377)	-0,021712*** (0,006209)	-0,015548** (0,006051)	-0,013852*** (0,006119)
2014*Kvinna	-0,017579*** (0,004417)	-0,018820*** (0,004380)	-0,019712*** (0,004352)	-0,016853*** (0,004440)	-0,035501*** (0,006383)	-0,051254*** (0,006214)	-0,041041*** (0,006056)	-0,038376*** (0,006144)
2015*Kvinna	-0,048844*** (0,004452)	-0,056148*** (0,004415)	-0,054157*** (0,004386)	-0,029709*** (0,004486)	-0,079484*** (0,006388)	-0,104867*** (0,006219)	-0,087662*** (0,006060)	-0,062025*** (0,006165)
2016*Kvinna	-0,025646*** (0,004519)	-0,026520*** (0,004481)	-0,030072*** (0,004452)	-0,019898*** (0,004557)	-0,086600*** (0,006391)	-0,115555*** (0,006221)	-0,098847*** (0,006062)	-0,063562*** (0,006184)
Ålder	0,002160*** (0,000095)	-0,000360*** (0,000102)	0,000344*** (0,000102)	-0,000058 (0,000104)	0,002160*** (0,000139)	-0,000356*** (0,000146)	0,000348*** (0,000142)	-0,000054 (0,000145)
Ålder^2	-0,000020*** (0,000001)	0,000004*** (0,000001)	-0,000003*** (0,000001)	0,000001 (0,000001)	-0,000020*** (0,000001)	0,000004*** (0,000001)	-0,000003*** (0,000001)	0,000001 (0,000001)
2013*Ålder	-0,000119 (0,000136)	-0,000441*** (0,000144)	-0,000425*** (0,000144)	-0,000443*** (0,000148)	0,002047*** (0,000197)	-0,000623*** (0,000206)	-0,000186 (0,000201)	-0,000620*** (0,000205)
2014*Ålder	0,000136 (0,000137)	-0,001240*** (0,000145)	-0,001120*** (0,000145)	-0,001473*** (0,000149)	0,004203*** (0,000197)	-0,001826*** (0,000206)	-0,000947*** (0,000201)	-0,002141*** (0,000206)
2015*Ålder	0,005178*** (0,000137)	-0,000321*** (0,000146)	0,000457*** (0,000146)	-0,002953*** (0,000150)	0,011014*** (0,000197)	-0,001399*** (0,000205)	0,000321 (0,000201)	-0,004228*** (0,000206)

2016*Ålder	-0,000736*** (0,000140)	-0,002257*** (0,000148)	-0,002259*** (0,000147)	-0,003127*** (0,000152)	0,012701*** (0,000196)	-0,001924*** (0,000204)	-0,000520*** (0,000200)	-0,006249*** (0,000205)
2013*Ålder^2	-0,0000003 (0,000001)	0,000003*** (0,000001)	0,000003*** (0,000001)	0,000003*** (0,000001)	-0,000019*** (0,000002)	0,000006*** (0,000002)	0,000001*** (0,000002)	0,000006*** (0,000002)
2014*Ålder^2	-0,000006*** (0,000001)	0,000007*** (0,000001)	0,000005*** (0,000001)	0,000009*** (0,000001)	-0,000041*** (0,000002)	0,000015*** (0,000002)	0,000004*** (0,000002)	0,000016*** (0,000002)
2015*Ålder^2	-0,000061*** (0,000001)	-0,000011*** (0,000001)	-0,000019*** (0,000001)	0,000015*** (0,000001)	-0,000114*** (0,000002)	0,000001*** (0,000002)	-0,000018*** (0,000002)	0,000028*** (0,000002)
2016*Ålder^2	-0,000003*** (0,000001)	0,000009*** (0,000001)	0,000009*** (0,000001)	0,000017*** (0,000001)	-0,000134*** (0,000002)	0,000001*** (0,000002)	-0,000015*** (0,000002)	0,000040*** (0,000002)
Kvinna*Ålder	0,000107 (0,000130)	0,000814*** (0,000129)	0,000461*** (0,000129)	0,000603*** (0,000136)	0,000107 (0,000190)	0,000814*** (0,000185)	0,000460*** (0,000181)	0,000602*** (0,000190)
Kvinna*Ålder^2	-0,000001 (0,000001)	-0,000007*** (0,000001)	-0,000004*** (0,000001)	-0,000006*** (0,000001)	-0,000001 (0,000002)	-0,000007*** (0,000002)	-0,000004*** (0,000002)	-0,000006*** (0,000002)
2013*Kv.*Ålder	0,000170 (0,000185)	0,000207 (0,000184)	0,000229 (0,000183)	0,000027 (0,000194)	0,000185 (0,000268)	0,000849*** (0,000262)	0,000606*** (0,000255)	0,000471* (0,000270)
2014*Kv.*Ålder	0,000687*** (0,000186)	0,000789*** (0,000185)	0,000804*** (0,000184)	0,000592*** (0,000196)	0,000917*** (0,000268)	0,002104*** (0,000262)	0,001721*** (0,000256)	0,001509*** (0,000271)
2015*Kv.*Ålder	0,002104*** (0,000187)	0,002665*** (0,000186)	0,002493*** (0,000185)	0,000928*** (0,000197)	0,002672*** (0,000268)	0,004635*** (0,000262)	0,004000*** (0,000255)	0,002325*** (0,000271)
2016*Kv.*Ålder	0,000916*** (0,000190)	0,000892*** (0,000189)	0,001034*** (0,000188)	0,000421*** (0,000200)	0,002773*** (0,000268)	0,004933*** (0,000262)	0,004459*** (0,000255)	0,002312*** (0,000272)
2013*Kv.*Ålder^2	-0,000001 (0,000002)	-0,000001 (0,000002)	-0,000001 (0,000002)	0,000001 (0,000002)	-0,000001 (0,000003)	-0,000007*** (0,000003)	-0,000005*** (0,000002)	-0,000004 (0,000003)
2014*Kv.*Ålder^2	-0,000005*** (0,000002)	-0,000006*** (0,000002)	-0,000006*** (0,000002)	-0,000004*** (0,000002)	-0,000007*** (0,000003)	-0,000017*** (0,000003)	-0,000013*** (0,000002)	-0,000012*** (0,000003)
2015*Kv.*Ålder^2	-0,000016*** (0,000002)	-0,000021*** (0,000002)	-0,000019*** (0,000002)	-0,000005*** (0,000002)	-0,000021*** (0,000003)	-0,000038*** (0,000003)	-0,000032*** (0,000002)	-0,000018*** (0,000003)
2016*Kv.*Ålder^2	-0,000006*** (0,000002)	-0,000005*** (0,000002)	-0,000006*** (0,000002)	-0,000001 (0,000002)	-0,000021*** (0,000003)	-0,000039*** (0,000003)	-0,000035*** (0,000002)	-0,000017*** (0,000003)
Kvintilgr. 2		0,001582** (0,000785)	-0,000867 (0,000780)	-0,002187*** (0,000776)		0,001508 (0,001123)	-0,000940 (0,001095)	-0,002260*** (0,001083)
Kvintilgr. 3		0,014002*** (0,000787)	0,006006*** (0,000788)	0,002950*** (0,000793)		0,013912*** (0,001125)	0,005919*** (0,001105)	0,002862*** (0,001107)
Kvintilgr. 4		0,024165*** (0,000810)	0,012733*** (0,000817)	0,007957*** (0,000836)		0,024071*** (0,001159)	0,012643*** (0,001147)	0,007866*** (0,001166)
Kvintilgr. 5		0,051216*** (0,000836)	0,032713*** (0,000863)	0,027318*** (0,000885)		0,051115*** (0,001196)	0,032621*** (0,001211)	0,027225*** (0,001234)
2013*Kvintilgr. 2		0,002610*** (0,001110)	0,002529*** (0,001103)	0,002516*** (0,001097)		0,004473*** (0,001584)	0,001573 (0,001544)	0,000424 (0,001526)
2014*Kvintilgr. 2		0,010754*** (0,001109)	0,010608*** (0,001103)	0,010228*** (0,001096)		0,013849*** (0,001579)	0,008763*** (0,001539)	0,006541*** (0,001521)
2015*Kvintilgr. 2		0,029504*** (0,001109)	0,027680*** (0,001102)	0,021656*** (0,001095)		0,040106*** (0,001571)	0,031452*** (0,001532)	0,023456*** (0,001514)
2016*Kvintilgr. 2		0,021233*** (0,001111)	0,021464*** (0,001105)	0,020961*** (0,001097)		0,055241*** (0,001563)	0,045210*** (0,001524)	0,037134*** (0,001506)
2013*Kvintilgr. 3		0,004047*** (0,001112)	0,004205*** (0,001114)	0,003837*** (0,001121)		0,017072*** (0,001586)	0,009561*** (0,001557)	0,006368*** (0,001558)
2014*Kvintilgr. 3		0,018786*** (0,001112)	0,018537*** (0,001113)	0,016681*** (0,001119)		0,046731*** (0,001579)	0,032089*** (0,001551)	0,025130*** (0,001550)
2015*Kvintilgr. 3		0,063366*** (0,001114)	0,057704*** (0,001115)	0,036718*** (0,001120)		0,111709*** (0,001572)	0,086356*** (0,001543)	0,059787*** (0,001541)
2016*Kvintilgr. 3		0,033231*** (0,001122)	0,034267*** (0,001122)	0,030808*** (0,001126)		0,144624*** (0,001562)	0,117296*** (0,001533)	0,088155*** (0,001530)
2013*Kvintilgr. 4		0,005325*** (0,001146)	0,005345*** (0,001156)	0,004779*** (0,001181)		0,028009*** (0,001632)	0,017606*** (0,001615)	0,012554*** (0,001640)
2014*Kvintilgr. 4		0,026589*** (0,001148)	0,025723*** (0,001158)	0,022597*** (0,001181)		0,076246*** (0,001626)	0,055476*** (0,001609)	0,044106*** (0,001631)
2015*Kvintilgr. 4		0,108780*** (0,001154)	0,099468*** (0,001164)	0,064710*** (0,001185)		0,188027*** (0,001620)	0,151198*** (0,001602)	0,106920*** (0,001623)
2016*Kvintilgr. 4		0,044644*** (0,001172)	0,045681*** (0,001180)	0,039322*** (0,001198)		0,230450*** (0,001608)	0,191024*** (0,001591)	0,141310*** (0,001609)
2013*Kvintilgr. 5		0,008579*** (0,001186)	0,009014*** (0,001223)	0,008490*** (0,001252)		0,056202*** (0,001685)	0,038838*** (0,001705)	0,033243*** (0,001736)
2014*Kvintilgr. 5		0,030719*** (0,001191)	0,029768*** (0,001227)	0,026331*** (0,001255)		0,123066*** (0,001677)	0,088157*** (0,001697)	0,075448*** (0,001726)
2015*Kvintilgr. 5		0,112129*** (0,001201)	0,096648*** (0,001237)	0,057977*** (0,001262)		0,249246*** (0,001670)	0,186807*** (0,001690)	0,137284*** (0,001716)
2016*Kvintilgr. 5		0,039622*** (0,001225)	0,040163*** (0,001262)	0,032155*** (0,001285)		0,297831*** (0,001657)	0,227834*** (0,001681)	0,170230*** (0,001706)
Fondinnehav			0,017692*** (0,000622)	0,016624*** (0,000619)			0,017743*** (0,000873)	0,016675*** (0,000864)
2013*Fondin.			0,003328*** (0,000884)	0,003155*** (0,000879)			-0,011108*** (0,001228)	-0,012200*** (0,001214)
2014*Fondin.			0,007012*** (0,000890)	0,005986*** (0,000885)			-0,026696*** (0,001220)	-0,029396*** (0,001206)

2015*Fondin.			0,031965***	0,021597***			-0,014314***	-0,024816***
			(0,000899)	(0,000895)			(0,001213)	(0,001199)
2016*Fondin.			0,007284***	0,003879***			-0,015609***	-0,031136***
			(0,000856)	(0,000853)			(0,001138)	(0,001126)
Handel			0,027303***	0,026621***			0,027291***	0,026608***
			(0,000575)	(0,000571)			(0,000807)	(0,000797)
2013*Handel			-0,001696**	-0,001763**			0,041426***	0,040585***
			(0,000820)	(0,000814)			(0,001142)	(0,001128)
2014*Handel			-0,002596***	-0,003141***			0,082373***	0,080101***
			(0,000827)	(0,000822)			(0,001141)	(0,001127)
2015*Handel			0,008558***	0,002741***			0,135598***	0,125719***
			(0,000840)	(0,000835)			(0,001135)	(0,001121)
2016*Handel			-0,002679***	-0,004332***			0,174913***	0,160796***
			(0,000867)	(0,000861)			(0,001121)	(0,001108)
Utdelning			0,004291***	0,003875***			0,004240***	0,003823***
			(0,000652)	(0,000647)			(0,000914)	(0,000902)
2013*Utdelning			-0,000558	-0,000701			0,013325***	0,012661***
			(0,000922)	(0,000915)			(0,001287)	(0,001270)
2014*Utdelning			0,001319	0,000958			0,030148***	0,028757***
			(0,000924)	(0,000917)			(0,001278)	(0,001261)
2015*Utdelning			0,008668***	0,004298***			0,044689***	0,038470***
			(0,000920)	(0,000913)			(0,001257)	(0,001240)
2016*Utdelning			0,005247***	0,004840***			0,035309***	0,034024***
			(0,000934)	(0,000926)			(0,001230)	(0,001214)
Avdrag				0,016214***				0,016214***
				(0,000785)				(0,001095)
2013*Avdrag				0,000393				0,015487***
				(0,001122)				(0,001550)
2014*Avdrag				0,010395***				0,038015***
				(0,001134)				(0,001548)
2015*Avdrag				0,117758***				0,146871***
				(0,001154)				(0,001548)
2016*Avdrag				0,030970***				0,176101***
				(0,001210)				(0,001548)
Kv.*Avdrag				-0,005225***				-0,005221***
				(0,001067)				(0,001488)
2013*Kv.*Avdrag				0,004087***				0,000701
				(0,001523)				(0,002107)
2014*Kv.*Avdrag				0,003049**				-0,000291
				(0,001540)				(0,002107)
2015*Kv.*Avdrag				0,013338***				0,011862***
				(0,001566)				(0,002108)
2016*Kv.*Avdrag				0,006746***				0,013551***
				(0,001640)				(0,002109)
Konstant	-0,022000***	0,014109***	-0,010949***	-0,004462*	-0,021995***	0,014079**	-0,010973***	-0,004486
	(0,002230)	(0,002268)	(0,002277)	(0,002287)	(0,003250)	(0,003244)	(0,003196)	(0,003191)
Observationer	3,704,126	3,704,126	3,704,126	3,704,126	3,980,663	3,980,663	3,980,663	3,980,663
R²	0,021643	0,043061	0,056093	0,071233	0,066173	0,119969	0,164852	0,187617
Adj. R²	0,021635	0,043049	0,056076	0,071215	0,066167	0,119958	0,164838	0,187601

Bilaga 2 Delägare i fåmansbolag

Tabell 32 Totala antalet män och kvinnor per åldersgrupp

	Åldersgrupp								Total
	-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	-75	
Kvinnor									
2006	152	1 197	7 260	17 139	19 656	20 148	5 303	1 315	72 170
2007	154	1 182	7 382	18 146	20 286	20 558	6 031	1 408	75 147
2008	116	1 195	7 542	19 342	21 533	20 926	7 030	1 458	79 142
2009	89	1 132	7 288	19 319	22 287	20 997	7 979	1 605	80 696
2011	113	1 292	8 095	21 092	25 830	22 517	10 385	1 805	91 129
2012	92	1 315	8 541	21 768	27 807	23 356	11 561	1 940	96 380
2013	89	1 395	9 195	22 781	29 600	24 328	12 764	2 171	102 323
2014	85	1 426	9 448	23 494	31 328	25 010	13 837	2 376	107 004
2015	97	1 423	10 205	24 537	33 690	26 197	14 891	2 586	113 626
Total	987	11 557	74 956	187 618	232 017	204 037	89 781	16 664	817 617
Män									
2006	170	2 245	24 018	58 084	62 009	63 728	17 780	3 478	231 512
2007	154	2 272	24 506	61 583	64 385	64 866	20 534	3 631	241 931
2008	140	2 481	25 195	65 494	67 720	66 597	23 949	3 883	255 459
2009	106	2 321	24 154	65 231	70 307	66 492	27 368	4 191	260 170
2011	125	2 997	27 092	69 038	78 768	68 491	34 681	4 909	286 101
2012	123	3 136	28 476	70 501	83 207	69 384	38 090	5 467	298 384
2013	123	3 349	29 946	72 356	86 972	70 522	41 437	6 155	310 860
2014	103	3 332	30 844	73 769	90 340	71 949	44 248	6 844	321 429
2015	92	3 334	32 481	76 929	95 276	74 544	46 981	7 748	337 385
Total	1 136	25 467	246 712	612 985	698 984	616 573	295 068	46 306	2 543 231

Källa: SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar

Tabell 33 Andelen kvinnor per åldersgrupp

Inkomstår	Åldersgrupp								Totalt
	-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	-75	
2006	47	35	23	23	24	24	23	27	24
2007	50	34	23	23	24	24	23	28	24
2008	45	33	23	23	24	24	23	27	24
2009	46	33	23	23	24	24	23	28	24
2011	47	30	23	23	25	25	23	27	24
2012	43	30	23	24	25	25	23	26	24
2013	42	29	23	24	25	26	24	26	25
2014	45	30	23	24	26	26	24	26	25
2015	51	30	24	24	26	26	24	25	25

Källa: SCB FRIDA och LISA, egna beräkningar